

การแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง
Word is out: Stories of Some of Our Lives

นางสาวชินสุมน ธรรมนิตยกุล

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลและการล่าม ศูนย์การแปลและการล่ามเฉลิมพระเกียรติ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2555

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR) 1
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository(CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the Graduate School.

INTERLINGUAL SUBTITLING IN DOCUMENTARY FILM:
A TRANSLATION OF WORD IS OUT: STORIES OF SOME OF OUR LIVES

Miss Chuensumon Dhamanitayakul

A Special Research Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in Translation and Interpretation
Translation and Interpretation Program
Faculty of Arts, Chulalongkorn University
Academic Year 2012

ก

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ฉบับนี้แสวงหาแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีที่มีประเด็นปัญหาเรื่องการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 อันเนื่องมาจากผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 คนที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยศึกษาจากภาพยนตร์เรื่อง Word is out: Stories of Some of Our Lives และแปลบทบรรยายใต้ภาพเป็นภาษาไทย ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวทางการแปลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของ แคทธารีนา ไรส์ แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตินาเน่ นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์ และแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพ นอกจากนี้ได้ศึกษาแนวคิดเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของภาษาอังกฤษและภาษาไทย รวมทั้งแนวคิดเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศ และจากการศึกษาวิจัยพบว่าแนวทางที่กล่าวมาเบื้องต้นช่วยในการทำความเข้าใจตัวบท และถ่ายทอดความหมาย ตลอดจนแก้ไขปัญหาการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 อันเป็นประเด็นหลักของการวิจัยได้ ซึ่งตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

Abstract

This research aims at discovering an appropriate method in translating a documentary film in the aspect of first person personal pronouns due to gender diversity of 24 subjects of the film. The research has taken the film; Word is out: Stories of Some of Our Lives as the case study. It also aims to produce the Thai subtitles for the selected scenes of the film. Relevant translation theories, i.e. Katharina Reiss's (2000) text types, Christiane Nord's (1991) text analysis approach, Jean Delisle's (1988) interpretive approach, including audiovisual translation approach were reviewed as well as the use of first person personal pronouns and polite final particles in English along with gender studies and homosexuality. It was found that the aforementioned approaches contribute to comprehension and reformulation of the target text. In addition, they also help cope with translating first person personal pronouns and polite final particles used by interviewees of gender diversity.

ค

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ผศ. สารภี แกสตัน ผู้เป็นทั้งอาจารย์ผู้ให้คำปรึกษาและอาจารย์ผู้สอนวิชาการแปลต้นฉบับสำหรับสื่อภาพและเสียงที่เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำสารนิพนธ์ และกรุณาชี้แนะแนวทางต่างๆ และผลักดันให้ผู้วิจัยทำสารนิพนธ์เล่มนี้จนสำเร็จ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ดังกมล ณ ป้อมเพชร ที่กรุณาสละเวลามาเป็นผู้อ่านสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณนายโตม สุขวงศ์ ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ นางสาวชลิดา เอื้อบำรุงจิต รองผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ที่ให้ข้อคิดและแรงบันดาลใจอันมีคุณค่าต่อการทำสารนิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผศ. ดร.คาริณา โชติทวี และอาจารย์ ดร. ทองทิพย์ พูลลภ ที่พร้อมช่วยเหลือศิษย์ทุกเมื่อ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ในหลักสูตรการแปลทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาตลอดระยะเวลาที่ศึกษาในหลักสูตรนี้

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรทุกท่านที่คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำ

ขอขอบคุณนางสาวพัชรินทร์ เอกอ่อนแสงที่ให้ความช่วยเหลือด้านการจัดทำบรรยายใต้ภาพและเป็นพี่พี่ในยามยากเสมอมา และขอขอบคุณมูลนิธิหนึ่งไทยที่ให้ความช่วยเหลือด้านเทคนิค

ขอขอบคุณนางสาวชนิตรา อรรถจักร์ตฐิฎกาล เพื่อนผู้เป็นกำลังใจและให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ ขอขอบคุณนางมารีสา แสงมิตร นางสาวกวีร บันทอง นางสาวมิ่งขวัญ เจริญนิจนินยม นางสาวสิริพร คดชาคร นางสาววลัยรัตน์ ถนัดพจนามาศ นางสาวอมรรัตน์ พิชะกุล นายองอาจ ไทยเจริญรักษากุล นายศรันย์ มหาสุภาพ และเพื่อนอักษรศาสตร์รุ่น 68 นางสาวนฤมล จิรพนการ เพื่อนการแปลรุ่น 10 ในกลุ่มของผู้วิจัยที่คอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณนางสาวชวพร ธรรมนิตยกุล ที่คอยติดตามถามไถ่และปฏิบัติภารกิจแทน และนางสาวกรรชรส ธรรมนิตยกุลที่ช่วยจัดการคืบหน้าหนังสือตามห้องสมุดต่างๆ สุดท้ายแต่ไม่ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาผู้สนับสนุนหลักอย่างเป็นทางการที่ทำให้ผู้วิจัยมีแรงใจในการทำสารนิพนธ์ ผู้ให้ความเข้าใจและช่วยเหลือผู้วิจัยในทุกๆ เรื่อง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย	2
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.5 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	5
2.1 ทฤษฎีและแนวทางการแปลที่นำมาใช้ในงานวิจัย	5
2.1.1 แนวทางการแบ่งประเภทตัวบทของแคทธารีนา ไรส์	5
2.1.2 การกำหนดแนวทางการแบ่งประเภทตัวบทในงานวิจัยนี้	8
2.1.3 แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตืออาน่า นอร์ด	9
2.1.4 การกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทในงานวิจัยนี้	12
2.1.5 แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์	13
2.1.6 การกำหนดแนวทางการแปลแบบตีความในงานวิจัยนี้	18
2.1.7 แนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพของซาร์กี แกสตัน	18
2.1.8 การกำหนดแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพในงานวิจัยนี้	21
2.2 การศึกษาเรื่องระบบสรรพนามและคำลงท้าย	21
2.3 การศึกษาเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศ	27
2.3.1 การศึกษาเรื่องเพศสภาพของจูดีธ บัตเลอร์	28
2.3.2 การแบ่งประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศตามรายงานการศึกษา	

ของปิยรัตน์ มาร์แต็ง	29
2.3.3 นิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน	31
2.3.4 การกำหนดการศึกษาเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศ ในงานวิจัยนี้	33
บทที่ 3 การวิเคราะห์ตัวบทและการวางแผนการแปล	35
3.1 การวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับ	35
3.1.1 การวิเคราะห์ประเภทตัวบท	35
3.1.2 การวิเคราะห์ตัวบท	36
3.1.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกตัวบท	37
3.1.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท	41
3.2 การวิเคราะห์สรรพนามบุรุษที่ 1 ของกลุ่มคนรักร่วมเพศ	52
3.3 การวางแผนการแปล	63
3.3.1 แนวทางการแก้ปัญหาการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย	63
3.3.2 การวางแผนการแปลบทบรรยายได้ภาพ	65
3.3.2.1 การกำหนดเงื่อนไขด้านเทคนิค	65
3.3.2.2 การตีความและถ่ายทอดความหมาย	66
3.3.2.3 การจัดการด้านภาษา อารมณ์ และวจนลีลา	66
3.3.2.4 การรักษาเอกภาพของตัวบท	66
บทที่ 4 บทแปล บทบรรยายได้ภาพภาพยนตร์เรื่อง <u>Word is out:</u> <u>Stories of Some of Our Lives</u> และแนวทางการแก้ปัญหาการแปล	67
4.1 บทแปล	68
4.2 แนวทางการแก้ปัญหาการแปล	129
4.2.1 ปัญหาด้านเทคนิค	129
4.2.2 ปัญหาด้านภาษา	130
4.2.3 สิ่งทีละไว้ในฐานที่เข้าใจ	130
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	132
บรรณานุกรม	134
ภาคผนวก	137
แผ่นวีดีทัศน์ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง <u>Word is out: Stories of Some of Our Lives</u>	ท้ายเล่ม

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภาพยนตร์นอกจากจะทำหน้าที่ให้ความบันเทิงยังเป็นสื่อที่สะท้อนความเป็นไปของสังคมได้เป็นอย่างดี ในฐานะผู้ชมภาพยนตร์เปิดประตูสู่โลกใบใหม่ เป็นตัวค้นเวลาจากโลกแห่งความเป็นจริง และสร้างอารมณ์ร่วมให้ถลาลึกไปกับตัวละคร ในฐานะผู้สร้าง ภาพยนตร์ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และตัวตน ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่ภาพยนตร์มักถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการวิพากษ์สังคม และเรียกร้องให้เกิดความเปลี่ยนแปลงบางอย่างจากคนบางกลุ่ม หนึ่งในนั้นคือกลุ่มคนที่มีความรู้สึกและการแสดงออกทางกายและใจ“ต่าง”จากรูปแบบที่สังคมวางไว้หรือกลุ่มคนรักร่วมเพศ(Homosexuality) วันที่ 28 มิถุนายน ปี 1969 เกิดเหตุจลาจลที่ร้านเหล้าเล็กๆชื่อสโตนวอลล์ (Stonewall) ในมหานครนิวยอร์กเมื่อลูกค้านักรักร่วมเพศขัดขืนการจับกุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ หลังจากมีการใช้กำลังทำร้ายหญิงรักร่วมเพศคนหนึ่งเกินกว่าเหตุ เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นจุดเริ่มต้นของการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมให้แก่กลุ่มรักร่วมเพศ หรือชาวเกย์ในสหรัฐอเมริกา หลังจากนั้นในปี 1977 ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* โดยคณะผู้กำกับ 6 คนที่รวมตัวกันในนาม Mariposa Film Group ได้ออกฉายเป็นครั้งแรก ภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ได้รับเงินสนับสนุนเบื้องต้น 30,000 เหรียญสหรัฐฯจากผู้อุปถัมภ์ที่ต้องการเห็นภาพยนตร์สารคดีเรื่องยาวเรื่องแรกที่ว่าด้วยชายและหญิงรักร่วมเพศออกมาเป็นรูปเป็นร่างอย่างจริงจัง อาจกล่าวได้ว่า *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* เป็นภาพยนตร์เพียงไม่กี่เรื่องที่น่าเสนอภาพลักษณ์ของคนรักร่วมเพศในฐานะมนุษย์นปุชนธรรมดาามากกว่าที่จะเป็นตัวสร้างสีสัน หรือจำอวดของสังคมเช่นในภาพยนตร์เรื่องอื่นๆ

โครงเรื่องหลักของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* เป็นการสัมภาษณ์ชายและหญิงรักร่วมเพศ 24 คนอายุระหว่าง 18 -79 ปีที่มีพื้นเพแตกต่างกัน มีทั้งชาวอเมริกัน แอฟริกัน-อเมริกัน และเอเชียที่มาจากหลากหลายวงการตั้งแต่แม่บ้าน นักเรียน นักธุรกิจหัวอนุรักษ์ ไปจนถึงกะเทยที่แต่งตัวเป็นผู้หญิง ผู้ให้สัมภาษณ์ถ่ายทอดประสบการณ์ชีวิตของตนเอง ทั้งเรื่องการเปิดเผยตัวตน การต่อสู้กับอคติ และการถูกกีดกันจากสังคม คำบอกเล่าของพวกเขาสร้างความตื่นตัวในกลุ่มคนรักร่วมเพศและกลายเป็นสัญลักษณ์ของการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิในช่วงทศวรรษที่1970 ในโอกาสครบรอบ 30 ปีภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* ในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์สังคมอเมริกันได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ฟิล์มภาพยนตร์ Legacy Project for LGBT Film Preservation ซึ่งเป็นความ

ร่วมมือระหว่างองค์กรเอาท์เฟส (Outfest) ที่จัดแสดงและอนุรักษ์ฟิล์มภาพยนตร์เกี่ยวกับกลุ่มคนรักร่วมเพศ และหอภาพยนตร์และโทรทัศน์ยูซีแอลเอ (UCLA Film & Television Archive) ฟิล์มภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้จึงได้รับการซ่อมแซมและบูรณะใหม่จนได้ออกฉายอีกครั้ง ในวันที่ 26 มิถุนายน 2008

แม้จะเป็นภาพยนตร์สารคดีที่นำเสนอความจริงอย่างตรงไปตรงมา แต่ก็สามารถดึงให้ผู้ชมรู้สึกมีส่วนร่วมได้ด้วยการถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกที่กลั่นกรองออกมาจากประสบการณ์ตรงของผู้ที่ถูกตีตราว่ามีความผิดปกติทางจิต และแปลกประหลาด ด้วยเรื่องราวที่หลากหลายของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน พร้อมทั้งเทคนิคการตัดต่อบทสัมภาษณ์สลับไปมาจนสามารถร้อยเรียงและนำเสนอประเด็นปัญหาและความรู้สึกต่างๆข้างในจิตใจของพวกเขาได้อย่างจับใจ การส่งผ่านข้อความที่แฝงด้วยความรู้สึกเหล่านี้ผ่านบทแปลเพื่อให้ได้ผลตอบสนองเทียบเคียงกับต้นฉบับจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายและควรค่าแก่การศึกษาวิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* จึงเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยเลือกนำมาศึกษาและแปลเป็นบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทย เนื่องจากมีประเด็นศึกษาที่น่าสนใจดังสรุปได้ต่อไปนี้

1. ประเด็นศึกษาการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายในการแปล อันเป็นผลจากการมีผู้ให้สัมภาษณ์ถึง 24 คนที่มีความหลากหลายและมาจากพื้นที่แตกต่างกัน
2. ประเด็นศึกษาเรื่องความหลากหลายทางเพศ

1.2 วัตถุประสงค์

- 1.2.1 เพื่อศึกษาแนวทางการแปลที่เกี่ยวข้องเพื่อแปลภาพยนตร์สารคดี
- 1.2.2 เพื่อศึกษาเรื่องการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ในกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยศึกษาจากภาพยนตร์เรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives*
- 1.2.3 เพื่อแปลบทบรรยายใต้ภาพภาษาไทยของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* ที่คัดสรรมาบางส่วน

1.3 สมมุติฐาน

การแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความหลากหลายทางเพศจำเป็นต้องอาศัยแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของแคทธารีนา ไรส์ แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสติอานเน่ นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์ และแนวทางการแปลบท

บรรยายได้ภาพของสาวรกี แกสตัน ตลอดจนการศึกษาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของภาษาอังกฤษ และภาษาไทย รวมทั้งแนวคิดเรื่องเพศสภาพ และพฤติกรรมรักร่วมเพศ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

แปลบทบรรยายได้ภาพ ภาพยนตร์เรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* เป็นภาษาไทย จำนวน 5 ตอน ความยาวทั้งสิ้น 41 นาที ได้แก่

ตอนที่ 2: Part One: The Early Years

ตอนที่ 4: Let's take it for granted

ตอนที่ 5: Let us walk together

ตอนที่ 7: Part Two: Growing Up

ตอนที่ 8: Marriage, Rules and Roles

ทั้ง 5 ตอนที่น่าสนใจมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นสำคัญของเรื่อง เช่น ช่วงเวลาสำคัญในการเปิดเผยตัวตน การระบายความในใจในฐานะ "คนนอก" โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นชายรักชาย และหญิงรักหญิงทั้งชาวอเมริกัน ชาวแอฟริกัน-อเมริกัน และชาวเอเชีย อายุระหว่าง 23 – 79 ปี ที่มาจกสายอาชีพที่หลากหลายตั้งแต่ นักศึกษา นักเขียน นักการศึกษา นักกฎหมาย นักแสดง สัตวแพทย์ จนถึงคนขับรถบรรทุก รวมทั้งสิ้น 24 คน ได้แก่

- | | |
|-------------------------------|----------------------|
| 1. โรเจอร์ ฮาร์เคนไรเดอร์ | 13. เท็ด แมททิวส์ |
| 2. แซลลี่ เกียร์ฮาร์ท | 14. ซินเธีย แกร์ |
| 3. แฮร์รี่ เฮย์ | 15. จอห์น เบิร์นไซด์ |
| 4. แพท บอนด์ | 16. เดวิด กิลลอน |
| 5. เบอร์ไนส์ วิททีย์ แพลดเด็น | 17. ไมเคิล มินทซ์ |
| 6. โดนัลด์ เฮกเค็ท | 18. ลินดา มาร์โค |
| 7. เอลซ่า กิดโลว์ | 19. เดนิส จู |
| 8. จอร์จ เมนเดนฮอล | 20. นิก ดอร์สกี |
| 9. แพม แจ็คสัน | 21. แอน แซมเซิล |
| 10. รัสตี้ มิลลิงตัน | 22. เฟรดดี้ เกรย์ |
| 11. มาร์ก ฟินนี่ | 23. เบ็ตตี้ โทเวล |
| 12. ริก สโตกส์ | 24. นาดีน อาร์มีโค |

1.5 ขั้นตอนการศึกษาวิจัย

- 1.5.1 ชมภาพยนตร์เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง และสังเกตองค์ประกอบพื้นฐาน
- 1.5.2 ศึกษาทฤษฎีการแปลที่เกี่ยวข้อง
- 1.5.3 ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องเพศสภาพ (Gender Studies) ระบบ
สรรพนามภาษาไทย ระบบสรรพนามภาษาอังกฤษ และการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และ
คำลงท้าย รวมถึงความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการแปลบทบรรยายใต้ภาพ
- 1.5.4 วิเคราะห์ตัวบท และวิเคราะห์ปัญหาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1
- 1.5.5 วางแผนการแปล
- 1.5.6 แปลบทบรรยายเป็นภาษาไทยและบันทึกคำอธิบายการแปล
- 1.5.7 ตรวจสอบกับบทบรรยาย
- 1.5.8 สรุปผลการวิจัย ทบทวนสมมติฐานและให้ข้อเสนอแนะ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 เข้าใจและทราบถึงแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีที่มี
ประเด็นเรื่องการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 อันเป็นผลจากการที่ผู้พูดมีความหลากหลาย
ทางเพศ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยครั้งนี้ สิ่งที่ยากไม่ได้และต้องศึกษาเป็นลำดับแรกคือทฤษฎีและแนวทางการแปล รวมถึงความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการแปลอักษรได้ภาพ โดยผู้วิจัยเริ่มจากแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของแคทธารีนา ไรส์ (Katharina Reiss) แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตีอานเน่ นอร์ด (Christiane Nord) และแนวทางการตีความของฌอง เดอลีลส์ (Jean Delisle) เพื่อทำความเข้าใจตัวบท ตีความและถ่ายทอดความหมาย นอกจากนี้ยังนำแนวทางเหล่านี้มาใช้ในการตรวจสอบบทแปลด้วย อย่างไรก็ตามแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตีอานเน่ นอร์ดได้รับการพัฒนาเพื่อใช้กับตัวบทประเภทสิ่งพิมพ์เป็นหลัก ดังนั้นเพื่อให้ได้บทแปลที่มีประสิทธิภาพ และตรงตามเป้าประสงค์ของชิ้นงาน ผู้วิจัยได้นำเอกสารประกอบคำสอนวิชาการแปลสื่อภาพและเสียงโดยสวารภี แกสตันมาประกอบในการศึกษาวิจัย และด้วยลักษณะเฉพาะของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องศึกษาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ รวมถึงสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของชายที่มีจิตใจเป็นหญิงจากรายงานการศึกษาของโสเมพิทยา คงตระกูล นอกจากนี้ยังต้องศึกษาแนวคิดเรื่องเพศภาพของจูดิธ บัตเลอร์ (Judith Butler) การแบ่งประเภทคนรักร่วมเพศจากการศึกษาของปิยะรัตน์ มาร์แต็ง รวมถึงนิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน โดยจะกล่าวถึงแต่ละหัวข้อตามลำดับ ดังนี้

2.1 ทฤษฎีและแนวทางการแปลที่นำมาใช้ในการวิจัย

2.1.1 รายงานการศึกษาแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของ แคทธารีนา ไรส์

แนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของ แคทธารีนา ไรส์ พัฒนาต่อยอดมาจากทฤษฎีของบ็อบเลอร์¹ ที่ว่าภาษาที่ใช้ในตัวบทสามารถแบ่งตามการใช้งานออกเป็น 3 ลักษณะคือ การบรรยาย (represent) การแสดงออก (express) และการเรียกร้อง (appeal) แต่เดิมแนวคิดดังกล่าวนำไปสู่การแบ่งประเภทตัวบทออกเป็น 3 แบบ ซึ่งต่อมาไรส์เสนอว่ามีตัวบทอีกประเภทหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมา จึงทำให้มีการแบ่งประเภทตัวบทออกเป็น 4 แบบ ดังต่อไปนี้

¹ Karl Bühler (1879-1963) อ้างถึงในวรรณภา แสงอร่ามเรือง. *ทฤษฎีและหลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545. วรรณภา แสงอร่ามเรือง, 2545: 114.

1) content-focused text² หรือตัวบทที่เน้นเนื้อหา ความไว้สักรู้ว่าการแบ่งประเภทของตัวบทมีความเกี่ยวโยงโดยตรงกับการเลือกกลวิธีในการแปล รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญว่าองค์ประกอบใดควรได้รับการสงวนรักษาไว้เป็นอย่างแรกเมื่อแปลเป็นภาษาปลายทาง การแปลตัวบทประเภท content-focused text จำเป็นต้องคงไว้ซึ่งเนื้อหาเดิมของภาษาต้นฉบับ นักแปลต้องมั่นใจว่าได้ถ่ายทอดเนื้อความเป็นภาษาปลายทางได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นหากจำเป็นก็สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาให้สอดคล้องกับภาษาปลายทางได้ กล่าวคือให้ยึดภาษาปลายทางเป็นหลักเนื่องจากตัวบทประเภทที่เน้นการให้ข้อมูลเช่นนี้ให้ความสำคัญกับเนื้อความมากที่สุด ดังนั้นเพื่อให้เกิดผลดังกล่าวผู้อ่านฉบับแปลจึงจำเป็นต้องได้รับข้อมูลผ่านรูปแบบการใช้ภาษาที่เขาคุ้นเคย ถึงกระนั้นเชื่อว่าตัวบทที่เน้นเนื้อหาจะไม่มีการนำเสนอได้มีความสำคัญยิ่งย่อนไปกว่าสิ่งที่นำเสนอ แต่รูปแบบที่เหมาะสมจะเอื้อต่อการถ่ายทอดเนื้อความอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวบทประเภท content-focused text ได้แก่ การแถลงข่าว รายงานข่าว คำแนะนำการใช้งาน และบทความทางวิชาการ

2) form-focused text³ หรือตัวบทที่เน้นรูปแบบ คำว่า "รูปแบบ" หมายถึงวิธีการนำเสนอของผู้แต่ง คำถามคือผู้แต่งมีวิธีการอย่างไร ในขณะที่ตัวบทที่เน้นเนื้อหาจะตั้งคำถามว่าผู้แต่งต้องนำเสนออะไร ดังนั้นตัวบทประเภทนี้จึงไม่ได้มุ่งเน้นเพียงเนื้อหา แต่ข้ามไปถึงวิธีการนำเสนออย่างมีศิลปะ แม้ว่ารูปแบบจะถูกนำมาใช้เพื่อรองรับเนื้อหาแต่ถ้านักแปลไม่สามารถสงวนรักษารูปแบบตาม que ผู้แต่งในภาษาต้นฉบับตั้งใจนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของฉันทลักษณ์ สีสวรรค์ หรือสุนทรียะในงานประพันธ์ บทแปลก็จะสูญเสียลักษณะบางประการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวไป ดังนั้นนักแปลจำเป็นต้องแสหารูปแบบการใช้ภาษาที่คล้ายคลึงกันในภาษาปลายทาง ทั้งจังหวะ สีสวรรค์ การเขียน แผนผังสัมผัส การใช้สำนวนและโวหารเปรียบเทียบ เพื่อสร้างอรรถรสให้เหมือนกับต้นฉบับ ซึ่งไม่ใช่การลอกเลียนแบบ แต่เป็นการศึกษารูปแบบของภาษาต้นฉบับอย่างถ่องแท้จนเกิดความซาบซึ้ง และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์รูปแบบใหม่ที่คล้ายคลึงกันเป็นภาษาปลายทาง ผลที่เกิดขึ้นจึงตรงข้ามกับตัวบทประเภท content-focused text ที่บทแปลนั้นถูกกำหนดด้วยภาษาปลายทาง ขณะที่ตัวบทประเภท form-focused text นั้นบทแปลถูกกำหนดด้วยภาษาต้นฉบับ กล่าวคือนักแปลต้องแปลศัพท์สำนวนอย่างตรงไปตรงมาตามตัวอักษร หากผู้แต่งในภาษาต้นฉบับใช้คำอุปมาอุปไมย นักแปลก็ต้องใช้ตัวอย่างเดียวกัน จะใช้สำนวนตามขนบของภาษาปลายทางได้ต่อเมื่อบทแปลนั้นอ่านแล้วติดขัดอย่าง

2 Reiss, Katharina. Translation criticism, the potentials and limitations : categories and criteria for translation quality assessment. translated by Erroll F. Rhodes. Manchester, U.K. : St. Jerome Pub. ; New York : American Bible Society, c2000: 27.

3 Reiss, Katharina. Translation criticism, the potentials and limitations : categories and criteria for translation quality assessment. translated by Erroll F. Rhodes. Manchester, U.K. : St. Jerome Pub. ; New York : American Bible Society, c2000: 31.

มาก หรืออ่านไม่รู้เรื่องเท่านั้น ตัวบทประเภท form-focused text ได้แก่ บทร้อยกรอง เรื่องสั้น พงศาวดาร และวรรณกรรม

3) appeal-focused text⁴ ไม่เน้นการถ่ายทอดข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่มักเป็นการนำเสนอข้อมูลที่มีจุดประสงค์ชัดเจน และมุ่งหวังให้เกิดผลที่นอกเหนือจากบริบททางภาษา appeal-focused text จึงเป็นตัวบทที่เน้นการโน้มน้าว จูงใจ และกระตุ้นให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองจากผู้อ่านและผู้ฟังให้กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง สิ่งสำคัญในการแปลตัวบทประเภทนี้คือบทแปลต้องบรรลุผลตอบสนองเช่นเดียวกับตัวบทต้นฉบับ กล่าวคือนักแปลจะต้องถอยห่างออกจากเนื้อหาและรูปแบบของภาษา และยึดถือเป้าหมายในการสื่อสารของตัวบทต้นฉบับเป็นสำคัญ สำหรับ content-focused text ความเชื่อตรงคือเนื้อหา และรายละเอียดที่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามต้นฉบับ สำหรับ form-focused text ความเชื่อตรงคือการสงวนรักษาความเป็นกวีนิพนธ์ และสุนทรียภาพของต้นฉบับ ในขณะที่ appeal-focused text ความเชื่อตรงคือการบรรลุผลตามเป้าหมายของผู้แต่งในภาษาต้นฉบับ ดังนั้นสิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นอันดับแรกคือนักแปลสามารถสร้างการตระหนักรู้ให้แก่ผู้รับสารได้อย่างเพียงพอ จนเกิดผลที่นอกเหนือจากบริบททางภาษาหรือไม่ และบทแปลในภาษาปลายทางมีสิ่งดึงดูดใจ หรือมีสิ่งกระตุ้นที่ก่อให้เกิดผลตอบสนองเช่นเดียวกับตัวบทต้นฉบับหรือไม่ ตัวบทประเภท appeal-focused text ได้แก่ โฆษณา สื่อประชาสัมพันธ์ คำสอน คำปราศรัย หรือคำเหน็บแนมเสียดสีเพื่อหวังผลบางประการ

4) audio-medial text⁵ จากการผลิตขึ้นเพื่อนำไปอ่านออกเสียง(หรือร้อง) กล่าวคือผู้รับสารไม่ได้อ่านเนื้อความด้วยตนเอง แต่จะได้รับสารผ่านการได้ยิน ดังนั้นจึงต้องอาศัยสื่ออื่นในการนำเสนอ อันได้แก่ภาพและเสียง ด้วย ทว่าสื่อใดบ้างที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ไร้สักกล่าวหาโดยทั่วไปสื่อประเภท audio-medial text หมายถึงสื่อใดใดก็ตามที่จำเป็นต้องอาศัยสื่ออื่นนอกเหนือจากตัวภาษาในการสื่อสารกับผู้รับสาร ทั้งภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง ตัวอย่างเช่น รายงานข่าวทางวิทยุ และบทรายการโทรทัศน์ ซึ่งไม่เพียงอาศัยความถูกต้องทางไวยากรณ์ และการอ่านออกเสียงที่ชัดเจนเท่านั้น แต่น้ำเสียง (เช่น ในละครเวที) และ ภาพ (เช่น ในโทรทัศน์ และภาพยนตร์) ก็มีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่ากัน ปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวแปรที่กำหนดความสำเร็จ และความล้มเหลวของตัวบททั้งต้นฉบับและฉบับแปล นอกจากนี้ตัวบทประเภท audio-medial text ยังรวมถึงบทเพลงด้วย ซึ่งอาจเป็นเพลงที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เพลงสวด เพลงเพื่อร้องประสานเสียงไปจนถึงเพลงยาวที่มีเนื้อหาจากพระคัมภีร์ หากพิจารณาในแง่เนื้อหา สื่อประเภท audio-medial text อาจมีลักษณะทับซ้อนกับสื่อประเภท content-focused type (เช่น คำปราศรัยทางวิทยุ และภาพยนตร์สารคดี) หรือสื่อประเภท form-focused text (เช่น การสำรวจความคิดเห็นถึงสถานการณ์ปัจจุบัน และละคร) หรือแม้แต่สื่อ

4 Ibid., p. 38.

5 Ibid., p. 43.

ประเภท appeal-focused text (เช่น ละครโศกนาฏกรรม) แต่นั่นไม่ได้หมายความว่านักแปลสามารถยึดแนวทางเดียวกันในการแปลโดยละเอียดธรรมชาติและลักษณะเฉพาะที่มีวัจนภาษาและองค์ประกอบอื่นที่นอกเหนือจากภาษาของสื่อประเภทนี้ อีกประการหนึ่งคือตัวบทประเภท audio-medial text มีมากมายหลายแบบ ผลงานแต่ละชิ้นก็มีคุณสมบัติเฉพาะตัวที่ทำให้เกิดความแตกต่างในรายละเอียดปลีกย่อยซึ่งนักแปลจำเป็นต้องคำนึงถึงเพื่อการวางแผนการแปลที่มีประสิทธิภาพ ยกตัวอย่างเช่น ตัวบทที่มีเนื้อหาเดียวกันเมื่อนำมาแปลเป็นละครโทรทัศน์ย่อมแตกต่างจากละครที่แสดงในโรงเรียน ทั้งในแง่ของภาษาและรูปแบบการใช้งาน ในประเด็นนี้ จอร์จ มูแนง⁶ กล่าวว่า : "Fidelity to the words, the grammar, the syntax, and even to the style of the sentences in a text must yield to the priority of what made the play a success in its homeland. Effectiveness as a stage production is more important for the translation than concerns for particular poetic or literary qualities, and if a conflict arises it is overall effectiveness that should determine priorities. As Mérimée said, it is not the (written) text, but the (spoken or sung) play that is to be translated"

"ความซื่อสัตย์ต่อคำ ไวยากรณ์ วากยสัมพันธ์ แม้กระทั่งลีลาการเขียนยังไม่สำคัญเท่ากับปัจจัยที่ทำให้ละครประสบความสำเร็จในบ้านของตัวเอง นักแปลควรคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นในการแสดงบนเวทีมากกว่าความเป็น กวีนิพนธ์หรือคุณค่าในแง่วรรณกรรม และหากมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นก็ให้คำนึงถึงผลสัมฤทธิ์เป็นอันดับแรก ดังเช่นที่เมอริมีกล่าวไว้ว่า เราไม่ได้แปลข้อความ (ตัวอักษร) แต่แปลละคร (คำพูด หรือคำร้อง)"

ดังนั้นกลวิธีการแปลที่เหมาะสมกับการแปลสื่อประเภท audio-medial text จะต้องสงวนรักษาผลตอบแทนที่เกิดกับผู้ฟังให้เหมือนกับตัวบทต้นฉบับ ในบางกรณีนักแปลอาจต้องถอยห่างจากเนื้อหา และรูปแบบของต้นฉบับยิ่งกว่าการแปลตัวบทประเภท appeal-focused text สำหรับสื่อภาพยนตร์บทแปลกลายเป็นเพียงองค์ประกอบเสริมเทคนิคด้านภาพและเสียงเท่านั้น ดังนั้นในการแปลตัวบทประเภท audio-medial text นักแปลต้องพึงระลึกไว้เสมอว่าบทแปลต้องสามารถนำไปใช้ประกอบสื่ออื่นที่นอกเหนือจากตัวภาษาได้อย่างกลมกลืน และลงตัวเช่นเดียวกับตัวบทต้นฉบับ

2.1.2 การกำหนดแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทในงานวิจัยนี้

การแบ่งประเภทของตัวบทถือเป็นเครื่องมือชิ้นแรกที่นักแปลนำมาใช้เพื่อทำความเข้าใจและเข้าถึงตัวบทต้นฉบับ กล่าวคือเมื่อนักแปลวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ และสามารถตัดสินใจได้แล้วว่าตัว

⁶ George Mounin อ้างถึงใน Reiss, Katharina. *Translation criticism, the potentials and limitations : categories and criteria for translation quality assessment*. translated by Erroll F. Rhodes. Manchester, U.K. : St. Jerome Pub. ; New York : American Bible Society, 2000: 45-46.

บทต้นฉบับจัดอยู่ในประเภทใดก็จะนำไปสู่กระบวนการในขั้นต่อไปอย่างเป็นระบบ เนื่องจากด้วยบทแต่ละประเภทมีคุณลักษณะเฉพาะ และจุดเน้นที่แตกต่างกันไป เช่น ดัชนีบทประเภท content-focused เน้นความถูกต้องของเนื้อหา ดัชนีบทประเภท form-focused เน้นการสงวนรักษารูปแบบการนำเสนอที่เทียบเคียงกับต้นฉบับ ดัชนีบทประเภท appeal-focused เน้นการกระตุ้นให้เกิดการกระทำบางอย่างตามเป้าประสงค์ของต้นฉบับหลังจากผู้อ่านหรือผู้ฟังได้รับข้อความฉบับแปล ในขณะที่ดัชนีบทประเภท audio-focused เน้นการนำบทแปลไปใช้ร่วมกับสื่อออกตัวบท และองค์ประกอบอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากผู้แปลเข้าใจธรรมชาติ และชนบของตัวบทชนิดนั้นๆ ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการถ่ายทอดความหมายให้ถูกต้องครบถ้วนโดยที่ยังสามารถรักษาสมมูลภาพระหว่างตัวบทต้นฉบับและฉบับแปลไว้ได้ การแบ่งประเภทของตัวบทไม่เพียงแต่ช่วยนักแปลในการทำความเข้าใจ และหาความหมาย แต่ยังช่วยในการวางแผนการแปลด้วย เนื่องจากด้วยบทแต่ละประเภทจะมีข้อจำกัดและเงื่อนไขทั้งในแง่ความหมาย และเทคนิคอันจะนำไปสู่ปัญหาการแปล ดังนั้นหากนักแปลวิเคราะห์ประเภทของตัวบทต้นฉบับได้ก็จะสามารถประเมินสถานการณ์ และปัญหาเบื้องต้นที่จะพบในการแปลได้ ดังนั้นแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของไรส์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญซึ่งผู้วิจัยจะนำแนวทางดังกล่าวมาวิเคราะห์ และปรับใช้ในบทที่ 3 ต่อไป

2.1.3 รายงานการศึกษาแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตีอาเน่ นอร์ด

ตัวบทเป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อสารดังนั้นการวิเคราะห์ตัวบทก่อนลงมือแปลถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในการวิเคราะห์ตัวบทนอร์ด⁷ เสนอให้วิเคราะห์จากองค์ประกอบภายนอกตัวบทสู่องค์ประกอบภายในตัวบท เนื่องจากโดยทั่วไปสถานการณ์จะมีอยู่ก่อนตัวบท และสถานการณ์จะเป็นตัวควบคุมการนำสิ่งที่เป็้องค์ประกอบภายในมาใช้ หากนักแปลสามารถค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกตัวบทได้ก็จะทราบถึงลักษณะของปัจจัยภายใน กล่าวคือองค์ประกอบภายในและภายนอกตัวบทล้วนส่งผลซึ่งกันและกัน การวิเคราะห์ต้นฉบับทำให้นักแปลสามารถทำงานได้อย่างเป็นระบบ ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบและเปรียบเทียบต่างตัวบทแต่ละส่วน ทำให้สามารถวางแผนการแปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักแปลจะวิเคราะห์เฉพาะองค์ประกอบที่สำคัญพร้อมทั้งตรวจสอบภาพรวมว่าตัวบทต้นฉบับมีความสมบูรณ์ครบถ้วนพอที่จะนำไปแปลได้หรือไม่ จากนั้นจะทำความเข้าใจตัวบทในด้านเนื้อหาก่อนที่จะนำไปถ่ายทอดให้เข้ากับภาษาหรือวัฒนธรรมปลายทาง

การวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกตัวบท เป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบของสถานการณ์จริงที่ตัวบท ถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ซึ่งสามารถวิเคราะห์ด้วยการตอบคำถามต่อไปนี้

1) **ใคร** (ผู้ผลิตตัวบท/ ผู้ส่งสาร) นอร์ด⁸ กล่าวว่าในการวิเคราะห์ตัวบทต้องมีการจำแนกคำว่า

⁷ Nord, Christiane. *Text Analysis in Translation*. Bodopi B.V., 1991: 41.

⁸ Christiane Nord อ้างถึงใน วรรรณา แสงอร่ามเรือง. *ทฤษฎีและหลักการแปล*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545: 80.

ผู้ส่งสารและผู้ผลิตตัวบทออกจากกันให้ชัดเจน เนื่องจากตัวบทบางประเภทจะมีผู้แต่งและผู้ส่งสารเป็นคนละคนกัน นอร์ดีให้คำจำกัดความผู้ส่งสารว่าเป็นบุคคลหรือสถาบันที่ใช้ตัวบทนั้นๆ แจ้งข่าวให้บุคคลอื่นทราบเพื่อหวังประโยชน์บางอย่าง ส่วนผู้ผลิตตัวบทจะสร้างหรือทำตัวบทขึ้นมาตามคำสั่งของผู้ส่งสาร ในการวิเคราะห์ปัจจัยเรื่องผู้ส่งสารนักแปลอาศัยข้อมูลจากปัจจัยรอบตัวบทเพื่อพิจารณาว่าผู้ส่งสารเป็นใคร มาจากไหน มีฐานะทางสังคมอย่างไร มีชีวิตอยู่ในช่วงเวลาใด เป็นต้น

2) **มีวัตถุประสงค์ใด** การตั้งคำถามเรื่องวัตถุประสงค์เป็นการถามเรื่องเจตนาของผู้ส่งสารซึ่งหน้าที่ของตัวบทกับเจตนาของผู้ส่งสารอาจไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเดียวกัน เจตนาของผู้ส่งสารเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักแปล เป็นสิ่งที่ควบคู่ไปกับชนิดของตัวบท ตามหลักของนอร์ดี ถึงแม้ว่านักแปลจะแปลโดยเปลี่ยนแปลงหน้าที่ของต้นฉบับ แต่จะต้องยึดหลักความสือสัตย์ และห้ามบิดเบือนเจตนาของผู้ส่งสาร

3) **ใครเป็นผู้รับสาร** ผู้รับสารมีสองกลุ่มคือ ผู้รับสารตัวบทต้นฉบับ และผู้รับสารฉบับแปล การแปลตัวบทจะต้องคำนึงถึงผู้รับสารอย่างมากเพราะผู้รับสารบทแปลในภาษาปลายทางมาจากวัฒนธรรมและสังคมที่ต่างกับผู้รับสารตัวบทต้นฉบับ ส่วนใดที่คิดว่าผู้อ่านยังไม่รู้จักต้องสื่อความให้ชัดเจน ถ้าหากเห็นว่าผู้อ่านรู้แล้วก็สามารถรวบรัดได้

4) **ใช้สื่อใด** สื่อเป็นการบอกขนาดและกลุ่มผู้รับสาร บอกถึงระดับการศึกษาและการรับข้อมูล รวมถึงเป็นเครื่องกำหนดความคาดหวังของผู้รับสาร อาจเป็นสื่อที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือแบบปากเปล่า จุดประสงค์หลักในการวิเคราะห์เกี่ยวกับสื่อคือเพื่อให้ทราบลักษณะพิเศษบางประการในการสื่อสาร นักแปลสามารถวิเคราะห์ได้ตั้งแต่ประเภทของสื่อที่ใช้ การเรียบเรียงประโยค ระดับของวจนลีลา การจัดแบ่งโครงสร้างของตัวบท เป็นต้น

5) **ที่ไหน** ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่ทำให้ทราบว่าผู้ส่งสารเป็นคนในวัฒนธรรมใด มีพื้นหลังความเป็นมาอย่างไร และสถานที่นั้นมีอิทธิพลต่อรูปแบบ และลีลาการถ่ายทอดตัวบทต้นฉบับมากน้อยเพียงใด

6) **เมื่อใด** ปัจจัยด้านเวลาของการผลิตตัวบทมีส่วนสำคัญมากเพราะเป็นเครื่องบ่งชี้เกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในตัวบทนั้นทั้งยังสะท้อนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ เมื่อนักแปลทราบว่าตัวบทนั้นถูกเขียนขึ้นมา ถูกตีพิมพ์ หรือถูกส่งเมื่อใดก็จะช่วยในการตัดสินใจว่าควรแปลตัวบทนั้นในรูปแบบใด

7) **ทำไม** (สื่อสารในโอกาสพิเศษใด) โอกาสพิเศษในการสื่อสารเห็นได้ชัดในคำประกาศต่างๆ จดหมายเวียนในหน่วยงาน ใบประกาศชาย หรือรายงานข่าวสด โอกาสพิเศษเหล่านี้ช่วยให้ให้นักแปลได้ทราบถึงเจตนาของผู้เขียนและหน้าที่ของตัวบท รวมถึงขอบของตัวบทแต่ละชนิดด้วย

ส่วนการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท สามารถวิเคราะห์ด้วยการตอบคำถามต่อไปนี้

1) **เกี่ยวกับเรื่องอะไร** เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อของตัวบท นอร์ธเน้นการวิเคราะห์ว่า ตัวบทมีหัวข้อใดที่มีส่วนสำคัญต่อการแปล หัวข้อจะบ่งบอกว่าตัวบทมาจากความรู้สาขาใด ซึ่งทำให้ผู้แปลทราบว่าจะต้องอาศัยความรู้เฉพาะในด้านใด และต้องไปสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมในด้านใดบ้าง หากผู้แปลทราบว่าตัวบทเป็นหัวข้อใด และนำไปใช้ในบริบททางวัฒนธรรมใดก็จะสามารถคาดเดา หรือตั้งข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานที่ผู้รับสารควรมีได้ ซึ่งถือเป็นประโยชน์มากต่อการแปล

2) **พูดถึงเรื่องอะไร** เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาซึ่งในการวิเคราะห์เนื้อหาของตัวบท นอร์ธแนะนำให้มาเรียบเรียงใหม่ด้วยเนื้อหาของตนเอง (Paraphrase) อย่างง่าย ๆ โดยแบ่งเป็นหน่วย ข้อมูลและให้แต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลกัน และช่วยให้นักแปลสังเกตเห็นสิ่งที่มักพบ ปอยสองประการคือ เนื้อความที่ผู้แต่งละไว้ในฐานที่เข้าใจ และเนื้อความที่ขาดความเกี่ยวเนื่อง⁹ นอกจากนี้วิเคราะห์เนื้อหาว่าใครทำอะไรที่ไหนอย่างไรแล้ว สิ่งที่ควรวิเคราะห์เกี่ยวกับเนื้อหา คือ มีเหตุการณ์ซ้อนอยู่อีกหรือไม่ และตัวบทมีความเกี่ยวเนื่องกันหรือไม่

3) **ไม่ได้พูดถึงเรื่องอะไร** สิ่งที่ยู่อส่งสารไม่ได้พูดถึงคือเนื้อความที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ เพราะถือว่าผู้ฟังหรือผู้อ่านรู้หรือเข้าใจแล้ว อย่างไรก็ตามการละเนื้อความไว้ในฐานที่เข้าใจอาจนำไปสู่ความ เข้าใจผิดได้ นักแปลต้องค้นหาว่าผู้รับสารของตัวบทต้นฉบับและผู้รับสารในฉบับแปลมีภูมิหลังทาง วัฒนธรรมที่แตกต่างกันมากน้อยเพียงใด และต้องพิจารณาว่ามีข้อมูลใดที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจที่ผู้ แปลจำเป็นต้องเสริมให้แก่ผู้รับสารในฉบับแปลได้รับรู้โดยไม่ทำให้เสียอรรถรสและลีลาของต้นฉบับไว้ บ้าง

4) **เรียงลำดับอย่างไร** ตัวบทหลายชนิดมีโครงสร้างตามขนบที่ยึดถือปฏิบัติกันดังนั้นการ วิเคราะห์โครงสร้างของตัวบทจะช่วยให้นักแปลทราบถึงชนิดและหน้าที่ของตัวบทนั้นได้ การวิเคราะห์ โครงสร้างของตัวบทแบ่งเป็นสองระดับ 1) การวิเคราะห์โครงสร้างมหภาค ได้แก่การตรวจสอบว่าตัวบท ต้นฉบับมีตัวบทแทรก เช่น เชิงอรรถ หรือคำพูดที่ยกมาอ้างอิงหรือไม่ และหากมีนักแปลต้องตัดสินใจ ว่าจะจัดการกับโครงสร้างนั้นอย่างไร จะคงไว้เช่นเดิม หรือจะใช้วิธีแปลแบบอธิบายความ 2) การ วิเคราะห์โครงสร้างจุลภาค ได้แก่การวิเคราะห์โครงสร้างของประโยค สัดส่วนของประโยคหลักและ ประโยคย่อย และความสัมพันธ์กันของเนื้อความ หากเป็นบทสนทนาให้วิเคราะห์ลักษณะเนื้อหาหน่วย เสี่ยง เช่นการใช้เสียงสูงต่ำ การลงเสียงหนักเบา การเน้นคำ นอกจากนี้ในระดับลึกลงไปต้องวิเคราะห์ วิธีการแบ่งเนื้อหาเป็นหน่วยข้อมูล และการจัดลำดับก่อนหลัง

5) **มีองค์ประกอบด้านอวัจนภาษาใดบ้าง** อวัจนภาษาทำหน้าที่ประกอบหรือเสริมตัวบทที่ เป็นหลายลักษณะอักษรและมีความสำคัญมากโดยเฉพาะในสื่อโสตทัศน์ เช่น ละคร และภาพยนตร์ อวัจนภาษาในตัวบทเป็นสิ่งที่ผูกติดอยู่กับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา นักแปลจึงต้องศึกษาในชั้น ตอนการวิเคราะห์ต้นฉบับว่ามีวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาแทรกอยู่ในตัวบทต้นฉบับผ่านการใช้

9 เรื่องเดียวกัน, หน้า 95.

อวัจนภาษามากน้อยหรือไม่เพียงใด และจะถ่ายทอดเป็นฉบับแปลสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งโดยไม่เปลี่ยนแปลงได้หรือไม่ อย่างไร

6) **ใช้คำหรือพูดคำใดบ้าง** การวิเคราะห์ศัพท์อาจวิเคราะห์ด้านความหมาย ด้านวจนลีลา หรือด้านรูปแบบของคำ การเลือกใช้คำศัพท์เฉพาะในสาขาหนึ่ง การใช้คำที่มีความหมายแฝง และการใช้คำอุปมาอุปไมย นักแปลต้องตั้งคำถามว่าผู้แต่งตั้งใจใช้ถ้อยคำหรือสำนวนนั้นๆโดยมีเจตนาหรือจุดประสงค์ใด และมีการใช้วจนลีลาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวหรือไม่เพื่อที่นักแปลจะได้รักษาคุณสมบัติดังกล่าวไว้ในฉบับแปลได้อย่างครบถ้วน

7) **ใช้ประโยคใดบ้าง** เป็นการพิจารณาด้านรูปแบบ หน้าทีและวจนลีลาของการใช้โครงสร้างประโยคต่างๆ อาจมีการวิเคราะห์ประโยคหลัก ประโยคย่อย ความยาวของประโยค หรือความต่อเนื่องของเนื้อความแต่ละประโยคเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง หัวข้อเรื่อง และโครงสร้างของตัวบท อย่างไรก็ตามนักแปลต้องรักษาโครงสร้างตามภาษาปลายทางเพื่อให้ผู้อ่านรู้เรื่อง

8) **น้ำเสียงเป็นอย่างไร** เป็นการถามถึงลักษณะเหนือหน่วยเสียงซึ่งองค์ประกอบข้อนี้มีบทบาทสำคัญมากโดยเฉพาะในตัวบทประเภทสื่อโสตทัศนเพราะเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้แต่ง หรือผู้พูดให้ผู้ฟังได้ทราบ หากตัวบทฉบับแปลไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อความตามน้ำเสียงต้นฉบับได้ก็ไม่อาจประกันได้ว่าบทแปลนั้นจะสามารถถ่ายทอดเจตนาในการสื่อสารของผู้ส่งสารในตัวบทต้นฉบับได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

หลักสำคัญในการวิเคราะห์ตัวบทคือผู้แปลต้องจำแนกปัจจัยทางด้านเนื้อหาและรูปแบบของตัวบทต้นฉบับ และแปลโดยยึดสถานการณ์ปลายทางเป็นหลักในการถ่ายทอดเนื้อความให้เข้ากับภาษาหรือวัฒนธรรมปลายทางและเมื่อตรวจสอบบทแปลแล้วพบว่าตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ก็ถือว่างานแปลได้บรรลุหน้าที่แล้ว ดังนั้นหากพิจารณาโดยอาศัยแนวคิดดังกล่าว "การแปลจึงไม่ใช่การแปลงภาษาจากภาษาในตัวบทต้นฉบับให้เป็นภาษาปลายทางที่เท่าเทียมกันหรือมีความหมายเหมือนกัน แต่เป็นการผลิตตัวบทปลายทางให้ตรงตามหน้าที่การใช้งานในสถานการณ์ปลายทางโดยจะอิงหรือผูกพันกับตัวบทต้นฉบับที่มีอยู่แตกต่างกันไปแล้วแต่หน้าที่ในการแปลนั้นๆ"¹⁰ และเมื่อเรารู้หน้าที่และวิเคราะห์ตัวบทได้ เราก็สามารถกำหนดแนวทางการแปลได้

2.1.4 การกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทในงานวิจัยนี้

สำหรับกรวิเคราะห์ตัวบททั้งจากองค์ประกอบภายนอก และภายในเพื่อการทำความเข้าใจตัวบทอย่างมาก องค์ประกอบภายนอกทำให้นักแปลเข้าใจสถานการณ์และจุดประสงค์ในการสื่อสารเพื่อให้สามารถรักษาเจตนารมณ์ของผู้ส่งสาร หรือผู้ผลิตสารได้อย่างครบถ้วนและบรรลุตามเป้า

10 เรื่องเดียวกัน, หน้า 113.

หมายส่วนองค์ประกอบภายในเป็นการวิเคราะห์ในเชิงลึกทำให้นักแปลเข้าถึงตัวบทต้นฉบับได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง เพราะไม่ได้พิจารณาเพียงแค่ตัวอักษรที่ปรากฏอยู่บนหน้ากระดาษ หรือคำพูดของตัวละครที่อยู่ในภาพยนตร์เท่านั้นแต่เป็นการวิเคราะห์ที่ลึกลงไปถึงสิ่งที่อยู่นอกเหนือจากรูปภาษา การใช้วจนภาษา และสิ่งที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยจะนำแนวทางการวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกตัวบทมาใช้ในการทำความเข้าใจประเด็นปัญหา และมูลเหตุของการสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้ รวมถึงบริบททางด้านเวลา และสถานที่ และนำการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบทมาใช้เพื่อวิเคราะห์และภูมิหลัง และบุคลิกลักษณะของผู้พูดที่แตกต่างกัน รวมถึงความหลากหลายในการใช้สรรพนาม ระดับภาษา และวจนลีลาของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน แม้ว่าแนวทางดังกล่าวจะได้รับการคิดค้นและพัฒนาขึ้นเพื่อรองรับตัวบทประเภทสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก แต่ผู้วิจัยก็จะนำมาปรับใช้กับตัวบทประเภทสื่อโสตทัศนโดยอาศัยเครื่องมืออื่นๆที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดเพื่อการแปลตัวบทประเภทนี้โดยเฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงในลำดับต่อไป

2.1.5 รายงานการศึกษาแนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์

ฌอง เดอลีลส์ผู้คิดค้นและพัฒนาแนวทางการแปลแบบตีความได้เขียนตำรา *Translation: An Interpretive Approach* ขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อฝึกให้นักแปล จากประสบการณ์ที่ว่านักแปลรุ่นใหม่มักผูกติดกับรูปแบบของต้นฉบับจนไม่สามารถหาคำที่สอดคล้องหรือเหมาะสมในภาษาฉบับแปลได้ ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่เข้าใจตัวบทอย่างถ่องแท้ หรือมีความสามารถในการเขียนไม่เพียงพอ ดังนั้นเพื่อฝึกฝนการแปลนักแปลต้องเรียนรู้ที่จะคิดเพื่อถ่ายทอดความคิดของผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม เดอลีลส์กล่าวว่ากระบวนการแปลอาศัยทักษะ 2 ประการคือการทำความเข้าใจต้นฉบับ (comprehension) ซึ่งเป็นผลจากการตีความโดยผลออกจากรูปแบบของภาษา (deverbalization) และการถ่ายทอดสิ่งที่ผู้แปลเข้าใจเป็นอีกภาษาหนึ่ง (re-expression) เป้าหมายของการแปลคือวิเคราะห์แนวทางการใช้ความคิดเกี่ยวกับการสื่อสารในภาษาต้นฉบับ และนำความคิดดังกล่าวมาเขียนใหม่เป็นภาษาปลายทาง จากแนวคิดนี้ เดอลีลส์กล่าวว่ากระบวนการแปลประกอบด้วยสามขั้นตอน ได้แก่

1) การทำความเข้าใจต้นฉบับ (Comprehension)¹¹ ถือเป็นขั้นตอนแรกที่นักแปลต้องหาคำตอบว่าผู้แต่งต้องการสื่อถึงสิ่งใด ซึ่งการอ่านเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำให้เราจับความหมายของเนื้อความได้ทั้งหมด กล่าวคือนักแปลต้องทำการวิเคราะห์และตีความเพื่อทำความเข้าใจตัวบทด้วย เดอลีลส์กล่าวว่าทำความเข้าใจเกิดขึ้นใน 2 ระดับ ระดับแรกคือการเข้าใจความหมายประจำทาง

¹¹ Delisle, Jean. *Translation : An interpretive approach*. translated by Patricia Logan and Monica Creery. Ottawa : University of Ottawa Press, 1988: 53.

ภาษาจากการถอดรหัสคำ(Decoding Signs) โดยวิเคราะห์ด้านไวยากรณ์และอาศัยความรู้ด้านศัพท์ ซึ่งในระดับแรกนี้ยังไม่สามารถทำให้เราเข้าใจถ้อยคำได้อย่างแท้จริงเพราะยังไม่ได้พิจารณาความเป็นไปได้อื่นๆที่แฝงอยู่ในบริบท ระดับที่สองคือการเข้าใจความหมายระดับวาทกรรมหรือความหมายของถ้อยคำในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของข้อความ ในขั้นตอนนี้จะมีการตีความโดยอาศัยบริบทบนพื้นฐานของความหมายประจำทางภาษา กล่าวคือความหมายจะของคำจะปรากฏชัดขึ้นเมื่อมีบริบท ดังนั้นการแปลจึงเป็นการกล่าวมโนทัศน์ซ้ำใหม่ (Re-expression) ไม่ใช่กับสับภาษา นักแปลทำความเข้าใจถ้อยคำด้วยการสกัดมโนทัศน์ออกจากคำและเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์ส่วนตัว ในการทำความเข้าใจต้นฉบับนักแปลจะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาทั้งความรู้ที่แสดงความหมายโดยนัย หรือเหตุการณ์ที่ไม่ได้ปรากฏในตัวบทแต่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ รวมถึงความรู้เชิงปริมาณ อันได้แก่ ความจำ ประสบการณ์ เหตุการณ์ อารมณ์ ความรู้ จินตนาการ การพิจารณาใคร่ครวญ ผลจากการอ่าน ความรู้ด้านวัฒนธรรม และความรู้เฉพาะด้าน แต่สิ่งที่สำคัญคือนักแปลจะต้องเป็นอิสระจากภาษา

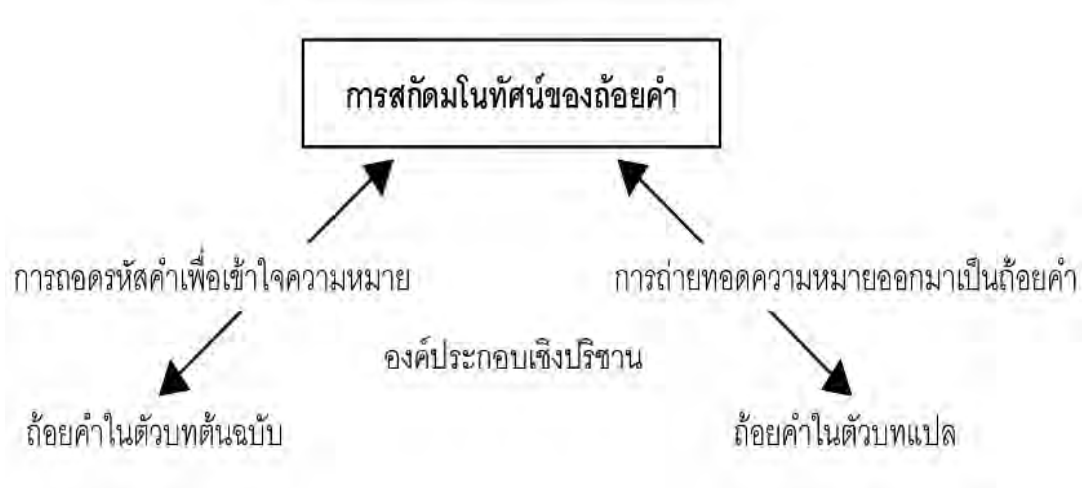
2) การถ่ายทอดความเข้าใจ (Reformulation)¹² เป็นการนำสิ่งที่นักแปลเข้าใจมาเขียนใหม่หรือเป็นการสร้างวาทกรรมใหม่โดยผละออกจากรูปแบบทางภาษาของต้นฉบับ นักแปลจะใช้ตรรกะในการเทียบคล้ายความคิด(Analogical Reasoning)จากประสบการณ์ที่สั่งสมและหาความหมายของถ้อยคำที่อยู่ในสถานการณ์การสื่อสารและนำมากล่าวซ้ำใหม่เป็นภาษาปลายทาง(Re-verbalization)ซึ่งความหมายจะถูกถ่ายทอดใหม่ในแง่ความคิด ไม่ใช่รูปแบบของคำ ก่อนที่จะออกมาเป็นร่างบทแปล (Tentative Solution) ดังนั้นนักแปลต้องมีความรู้ในการเขียนด้วย

3) การตรวจสอบบทแปล (Verification)¹³ เปรียบเสมือนการตีความครั้งที่สอง (second interpretation) และถือเป็นขั้นตอนสุดท้ายเพื่อตรวจสอบความแม่นยำของความหมาย การตีความครั้งแรกเกิดขึ้นระหว่างการทำความเข้าใจต้นฉบับ หรือหามโนทัศน์ของถ้อยคำ ส่วนการตีความครั้งที่สองเป็นการตัดสินใจในเลือกคำแปลที่จะนำไปใช้จริงโดยอาศัยทักษะและความสามารถในการใช้ภาษาปลายทาง กระบวนการทางความคิดข้างต้นสามารถแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังต่อไปนี้

12 Ibid., p. 60.

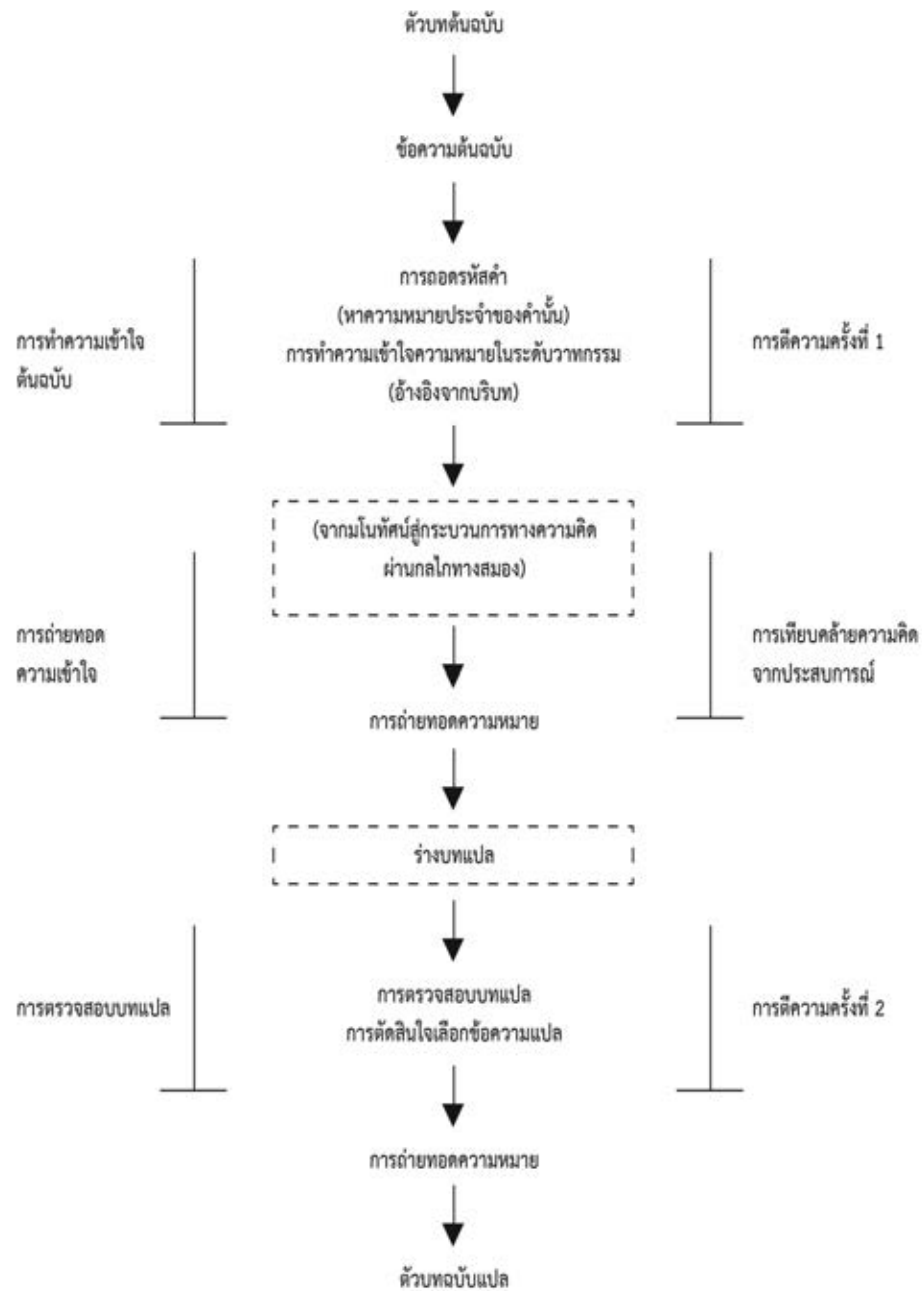
13 Ibid., p. 66.

แผนภูมิแสดงการตีความ 2 ครั้งในกระบวนการแปล ¹⁴



¹⁴ Ibid., p. 67.

ในการนี้เดอลีลส์¹⁵ ได้สรุปกระบวนการแปลทั้ง 3 ขั้นตอนในรูปแบบของแผนภูมิดังต่อไปนี้
 แผนภูมิแสดงกระบวนการแปลแบบตีความ



15 Ibid., p. 53-68.

นอกเหนือจากแนวทางการแปลแบบตีความ เดอลีลส์ยังกล่าวถึงการประยุกต์ข้อปฏิบัติให้เข้ากับแนวทางเป็นการจัดการทางภาษา (Levels of language Manipulations)¹⁶ 4 ระดับ เพื่อเป็นเกณฑ์ในการแปลและการตรวจสอบบทแปลในเรื่องนี้ด้านความหมาย ดังต่อไปนี้

1) การสังเกตลักษณะและรูปแบบของคำในต้นบท (Observing conventions of form) สังเกต ชื่อ หน่วย วัด เวลา ตัวเลข สัญลักษณ์ ชื่อเฉพาะ การขึ้นประโยคใหม่ เครื่องหมายวรรคตอน ไวยากรณ์ และชนบ

2) การวิเคราะห์และตีความ (Performing Interpretive Analysis) มี 3 ระดับ ได้แก่

(2.1) การถ่ายทอดคำที่มีความหมายคงที่ (monosemous terms) เช่น ตัวเลข ชื่อเฉพาะ ในระดับนี้ไม่ต้องอาศัยการตีความ

(2.2) การหาสมมูลภาพของความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสมจากระบบภาษา เมื่อคำมีมากกว่าหนึ่งความหมายนักแปลต้องเทียบความหมายและเลือกสรรคำให้เข้ากับบริบทโดยอาศัยความรู้ ความจำ ประสบการณ์เพื่อให้ได้คำเทียบเคียงในภาษาเป้าหมาย

(2.3) การสร้างสรรค์โดยอาศัยบริบทซึ่งต้องหลุดจากเป้าหมายภาษา และหามโนทัศน์

3) การถ่ายทอดวัจนลีลา (Interpreting Style) เป็นการตีความลีลาการเขียนและการร้อยเรียง ถ้อยคำให้ประกอบกันเป็นบทแปล ส่วนนี้เป็นส่วนที่สำคัญเนื่องจากเนื้อหาและรูปแบบเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ทั้งยังส่งผลต่อความหมายและอารมณ์ของผู้รับสารอีกด้วย

4) การสงวนรักษาเอกภาพของต้นบท (Preserving textual organicity) เป็นการร้อยเรียงองค์ประกอบต่างๆของต้นบทเข้าด้วยกันอย่างต่อเนื่อง ในการนี้นักแปลสามารถแก้ไขความกำกวมได้ด้วยการจัดเรียงองค์ประกอบของประโยคใหม่ และถือเป็นการแสดงความสามารถในการคิดเชิงตรรกะ และความสามารถในการสื่อสารของนักแปล

จากการประยุกต์ข้อปฏิบัติให้เข้ากับแนวทางทั้ง 4 ประการทำให้เราได้ข้อสังเกตว่า

1. การตีความเป็นแนวทางเดียวที่สามารถประกันสมมูลภาพของต้นบทได้ (พิจารณาในระดับวาทกรรม และพิจารณาบริบท)
2. การแปลเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยวิจารณญาณ และความคิดเชื่อมโยงซึ่งรวมถึงการเชื่อมโยงหน่วยความหมาย และวัจนลีลาของวาทกรรมโดยคำนึงถึงกลวิธีในการเขียนเรียบเรียงและมีความีเอกภาพของต้นบท
3. นักแปลควรมีความสามารถในการเขียนเป็นอย่างดี

16 Ibid., p. 83.

2.1.6 การกำหนดแนวทางการแปลแบบตีความในงานวิจัยนี้

ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีนี้ นักแปลต้องพิจารณาทั้งคำพูดของผู้ให้สัมภาษณ์และภาพที่ปรากฏบนหน้าจอ เช่นการใช้วัจนภาษาของผู้พูด ประกอบกันเพื่อให้ได้ความหมายที่สอดคล้องกับสถานการณ์การสื่อสารและเจตนาของผู้ส่งสาร แนวทางการแปลแบบตีความช่วยให้นักแปลผลออกจากรูปภาษาและไม่ยึดติดกับความหมายประจำคำ ในงานวิจัยชิ้นนี้จะนำกระบวนการแปลทั้ง 3 ขั้นตอนมาประยุกต์ใช้ในการแสวงหาความหมายในระดับวาทกรรมโดยอาศัยบริบท และถ่ายทอดความเข้าใจของตนเองออกมาเป็นบทแปลผ่านการคัดสรรถ้อยคำ สำนวนในภาษาปลายทางโดยเป็นอิสระจากรูปแบบทางภาษาของต้นฉบับ ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของบทแปลจากการตีความครั้งที่สอง นอกจากนี้จะนำการจัดการทางภาษาทั้ง 4 ระดับมาปรับใช้เพื่อเป็นเกณฑ์ในการแปลและการตรวจสอบบทแปลในเงื่อนไขด้านความหมายด้วย

2.1.7 รายงานการศึกษาแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพของสารคดี แกสตัน¹⁷

ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพสิ่งที่นักแปลต้องพิจารณาคือเป็นลำดับต้นๆคือประเภทของภาพยนตร์ที่จะนำมาแปล จากแนวคิดของไรส์ สารคดี แกสตัน ได้นำแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเภท audio-medial text type มาช่วยในการวิเคราะห์ประเภทย่อยของภาพยนตร์ และสามารถจำแนกตระกูลของภาพยนตร์ตามเนื้อหาและวิธีการนำเสนอ ดังต่อไปนี้

- Informative Film ภาพยนตร์ที่เน้นการให้ข้อมูล เช่น สารคดี
- Expressive Film ภาพยนตร์ที่เน้นการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้สร้าง เช่น ภาพยนตร์ศิลปะ (art film) และ ภาพยนตร์ขนาดยาวที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ (feature film)
- Narrative Film ภาพยนตร์ที่เน้นการเล่าเรื่อง เช่น ภาพยนตร์ขนาดยาว และภาพยนตร์แนวชีวประวัติ
- Persuasive Film ภาพยนตร์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มน้าวใจผู้ชม เช่น ภาพยนตร์โฆษณา
- Media for Media เช่น มิวสิควิดีโอ หรือภาพยนตร์เพลงขนาดสั้นเพื่อประกอบสื่ออื่นๆ
- Innovative Fusion Type ภาพยนตร์ที่มีการผสมผสานกันหลายแนว เช่น docu-drama และ edutainment
- Interactive Media สื่อที่มีปฏิริยาโต้ตอบกับผู้รับสารได้ เช่น เกมคอมพิวเตอร์

17 เอกสารประกอบคำสอนวิชาการแปลสื่อภาพและเสียง (2241634) สาขาวิชาการแปลและการล่ามคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

และเพื่อการแปลที่มีระบบการทำงานเป็นขั้นตอน และรักษาคุณภาพการแปลให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ สารภี แกสตัน ได้นำเสนอขั้นตอนการแปลบทบรรยายได้ภาพไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ชมภาพยนตร์ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่อง และจับประเด็นที่สำคัญ ในขณะที่เดียวกันมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องตรวจบทต้นฉบับด้วย

2) วิเคราะห์ตัวบทและวิเคราะห์ปัญหาในการแปล กล่าวคือวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งภายนอก ได้แก่ ชื่อเรื่อง ผู้กำกับ ผู้แสดง ค่ายภาพยนตร์ ปีที่สร้าง กลุ่มผู้ชมเป้าหมาย วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร และค้นคว้าหาความรู้เชิงบริบททางสังคมและประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อความหมาย ส่วนองค์ประกอบภายใน ได้แก่ การวิเคราะห์ตัวละคร ฉาก แนวการแสดง เนื้อเรื่องย่อ วิธีการดำเนินเรื่อง บริบททางสังคมวัฒนธรรม บทภาพยนตร์ บทบรรยาย บทสัมภาษณ์ ศัพท์ สำนวน รูปประโยค ระดับภาษา วจนลีลา รวมถึงองค์ประกอบด้าน อวัจนภาษา ส่วนการวิเคราะห์ปัญหาในการแปล ภาพยนตร์บางเรื่องอาจมีประเด็นปัญหาในเรื่องระบบสรรพนาม การใช้คำต้องห้าม วจนลีลา และระดับผู้ชมเป้าหมาย ทั้งนี้ต้องพิจารณาปัญหาด้านจริยธรรมด้วย

3) วางแผนการแปล เมื่อนักแปลเข้าใจตัวบทแล้วจะต้องกำหนดว่าจะใช้กลยุทธ์ใดในการแปล เนื่องจากการแปลเป็นกระบวนการตัดสินใจ ในขั้นตอนนี้สอดคล้องกับแนวคิดของไรส์¹⁸ที่ว่า นักแปลจะต้องผ่านกระบวนการตัดสินใจ 2 ขั้นตอน คือ การตัดสินใจหลักว่าจะแปลแบบปฐมภูมิที่จะเสริมความรู้ด้านประวัติศาสตร์ สังคมหรือวัฒนธรรมที่พบเห็นและเข้าใจได้ในสังคมของผู้อ่านฉบับแปลลงไปหรือแบบพหุติภูมิที่ถือว่าผู้อ่านฉบับแปลต้องไปเสริมความรู้พื้นฐานที่จะต้องใช้ในการเข้าใจ เนื้อความในงานแปลเอง อีกขั้นหนึ่งคือการตัดสินใจย่อยซึ่งเป็นการตัดสินใจในรายละเอียดปลีกย่อย เช่นการตัดสินใจเลือกใช้คำศัพท์ หรือโครงสร้างประโยค นอกจากนี้นักแปลยังต้องแก้ปัญหาพื้นฐาน เช่น กำหนดระบบสรรพนาม กำหนดเงื่อนไขทางเทคนิค และประยุกต์ใช้แนวทางการแปลที่เหมาะสม

4) ร่างบทแปล ขั้นตอนนี้เป็นผลที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน และสกัดมโนทัศน์ของต้นฉบับ แล้วจึงคัดสรรถ้อยคำในภาษาปลายทางเพื่อเป็นทางเลือกในการถ่ายทอดความหมาย ทั้งนี้ นักแปลต้องคำนึงถึงความลงตัวในการค้นหาคำแปลที่อยู่ภายในกรอบความคิด และเงื่อนไขทางเทคนิค รวมถึงกรอบความคิดเกี่ยวกับความหมาย

5) ตรวจแก้บทแปล เป็นการตีความครั้งที่ 2 และตรวจสอบว่าบทแปลเป็นไปตามเงื่อนไขทางเทคนิคของบทบรรยายได้ภาพหรือไม่ นอกจากนี้ยังเป็นการตรวจสอบความแม่นยำด้านความหมาย และแก้ไขคำที่มีปัญหาด้านจริยธรรม รวมถึงพิจารณาเรื่องความเป็นเอกภาพของตัวบทด้วย

นอกเหนือจากขั้นตอนการแปลบทบรรยายได้ภาพทั้ง 5 ขั้นตอน นักแปลส่วนใหญ่ต้องเผชิญ

18 ไรส์, อ่างถึงในวรรณภา แสดงอ่ามเรื่อง ทฤษฎีและหลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545: 9-10.

กับปัญหาการแปล และข้อจำกัดต่างๆ เพื่อให้ให้นักแปลรู้เท่าทันปัญหา และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการแปล สารภี แกสตัน ได้วิเคราะห์และจำแนกปัญหาพื้นฐานที่มักพบในการแปลบทบรรยายได้ภาพไว้ ดังนี้

1.ปัญหาด้านศัพท์ สำนวน ระดับภาษา วจนลีลา เนื่องจากภาพยนตร์บางประเภทมีการใช้คำศัพท์เฉพาะ เช่นภาพยนตร์ที่ว่าด้วยกระบวนการศาลย่อมมีคำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับกฎหมาย ในขณะที่ภาพยนตร์เกี่ยวกับการวิทยาศาสตร์การแพทย์ ย่อมมีศัพท์เฉพาะในวงการแพทย์ นอกจากนี้ยังมีคำที่มีความหมายหลายนัย คำที่มีความหมายแฝงซึ่งนักแปลต้องตีโจทย์ให้แตก ส่วนภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับราชวงศ์มักพบปัญหาเรื่องระดับภาษา และสำนวนซึ่งนักแปลต้องคำนึงถึงแนวทางการใช้คำราชาศัพท์ในภาษาปลายทางด้วย ในส่วนของวจนลีลานั้นอาจเกิดปัญหาเนื่องจากนักแปลขาดความรู้ในการใช้วจนลีลาต่างๆ ความรู้ด้านขนบประจำตัวบท และไม่สามารถหาวิธีการใช้ลีลาการเขียนให้ตรงกับเป้าหมายที่ต้องการได้

2.ปัญหาด้านวัฒนธรรม เกิดจากการที่ผู้รับสารไม่รู้จักสิ่งปรากฏในวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับวรรณกรรม แสงอร่ามเรือง ได้กล่าวถึงข้อผิดพลาดในการแปลคำกล่าวอำลา การกล่าวทักทาย คำสั่ง ข้อห้าม หรือคำประกาศ จากภาษาเยอรมันเป็นภาษาอังกฤษซึ่งมีสาเหตุจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น นักแปลต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมของตัวบทต้นฉบับและฉบับแปล เนื่องจากผู้รับสารของตัวบททั้งสองอยู่ต่างวัฒนธรรมกัน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงเวลาและภาษาที่แตกต่างกันของตัวบทต้นฉบับ และฉบับแปลด้วย สำนวนภาษาหนึ่งจะมีการใช้และเข้าใจแตกต่างกันไปเมื่อเวลาผ่านไป การตีความสำนวนภาษาจึงต้องคำนึงความเข้าใจของคนในยุคสมัยที่ใช้ภาษานั้นๆ ด้วย รวมถึงต้องคำนึงถึงภูมิหลังทางวัฒนธรรมของผู้อ่านงานแปล¹⁹

3.ปัญหาด้านเทคนิค อาจเป็นปัญหาที่เป็นผลมาจากเทคนิคการตัดต่อภาพยนตร์ที่นำเสนอเรื่องราวสลัดไปมา ระหว่างเหตุการณ์ในอดีต และเหตุการณ์ปัจจุบัน หรืออาจเป็นปัญหาที่เกิดจากการใช้เทคนิคการนำเสนอผ่านมุมมอง (Camera angle) แบบต่างๆ ทั้งแบบภาววิสัย (Objective) อัจฉริยะ (Subjective) มุมกล้องพอยท์ ออฟ วิว (Point of view) หรือมุมกล้องที่ผู้กำกับกำหนดขึ้นเอง นอกจากนี้เรื่องมุมมองภาพ และขนาดของภาพก็ถือเป็นปัญหาทางเทคนิคเช่นกัน

4.เงื่อนไขด้านเวลาและช่องอักษร ในแวดวงของผู้ผลิตอักษรใต้ภาพจะยึดถือกฎหกวินาที หรือ Six-second rule²⁰ ซึ่งระบุไว้ว่าระยะเวลาที่คนส่วนใหญ่สามารถอ่านอักษรใต้ภาพความยาว 2 บรรทัดหรือไม่เกิน 74 ช่องอักษรได้โดยไม่รู้สึกรีบหรือกดดันคือ 6 วินาทีต่อบรรทัด นอกจากนี้อักษรใต้ภาพจะใช้พื้นที่บนจอภาพได้ไม่เกินร้อยละ 20 ดังนั้นนักแปลจึงต้องคำนึงถึงขนาดตัวอักษรและตำแหน่งที่จะปรากฏบนจอภาพด้วย

19 เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

20 D'Ydewalle et al, อ้างถึงใน Brondel, Herman. Teaching Subtitling Routines. Meta journal des traducteurs/ Meta:Translators' Journal, vol. 39, n° 1, 1994, p. 26-33.

5. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวบททั้งหมด ปัญหานี้เกิดขึ้นเมื่อนักแปลไม่มีความรู้เกี่ยวกับตัวบทต้นฉบับเพียงพอ ดังนั้นนอกเหนือจากความรู้ทางภาษาแล้ว นักแปลจำเป็นต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวบท ซึ่งอาจได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้งภายนอกและภายในตัวบท นักแปลต้องทำการวิเคราะห์และค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมในสิ่งที่ยังไม่รู้

2.1.8 การกำหนดแนวทางการแปลบทบรรยายได้ภาพในงานวิจัยนี้

นอกเหนือจากทฤษฎีและแนวทางการแปลที่กล่าวไปข้างต้น ผู้วิจัยจะนำแนวทางการแปลบทบรรยายได้ภาพของสารภี แกสตัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการแปลบทบรรยายได้ภาพทั้ง 5 ขั้นตอน มาประยุกต์ใช้ ตลอดจนการจำแนกปัญหาพื้นฐานก่อนลงมือแปล และเมื่อลงมือแปลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน และบันทึกคำอธิบายการแปลใน บทที่ 4 จะเห็นได้ว่าแนวทางการแปลบทบรรยายได้ภาพของสารภี แกสตัน เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาต่อยอดมาจากแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของนอร์ด ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อทำความเข้าใจตัวบทก่อนลงมือแปล ในขณะที่แนวทางการแปลบทบรรยายได้ภาพจะมีบทบาทอย่างมากในขั้นตอนการแปล และถ่ายทอดความหมายนอกจากนี้ ในกระบวนการตรวจแก้ผู้วิจัยจะได้นำเกณฑ์ต่างๆที่ได้จากองค์ความรู้ในการศึกษาเรื่องการแปลบทบรรยายได้ภาพมาใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตรวจสอบหาความหมายที่ถูกต้องด้วย

2.2 การศึกษาเรื่องระบบสรรพนามและคำลงท้าย

2.2.1 รายงานการศึกษาเรื่องระบบสรรพนามและคำลงท้าย

การแปลบทบรรยายได้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* มีประเด็นปัญหาหลักในการแปลคำสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความหลากหลายทางเพศ เนื่องจากระบบภาษาของภาษาต้นฉบับ และภาษาปลายทางที่ต่างกัน ซึ่งในประเด็นเรื่องการแปลคำสรรพนามนี้ ศ.ดร.กาญจนา นาคสกุล²¹กล่าวว่า คำสรรพนามในภาษาไทยเป็นคำที่สะท้อนวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งละเอียดอ่อนมากกว่าคำสรรพนามในภาษาอื่น การแปลคำสรรพนามของไทยเป็นภาษาอังกฤษ เราจะแปลได้อย่างง่ายดาย เพียงแต่รู้ว่าเป็นบุรุษที่หนึ่งคือผู้พูดหรือบุรุษที่สองคือผู้ที่พูดด้วยเท่านั้น เพราะในภาษาอังกฤษจะใช้สรรพนาม I กับ You เป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อจะแปล I หรือ You จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยผู้แปลจะต้องพบความลำบาก เพราะไม่สามารถจะหาคำแปลได้ในทันที ผู้แปลจะต้องหาข้อมูลให้ได้ก่อนว่า ผู้ใช้คำว่า I นั้นเป็นใคร เพศอะไร อายุมากน้อยเพียงใด กำลังพูดกับใคร มีความสัมพันธ์กับผู้พูดในสถานใด เป็นญาติลำดับใด หรือเป็นคนที่อยู่ด้วยกัน ถ้ารู้จักกัน ก็ต้องรู้ว่ารู้จักกันมากน้อยเพียงใด สนิทสนมแค่ไหน เป็นครูกับศิษย์หรือเป็นเพียงคนแปลกหน้า นอกเหนือจากศึกษาเรื่องระบบสรรพนามทั้งในภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง ผู้วิจัยเห็นว่ามีมีความจำเป็นต้องศึกษาเรื่องคำลงท้ายด้วยเนื่องจากคำลงท้ายมีความคล้ายคลึงกับคำสรรพนามในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องใกล้เคียงกับสังคมและวัฒนธรรม โดยจะกล่าวถึงเป็นลำดับ ต่อไปนี้

21 กาญจนา นาคสกุล, คำสรรพนามในภาษาไทยสะท้อนวัฒนธรรมไทย, [ออนไลน์], 2540. แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/>.

ระบบสรรพนามและคำลงท้ายภาษาอังกฤษ

Sweet²² กล่าวถึงบุรุษสรรพนามในภาษาอังกฤษว่า: "the three classes of personal pronouns, and corresponding distinctions in verbs, denoting or indicating respectively the person speaking (first person), the person spoken to (second person) and the person or thing spoken of (third person)": "ทั้งสามรูปแบบมีความแตกต่างในเรื่องของคำกริยา การแสดงตัวผู้พูด (บุรุษที่ 1) ผู้ที่พูดด้วย (บุรุษที่ 2) และผู้ที่ถูกพูดถึง (บุรุษที่ 3)"
บุรุษสรรพนามในภาษาอังกฤษมี 3 พวกเช่นเดียวกับภาษาไทย ได้แก่

1. สรรพนามบุรุษที่ 1 ได้แก่ I, we
2. สรรพนามบุรุษที่ 2 ได้แก่ you
3. สรรพนามบุรุษที่ 3 ได้แก่ he, she, it, they

สรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 มักใช้ในบริบทที่มีสถานการณ์การสื่อสาร และโดยทั่วไปมักใช้แทนคน โดยผู้พูดเรียกแทนตัวเองว่า 'I' พูดกับผู้ฟังหรือผู้ฟัง/ผู้อ่าน คือ 'you' สรรพนามบุรุษที่ 1 และบุรุษที่ 2 มีรูปแบบการใช้ที่ค่อนข้างตายตัว คือต้องแทนผู้พูดกับผู้ฟังไม่ว่าจะเป็นใคร หรือเพศใด ในขณะที่สรรพนามบุรุษที่ 3 มีความหลากหลายตามเพศ และพจน์ กล่าวคือ he บอกความเป็นเพศชาย she บอกความเป็นเพศหญิง it ใช้แทนสิ่งที่ไม่ใช่คนแต่ไม่บอกเพศ ส่วน they นั้นสามารถใช้แทนคนหรือไม่ก็ได้ ไม่ได้บอกเพศ แต่บอกพจน์

ลักษณะเด่นทางไวยากรณ์ของบุรุษสรรพนามภาษาอังกฤษคือการใช้รูปแปรของคำสรรพนามตามการก (case) การแสดงความเป็นเจ้าของ (possessive pronoun) และการสะท้อนกลับ (reflexive pronouns) ซึ่งมีนักไวยากรณ์หลายท่านได้นำเสนอในรูปแบบของตาราง ดังต่อไปนี้

22 Sweet (1892: 72) cited in Angkab, Palakornkul. 1972. "A Sociolinguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Thai". Ph.D. dissertation. University of Texas at Austin: 11.

Table 1 Prototypical pronoun paradigm (standard English)²³

			Personal pronouns		Possessive pronouns		Reflexive pronouns
			Subjective case	Objective case	Determiner function	Nominal function	
1p	sg.		I	me	my	mine	myself
	pl.		we	us	our	ours	ourselves
2p	sg.		you		your	yours	yourself
	pl.						yourselves
3p		Masc.	he	him	his		himself
		Fem.	she	her		hers	herself
	sg.	non-personal	it		its		itself
			they	them	their	theirs	themselves

คำสรรพนามในภาษาอังกฤษถูกกำหนดด้วยประเภททางไวยากรณ์ อันได้แก่ บุรุษ (person) พจน์ (number) ลิงค์ (gender) และกราก (case) ในส่วนของลิงค์หรือเพศนั้นจะเห็นว่าในสรรพนามบุรุษที่ 1 จะไม่มีการระบุเพศของผู้พูด จะมีก็แต่การระบุพจน์ หรือจำนวน เมื่อเปลี่ยนจาก "I" เป็น "you" ในขณะที่สรรพนามบุรุษที่ 3 ที่จะมีคำบอกความเป็นเพศชายและเพศหญิงอย่าง he และ she และมีคำที่ไม่บอกเพศอย่าง it และ they นอกจากนี้บุรุษสรรพนามในภาษาอังกฤษให้ความสำคัญกับการกราก เพื่อป้องกันคำสรรพนามนั้นกำลังเล่นบทบาทอะไร เช่น เป็นประธาน หรือเป็นกรรมของประโยค อย่างไรก็ดี อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์²⁴ กล่าวว่าประเภททางไวยากรณ์บางประเภทเป็นสิ่งสำคัญในภาษาหนึ่ง แต่อาจไม่สำคัญเลยในอีกภาษาหนึ่งก็ได้ซึ่งความแตกต่างทางโครงสร้างนี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการแปล

ในส่วนของคำลงท้ายในภาษาอังกฤษไม่มีความหลากหลายเท่าภาษาไทย แต่มีคำว่า "Sir" (ที่ใช้กับผู้พูดที่เป็นเพศชาย) "Madam" และ "Miss" (ที่ใช้กับผู้พูดที่เป็นเพศหญิง) ซึ่งเป็นคำเรียกขานเพื่อแสดงความสุภาพและยังใช้เป็นคำปิดท้ายประโยคได้ด้วย

23 cited in Wales, Katie. Personal Pronouns in present-day English. (Cambridge: Cambridge University Press, 1996): 13.

24 อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, "ความแตกต่างทางโครงสร้างของภาษาไทยกับภาษาอังกฤษที่มีผลต่อการแปล," วารสารรวมคำแหง 19 (2545).

ระบบสรรพนามและคำลงท้ายภาษาไทย

พระยาอุปกิตศิลปสาร²⁵ ได้ให้ความหมายบุรุษสรรพนามไว้ว่า บุรุษสรรพนาม คือคำสรรพนามที่ใช้แทนชื่อในการพูดจากัน แบ่งเป็น 3 พวก คือ

1. สรรพนามบุรุษที่ 1 คือสรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้พูดเอง เช่น ข้า กู ฉัน ผม ตีฉัน
2. สรรพนามบุรุษที่ 2 คือสรรพนามที่ใช้แทนชื่อผู้ฟัง เช่น เจ้า เอ็ง มึง สู้ ท่าน ไต่เท้า
3. สรรพนามบุรุษที่ 3 คือสรรพนามที่ใช้แทนชื่อคน สัตว์ และสิ่งของที่พูดถึง เช่น เขา มัน ท่าน

ปัจจัยทางไวยากรณ์มีอิทธิพลต่อการพิจารณาเลือกใช้บุรุษสรรพนาม ทั้งนี้กำชัยทองหล่อ²⁶ กล่าวว่าต้องอาศัยหลักเกณฑ์เดียวกับการใช้คำนาม 5 ประการ ได้แก่

- 1) บุรุษ คือคำที่แสดงถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องในการพูดจากันในฐานะเป็นผู้พูด ผู้ที่พูดด้วย และผู้ที่พูดถึง
- 2) ลิงค์ คือเพศของคำที่เป็นเพศชาย หรือคำที่เป็นเพศหญิง
- 3) พจน์ คือคำที่มีจำนวนมากหรือน้อย ได้แก่ เอกพจน์ พหูพจน์ และอพจน์
- 4) การก คือคำที่หน้าที่เป็นผู้ทำ ผู้ถูกทำ ผู้ถูกใช้
- 5) ราชาศัพท์ คือคำพิเศษพวกหนึ่งซึ่งต้องใช้ให้เหมาะกับชั้นบุคคล

ส่วนปัจจัยทางสังคมนั้นงานวิจัยของอังคาบ ผลากรกุล²⁷ ที่ศึกษากลวิธีการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยในแนวภาษาศาสตร์สังคมแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการใช้บุรุษสรรพนามกับสังคมวัฒนธรรมไทยอย่างชัดเจน และได้กล่าวถึงปัจจัยที่กำหนดบทบาทสถานภาพของผู้พูดผู้ฟังโดยตรงและมีผลต่อการเลือกใช้สรรพนาม ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าด้วยปัจจัยทางไวยากรณ์ และปัจจัยทางสังคม คำสรรพนามในภาษาไทยบ่งบอกให้ทราบถึงบุรุษ จำนวน เพศ อายุ และยังแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึงในเรื่องของสถานภาพ ความสนิทสนม และทัศนคติของผู้พูดด้วย

อย่างไรก็ดีงานวิจัยของคุณ²⁸ ที่ศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามในภาษาไทย พม่า และ

25 พระยาอุปกิตศิลปสาร, หลักภาษาไทย : อักษรวิธี วชิรวิภาค วากยสัมพันธ์ อันลัทธกษณ์ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2546). หน้า 78.

26 กำชัย ทองหล่อ, หลักภาษาไทย (กรุงเทพฯ : บำรุงสาสน์, 2530). หน้า 219.

27 Angkab, Palakornkul. 1972. "A Sociolinguistic Study of Pronominal Strategy in Spoken Thai". Ph.D. dissertation. University of Texas at Austin.

28 Cooke, Joseph R., Pronominal reference in Thai, Burmese, and Vietnamese (Ann Arbor, Mich: University Microfilms International, 1985).

เวียดนามกล่าวถึงคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ในมิติที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือคุณเสนอว่าผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากหญิงเป็นชายอาจเรียกแทนตัวเองว่า 'ผม' หรือผู้ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจากชายเป็นหญิงอาจใช้ 'ดิฉัน' ได้ แนวคิดดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมพิทยา คงตระกูล²⁹ ที่ศึกษาเรื่องการจำแนกความแตกต่างตามเพศในการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอกความสุภาพของนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบและศึกษาการแปลของการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของนิสิตเพศชาย เพศหญิง และเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิง

ในงานวิจัย โสมพิทยา คงตระกูล ได้แบ่งคำสรรพนามและคำลงท้ายเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. คำสรรพนามและคำลงท้ายบอกเพศชาย ได้แก่ ผม ครับ
2. คำสรรพนามและคำลงท้ายบอกเพศหญิง ได้แก่หนู ดิฉัน น้อง เรา คำ เขา คะ ค่ะ ขา จ๊ะ จำ ฮะ
3. คำสรรพนามและคำลงท้ายไม่บอกเพศ ได้แก่ ลูก ใช้ชื่อ ฮะ ใช้การทอดเสียง และไม่ใช้คำลงท้าย

ผลจากการสำรวจสรุปว่าการใช้รูปแบบของคำสรรพนามของเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงนั้นมีการใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายเหมือนทั้งเพศชาย และเพศหญิง โดยใช้คำบอกเพศชาย 'ผม' เหมือนเพศชาย และใช้คำบอกเพศหญิง 'หนู' เหมือนเพศหญิงด้วย นอกจากนี้ยังมีการใช้คำไม่บอกเพศโดยใช้ 'ชื่อ' แทน เมื่อเปรียบเทียบเรื่องของความถี่ในการใช้พบว่าเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงใช้คำสรรพนามบอกเพศชายในความถี่สูงสุด รองลงมาคือคำไม่บอกเพศ และคำบอกเพศหญิง ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้คำสรรพนามของเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงมี 3 ประการ ได้แก่ บทบาทของผู้พูดผู้ฟังที่สัมพันธ์กัน ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดผู้ฟัง และเพศของผู้ฟัง ส่วนคำลงท้ายพบว่ามีลักษณะสอดคล้องกับการใช้คำสรรพนาม กล่าวคือมีการใช้ 'ครับ' เหมือนเพศชายในความถี่สูงสุด รองลงมาคือ 'ฮะ' 'คะ' และไม่ใช้น้อยที่สุด

คำลงท้ายเป็นคำที่อยู่ในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค ความหมายของคำลงท้ายจะมีความสำคัญกับประโยคทั้งประโยคเนื่องจากคำลงท้ายมีหน้าที่ขยายประโยค หรือช่วยเสริมความหมายของประโยคปรากฏทั้งในประโยคใจความสำคัญและประโยคย่อย และปรากฏก่อนที่จะหยุดพูดเพื่อ

29 โสมพิทยา คงตระกูล, "การจำแนกความแตกต่างตามเพศในการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอกความสุภาพ ของนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539).

เป็นการบ่งบอกอารมณ์ แสดงเพศและสถานะทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ทั้งยังบอกความคิดทัศนคติของผู้พูด เช่น ประหลาดใจ สงสัย ไม่นั่นใจ เป็นต้น คำลงท้ายคล้ายกับคำสรรพนามในแง่ที่มีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกับสังคมและวัฒนธรรม คำลงท้ายสามารถให้แสดงความสุภาพ เช่น ค่ะ ครับ หรือแสดงความสนิทสนม เช่น จ๊ะ วะ และยังสามารถบ่งบอกถึงฐานะทางสังคมว่าผู้ใดมีฐานะทางสังคมสูงกว่าหรือต่ำกว่า รวมถึงแสดงความเป็นอาวุโสด้วย

พัชรินทร์ ปิยสันติวงศ์³⁰ ศึกษาการเกิดร่วมของคำลงท้ายในภาษาไทย และอธิบายในแง่ภาษาศาสตร์สังคมเพื่อชี้ให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง รวมถึงสถานภาพเป็นตัวกำหนดการเลือกใช้คำลงท้าย ซึ่งคำที่พบมีดังนี้

- 1) ครับ – ใช้โดยผู้ชาย ซึ่งมีลักษณะการใช้เหมือนคำว่า "คะ/ค่ะ"
- 2) คะ/ค่ะ – ใช้โดยผู้หญิง ใช้กับผู้ฟังที่มีสถานภาพเท่าเทียมกัน หรือเหนือกว่าผู้พูด หรือมีอายุมากกว่า
- 3) ขา – ใช้ต่างกับ "คะ" คือแสดงความสนิทสนม และความอ่อนหวานมากกว่า และใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ
- 4) ฮะ/ฮ่ะ – ใช้เหมือน "คะ/ค่ะ" และ "ครับ" แต่จะเป็นการสนทนาแบบเป็นกันเอง และเป็นทางการน้อยกว่า มักใช้ในผู้ที่เพิ่งรู้จักกัน โดยเฉพาะคนต่างเพศเพื่อเป็นการแสดงความสุภาพและรักษาระยะห่างทางความสัมพันธ์โดยที่ไม่แสดงความเป็นทางการมากเกินไป
- 5) จ๊ะ/จ๊ะ – มีความหมายเป็นกลางมากกว่าคำอื่นๆ แต่ผู้ที่มีภูมิหลังแตกต่างกันจะมีมุมมองการใช้คำนี้แตกต่างกัน กล่าวคือคนชนบทจะใช้คำนี้เช่นเดียวกับที่คนเมืองใช้คำว่า "คะ/ค่ะ" แต่คนในเมืองโดยเฉพาะคนที่มีความรู้สูงจะใช้คำนี้กับผู้ที่มีความสนิทสนมกัน หรือผู้ที่ด้อยสถานภาพกว่าทางเศรษฐกิจ
- 6) จ๋า – ใช้เหมือน "ขา" แต่ "จ๋า" จะใช้โดยผู้ชายซึ่งจะใช้กับคนรักเพื่อแสดงความสนิทสนม และความเสน่หา นอกจากนั้นยังเป็นคำที่ใช้ทั่วไปในสังคมชนบทที่เด็กใช้พูดกับผู้ใหญ่
- 7) ยะ/ยะ – ส่วนใหญ่ใช้โดยผู้หญิงเพื่อแสดงความไม่พอใจผู้ฟัง หรืออาจใช้เพื่อแสดงการกระทบกระทั่งเล็กน้อยระหว่างคู่สนทนาเพศหญิงที่มีสถานภาพเท่ากัน และเป็นเพื่อนใกล้ชิดกัน
- 8) วะ/หะ – มีลักษณะการใช้เหมือน "ยะ/ยะ" แต่แสดงความไม่สุภาพมากกว่า และใช้โดยผู้ชายมากกว่าผู้หญิง

30 อ่างถึงในกุลธิดา กลิ่นเพ็ญ, "การใช้คำอ่างถึงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายในภาษาไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544). หน้า 11.

- 9) ไว้อยู่ – ทำหน้าที่ในการเรียกขาน หรือแสดงการตอบคำถาม เหมือนคำว่า "ซา จ้า ค่ะ
จ๊ะ ครับ และ ยะ" และแสดงการถามเหมือนคำว่า "ครับ ค่ะ จ๊ะ ยะ"

2.2.2 การกำหนดระบบสรรพนามและคำลงท้ายในภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการแปลตัวบท

การแปลคำสรรพนามจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน เนื่องจากวัฒนธรรมที่ต่างกันของสองภาษา กล่าวคือ สรรพนามบุรุษที่หนึ่งในภาษาอังกฤษมีเพียง I และ We ในขณะที่ภาษาไทยมีมากกว่า 15 คำ นอกจากนี้ภาษาไทยยังมีการใช้คำลงท้ายที่ซับซ้อนกว่าภาษาอังกฤษ และสามารถแสดงสถานภาพของผู้สื่อสารว่าเป็นเพศชาย หรือ เพศหญิง ทั้งยังสะท้อนให้เห็นถึงสัมพันธภาพระหว่างคู่สนทนา รวมไปถึงการแสดงว่าผู้สื่อสารต้องการสร้างสถานการณ์ในการสื่อสารให้เป็นไปในระดับใด นอกจากนี้ปัจจัยทางสังคมแล้ว ในการเลือกใช้คำสรรพนามแทนตัวผู้พูดและคำลงท้ายนักแปลต้องพิจารณาปัจจัยทางไวยากรณ์ด้วย ซึ่งประเด็นหลังนี้มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดในภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง ผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการศึกษาเรื่องระบบสรรพนามภาษาไทยและภาษาอังกฤษจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในทำความเข้าใจตัวบทเพื่อให้สามารถถ่ายทอดและเก็บรายละเอียดในเรื่องของบุคลิก และตัวตนของผู้พูดในภาษาต้นฉบับไว้ได้ อย่างไรก็ตามแนวทางเกี่ยวกับระบบสรรพนามและคำลงท้ายของนักวิชาการส่วนใหญ่กล่าวถึงการเลือกใช้สรรพนามสำหรับเพศชาย และเพศหญิงเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงได้นำงานวิจัยโสมพิทยา คงตระกูลที่กล่าวถึงการเลือกใช้คำสรรพนามและคำลงท้ายของเพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงมาประกอบการศึกษาด้วย การนำแนวทางทั้งหลายมาวิเคราะห์ประกอบกันโดยคำนึงถึงการแปรของภาษาตามลักษณะทางเพศสภาพของผู้พูดช่วยให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดระบบสรรพนามบุรุษที่ 1 และการใช้คำลงท้ายให้เหมาะสมกับผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความหลากหลายทางเพศได้ ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปในขั้นตอนการวางแผนการแปลใน บทที่ 3

2.3 การศึกษาเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศ

ในการแปลบทบรรยายได้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* ที่ผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 คนมีความหลากหลายทางเพศ ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจตัวตน และอัตลักษณ์ทางเพศของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถจัดการกับความหลากหลายทางเพศในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบ การแบ่งประเภทของผู้ให้สัมภาษณ์ตามอัตลักษณ์ทางเพศทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดแนวทางการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ ในการนี้ผู้วิจัยยึดแนวทางการศึกษาเรื่องเพศสภาพของจูดีธ บัตเลอร์ แนวทางการแบ่งประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศจากการศึกษาวิจัยของ ปิยรัตน์ มาร์แตง ประกอบกับการกำหนดนิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน

2.3.1 รายงานการศึกษาเรื่องเพศสภาพของจูดิธ บัตเลอร์

นักสตรีนิยมอเมริกันใช้คำว่า เพศสภาพ (gender) เพื่อบ่งบอกความแตกต่างระหว่าง "เพศ" (sex) กับ "เพศสภาพ" (gender) โดยมีนัยว่า เพศเป็นการจัดประเภทตามชีววิทยา ส่วนเพศสภาพนั้น เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นทางสังคม (socially constructed) เมื่อเพศสภาพถูกใช้ในบริบทของคตินิยมสตรี (feminism) ก็มักจะถูกนิยามโดยเชื่อมโยงกับเพศในฐานะที่เพศสภาพเป็นสิ่งประกอบสร้างทางสังคมวัฒนธรรม ในสาขาสังคมวิทยาหรือมานุษยวิทยาเพศ สภาพไม่ใช่เพียงแค่ชายหรือหญิง แต่กินความหมายถึงการแสดงออกทางเพศในแต่ละสังคม

จูดิธ บัตเลอร์³¹ อาจารย์ด้านปรัชญาผู้สนใจแนวคิดสตรีนิยมสมัยใหม่ที่ได้รับฉายาว่าเป็นดาวรุ่งแห่งวงการเพศสภาพศึกษา กล่าวว่า เพศสภาพเป็นกระบวนการการก่อตัวที่เป็นผลจากการกระทำซ้ำๆ ในการแสดงออกถึงความเป็นเพศ "แนวคิดสำคัญของบัตเลอร์คือ Performativity คำนี้มาจากคำว่า perform ที่แปลว่า แสดง performativity หมายถึงอัตลักษณ์ประกอบสร้างจากการกระทำของเราที่อยู่ในกรอบวัฒนธรรมที่เราอยู่ตลอด และการกระทำนั้นจะค่อย ๆ สร้างอัตลักษณ์ของเรา ตัวอย่างเช่น เด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายต่างก็ถูกสอนมาจากทั้งที่บ้านและที่โรงเรียนว่า เด็กชายที่ดีต้องทำอย่างนั้น เด็กหญิงที่ดีต้องทำอย่างนี้ ทั้งพ่อแม่ พี่น้อง ครู จะสอนเด็กชายและเด็กหญิงในวิถีที่แตกต่างจนทำให้เด็กชายและเด็กหญิงมีความประพฤติที่แตกต่างกัน และเข้ากรอบของความเป็นชายแท้หญิงแท้ อัตลักษณ์ชายและหญิงจึงไม่ใช่การแสดงออกของวิญญาณที่เป็นมาตั้งแต่เกิด แต่สะท้อนถึงสิ่งที่ได้รับการสอนตลอดมา"³²

การจำแนกเพศสภาพออกเป็นชายและหญิงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการหล่อหลอมความเป็นมนุษย์ที่สังคมกำหนดขึ้นผู้ที่ไม่สามารถแสดงบทบาทที่ตรงกับเพศสภาพของตนก็มักจะถูกลงโทษ อย่างไรก็ตาม บัตเลอร์แย้งว่าเพศสภาพไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่ตายตัวแต่การกระทำต่างหากที่เป็นตัวกำหนดเพศสภาพ กล่าวคือหากปราศจากการกระทำเหล่านั้นก็ปราศจากเพศสภาพ ร่างกายของเราจะเป็นเพศใดขึ้นอยู่กับชุดการกระทำที่ต่อเนื่องตลอดระยะเวลาหนึ่งซึ่งในระหว่างทางอาจมีการเปลี่ยนแปลง หรือการก่อตัวของพฤติกรรมใหม่ๆ ดังนั้นเพศสภาพของเราจึงเป็นผลจากการกระทำมากกว่าโครงสร้างที่กำหนดตายตัวไว้แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือเพศสภาพจึงไม่ใช่สิ่งที่เรา 'เป็น' แต่คือสิ่งที่เรา 'ทำ' หรือจะพูดให้ชัดเจนกว่านั้นก็คือ ชุดการกระทำนั่นเอง เพื่อให้เห็นภาพบัตเลอร์ยกตัวอย่างไว้ตอนหนึ่งในหนังสือ *Bodies that Matter* โดยหยิบยกสถานการณ์ที่หมอหรือพยาบาลชายเพศของ

31 Butler, Judith, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. (New York: Routledge, 1990).

32 หลิน. สรุปการบรรยาย "แนวความคิดหลักใน Queer Theory และประเด็นที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย โดยปีเตอร์ แจ็คสัน" [ออนไลน์] 9 กรกฎาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.sapaan.org/article/87.html>.

ทารกหลังจากที่ท่าคลอดว่า "ลูกสาว!" ("It's a girl!") ซึ่งเธออธิบายว่าหมอหรือพยาบาลกำลังสร้าง อัตลักษณ์ของความเป็นเพศหญิงให้แก่ทารกด้วยการพูดว่า "คุณได้ลูกสาว!" ดังนั้นคำกล่าวนี้นี้จึงไม่ได้ เป็นข้อเท็จจริง แต่เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการสร้างความเป็นหญิงที่สังคมยึดเยียดให้มากกว่าที่จะ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ บัตเลอร์ได้ต่อยอดแนวคิดดังกล่าวด้วยการใช้ภาพการ์ตูนล้อที่หมอ ประกาศเพศของทารกหลังท่าคลอดว่า "เลสเบี้ยน!" ("It's a lesbian!")

จากแนวคิดของบัตเลอร์นำไปสู่ความคิดที่ว่าความเป็นหญิงไม่จำเป็นต้องประกอบสร้างขึ้น ในร่างกายของผู้หญิง และความเป็นชายก็มีใช้การให้ความหมายของเพศชาย ก่อให้เกิดกระบวนการทัศน์ เรื่องการแบ่งแยกเพศและเพศสภาพที่ว่าเพศ (ทางร่างกาย) สามารถมีเพศสภาพได้อย่างหลากหลาย และเพศสภาพเองก็ไม่จำเป็นที่จะต้องจำกัดอยู่เพียงแต่ 2 เพศเท่านั้น ด้วยความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น ทางสังคมในเชิงพฤติกรรมทางเพศ และแนวคิดใหม่ในเรื่องเพศสภาพจึงเกิดการจำแนกบุคคลออกเป็น ผู้ชาย ผู้หญิง กลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงรักหญิง

แนวคิดเหล่านี้นำไปสู่การจำแนกอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่มี "ความหลากหลายทางเพศ" หรือ กลุ่มคนที่มีวิถีทางเพศ (Sexual Orientation) นอกกรอบที่สังคมกำหนด และแสดงอัตลักษณ์ทางเพศ ในแบบที่ต่างไปจาก "ผู้ชาย" และ "ผู้หญิง" อันที่จริงคำว่า "ความหลากหลายทางเพศ" ถือเป็นคำใหม่ เนื่องจากมีความหมายที่ครอบคลุมและตรงตัวกว่าคำว่า "รักร่วมเพศ"(homosexuality) ที่มักได้รับการตีความว่ามีนัยของการให้ความสำคัญต่อการมีเพศสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม ศัพท์บัญญัติของ ราชบัณฑิตยสถานในสาขาวิชาแพทยศาสตร์ (ปรับปรุงเมื่อ 6 สิงหาคม 2544) กำหนดให้ใช้คำว่า "รักร่วมเพศ" แต่ก็มีหลายกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยและเลือกใช้คำว่า "รักเพศเดียวกัน" แทน (ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า "รักร่วมเพศ" ตามศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน)

2.3.2 การแบ่งประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศตามรายงานการศึกษาของปิยรัตน์ มาร์แต็ง³³

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีความพยายามมากมายที่จะศึกษาและอธิบายเรื่องพฤติกรรมรักร่วมเพศในมิติต่างๆ มีการให้คำจำกัดความ และจำแนกประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศ ในภาษาอังกฤษมีการใช้ตัวอักษรย่อว่า LGBT (ย่อมาจาก lesbian, gay, bisexual, and transgender) ซึ่งหมายถึงหญิงรักหญิง ชายรักชาย บุคคลรักร่วมเพศ และคนข้ามเพศ การแบ่งประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศเป็นผลจากการรับเอาทฤษฎีวิชาการทางด้านเพศศึกษา จิตวิทยา รวมทั้งวาทกรรมเกี่ยวกับ เกย์ และเลสเบี้ยนของตะวันตกเข้ามาในวงวิชาการไทย และประยุกต์ให้เข้ากับสภาพสังคม ปิยรัตน์ มาร์แต็ง ได้ศึกษาวิถีชีวิตของกลุ่มคนรักร่วมเพศในสังคมไทย ทั้งกลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงรักหญิง โดยมีจุดประสงค์เพื่อนำเสนอแนวทางการให้การศึกษา และทำความเข้าใจวิถีชีวิตของบุคคลเหล่านี้

33 ปิยรัตน์ มาร์แต็ง "แนวทางการให้การศึกษาเพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนรักร่วมเพศเดียวกัน" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546).

ในงานวิจัยได้กล่าวถึงความพยายามในการจำแนกประเภทของคนรักร่วมเพศในสังคมไทย โดยอ้างอิงข้อความตอนหนึ่งของ ปีเตอร์ แจ็คสันที่ว่า "ในช่วงปี 1960-1980 เริ่มมีการนำคำภาษาอังกฤษมาช่วยจำแนกประเภทของคนรักร่วมเพศเดียวกันอีก ได้แก่ tomboy หรือหญิงรักหญิงฝ่ายที่ทำตัวเลียนแบบชาย lady (เลดี้) หรือหญิงรักหญิงฝ่ายที่แสดงออกเป็นหญิงทั้งท่าทางและการแต่งตัว และ Gay (เกย์) หมายถึงชายที่รักร่วมเพศเดียวกัน"³⁴

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวทางการจำแนกประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศของสุชาติ โสภประยูร และวรรณิ โสภประยูร³⁵ ที่แบ่งกลุ่มคนรักร่วมเพศออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. พวกที่มีร่างกายและจิตใจตรงกันข้ามกับเพศของตัวเอง คือเพศของตัวเองเป็นชายแต่ลักษณะทางร่างกายและจิตใจเป็นหญิง หรือเพศของตัวเองเป็นหญิง แต่ลักษณะทางร่างกายและจิตใจเป็นชาย ได้แก่ บรรดากะเทยหรือพวกลักเพศทั้งหลายที่พบเห็นกันทั่วไป หรือพวกกะเทยผู้หญิงที่ชอบแต่งตัวเป็นผู้ชายและมีพฤติกรรมทางเพศกับผู้หญิงที่ถูกใจ ประเภทนี้พบในเพศชายมาก

2. พวกที่มีร่างกายและจิตใจเป็นผู้ชายหรือเป็นผู้หญิงแต่รักร่วมเพศเดียวกัน คือร่างกายและจิตใจของตัวเองเป็นชายทุกอย่าง แต่กลับรักและมีความรู้สึกทางเพศต่อเพศชายด้วยกัน หรือร่างกายและจิตใจของตัวเองเป็นหญิงทุกอย่าง แต่กลับรักและมีความรู้สึกทางเพศต่อเพศหญิงด้วยกัน ประเภทนี้พบในหญิงมาก

3. พวกที่มีทั้งรักร่วมเพศและรักต่างเพศอยู่ในบุคคลเดียวกัน พวกนี้มีชื่อเรียกว่า Bisexual เป็นผู้มีอาการรักร่วมเพศไม่ใคร่รุนแรง กล่าวคือมีความรู้สึกพอใจและรักใคร่ได้สองทั้งเพศ โดยอาจจะชอบทั้งสองเพศพอๆกัน หรือชอบเพศใดเพศหนึ่งมากกว่ากันก็ได้ ประเภทนี้พบได้ในเพศชายและเพศหญิงมากพอๆกัน

การแสดงพฤติกรรมทางเพศของคนรักร่วมเพศประเภทต่างๆเหล่านี้อาจมีได้หลายระดับด้วยกัน ตั้งแต่พฤติกรรมทางเพศธรรมดา เช่น การแสดงความใกล้ชิดสนิทสนม การเกี้ยวพาราสี ไปจนถึงการสมสู่หรือร่วมเพศ

เห็นได้ชัดว่าการแบ่งประเภทคนรักร่วมเพศของสุชาติ โสภประยูร และวรรณิ โสภประยูร เป็นการแบ่งโดยใช้วิธีอธิบายมากกว่าที่จะกำหนดคำเรียกที่ชัดเจน อย่างไรก็ตามมีความพยายามที่จะแบ่งประเภทกลุ่มชายรักชาย และหญิงรักหญิงในระดับย่อยอีก ซึ่งปิยรัตน์ มาร์แต็งได้รวบรวมผล

34 เรื่องเดียวกัน, หน้า 18.

35 เรื่องเดียวกัน, หน้า 19.

การศึกษาวิจัยของท่านอื่นๆ และนำเสนอไว้เพิ่มเติม ทั้งนี้ได้อ้างถึงมัทนา เซตมี³⁶ ที่กล่าวถึงการปรากฏขึ้นของคำว่าทอมและดี โดยชี้แจงว่าคำว่า "เลสเบียน"(Lesbian) ในสังคมไทย ถือเป็นคำต้องห้ามในหมู่หญิงรักหญิง เนื่องจากมีความหมายในเชิงลบและถูกจัดอยู่ในอาการกามวิปริตประเภทหนึ่ง ปรากฏการณ์ "ทอม-ดี" จึงถูกนำมาใช้แทนคำว่า "เลสเบียน" ซึ่งคำว่า "ทอม" นั้นเป็นคำทับศัพท์ในภาษาอังกฤษที่ย่อมาจากคำว่า tomboy โดยถูกนำมาใช้ในความหมายที่แตกต่างไปจากความหมายเดิมในภาษาอังกฤษ (ซึ่งหมายถึงเด็กผู้หญิงที่แก่นแก้ว คล้ายผู้ชาย) ส่วนคำว่า "ดี" ซึ่งย่อมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า lady นั้นเป็นคำที่เกิดขึ้นทีหลัง

ในส่วนของการร่วมเพศชายนั้น สุวิทนา อารีพรรค³⁷ กล่าวว่ารกร่วมเพศชายจะมีบทบาททางเพศ 3 อย่าง คือเป็นฝ่ายกระทำ เป็นฝ่ายถูกกระทำ หรือเป็นฝ่ายผสม พวกที่มีบทบาทเป็นหญิง เรียกว่า คิวีน ลักษณะที่สังเกตได้คือ ท่าทางกระดุงกระตั้ง กระชดกระช้อย ซึ่งมักจะมากกว่าผู้หญิงทั่วไป ส่วนอีกพวกที่มีบทบาทเป็นชายเรียกว่า เกย์ ลักษณะที่บอกได้คือ การมีรูปร่างใหญ่ ออกหนา และเป็นนักเพาะกาย รูปร่างของพวกนี้จะช่วยกระตุ้นอารมณ์เพศของคู่ที่ต้องการลักษณะของความเป็นชาย

2.3.3 นิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรกร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถานได้จัดทำพจนานุกรมคำใหม่เพื่อรวบรวมคำที่เกิดใหม่และคำที่เปลี่ยนแปลงการใช้หรือ เปลี่ยนแปลงความหมาย ในจำนวนนี้รวมถึงคำสแลง สำนวนวลีที่มีความหมายเฉพาะ และคำภาษาปากซึ่งมีที่มาจากที่ต่างๆ ตลอดจนคำที่ยืมมาจากภาษาต่างประเทศ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยชิ้นนี้คือคำนิยามต่างๆเกี่ยวกับอัตลักษณ์ทางเพศ ซึ่งมีหลายคำที่ไม่ได้รับการบรรจุไว้ในพจนานุกรมฉบับที่ผ่านมาแม้ว่าปรากฏการณ์เรื่องความหลากหลายทางเพศไม่ใช่เรื่องใหม่ในสังคมไทย

จากการศึกษาค้นคว้าผู้วิจัยเห็นว่าคำศัพท์เกี่ยวกับกลุ่มคนรกร่วมเพศ พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน มีส่วนช่วยอย่างมากในการทำความเข้าใจความหมาย และจำแนกประเภทของคนรกร่วมเพศในรูปแบบต่างๆ โดยผู้วิจัยได้คัดสรรคำและแบ่งเป็นออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ คำศัพท์ที่ใช้เรียกกลุ่มชายรักชายและคำศัพท์ที่ใช้เรียกกลุ่มหญิงรักหญิง ดังต่อไปนี้

36 เรื่องเดียวกัน, หน้า 32.

37 อ้างถึงในปิยรัตน์ มาร์แตง "แนวทางการให้การศึกษาเพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนรักเพศเดียวกัน" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546). หน้า 36.

คำศัพท์ที่ใช้เรียกกลุ่มชายรักชาย

1. กะเทย³⁸ (น.) ผู้ชายที่มีจิตใจและกิริยาอาการเป็นหญิง
2. เกย์³⁹ (น.) ชายรักร่วมเพศ (อ. gay)
3. เกย์ควีน⁴⁰ (น.) ชายรักร่วมเพศที่แสดงบทบาททางเพศเป็นหญิง (อ. gay + อ. queen)
4. เกย์คิง⁴¹ (น.) ชายรักร่วมเพศที่แสดงบทบาททางเพศเป็นชาย.(อ.gay+ อ. King)
5. ตูด⁴² (น.) ตัดคำมาจากคำว่า Toosie หมายถึง ชายที่มีจิตใจอยากเป็นหญิงมักแต่งกาย และแสดงจริตอย่างผู้หญิง (มาจากชื่อภาพยนตร์เรื่องToosie)
6. แต่ว⁴³ (น.) ชายที่มีจิตใจรูปร่างและกิริยาท่าทางค่อนข้างไปทางผู้หญิง
7. สาวประเภทสอง⁴⁴ (น.) ผู้ชายที่มีกิริยาท่าทางและแต่งกายอย่างผู้หญิง อาจจะผ่าตัดแปลงเพศแล้วหรือไม่ก็ได้

ศัพท์ที่ใช้เรียกกลุ่มหญิงรักหญิง

1. เลสเบียน⁴⁵ (น.) ผู้หญิงที่รักหรือมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้หญิง (อ. lesbian)
2. ท้อม⁴⁶ (น.) หญิงรักร่วมเพศที่ประพฤตินเป็นฝ่ายชาย, คู่กับดี

38 ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมคำใหม่เล่ม๑ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (กรุงเทพฯ : ธนาพรส, 2550), หน้า 8.

39 เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

40 เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

41 เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

42 เรื่องเดียวกัน, หน้า 74.

43 เรื่องเดียวกัน, หน้า 82.

44 เรื่องเดียวกัน, หน้า 158.

45 เรื่องเดียวกัน, หน้า 147.

46 เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

3. ดี⁴⁷ (น.) หญิงรักร่วมเพศที่ประพติดตนเป็นฝ่ายหญิง คู่กับท้อม (พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม ๑ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2550: 68)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่ากลุ่มคำที่ว่าด้วยประเภทของชายรักชายนั้นมีหลากหลายกว่าของคำที่ว่าด้วยประเภทของหญิงรักหญิง แม้มีคำบางคำมีความหมายใกล้เคียงกันมาก หรือทับซ้อนกันอยู่ เมื่อพิจารณาจากคำนิยามเหล่านี้เห็นว่าตัวแปรที่จำแนกความแตกต่างระหว่างชายรักชายแต่ละประเภท มีทั้งการทำทางกาย หรือแม้กระทั่งบทบาททางเพศ ในขณะที่คำที่ว่าด้วยประเภทของหญิงรักหญิงมีบทบาทของการเป็นชาย หรือการเป็นหญิงเป็นตัวกำหนด อย่างไรก็ตามทั้งองกลุ่มมีลักษณะร่วมกันคือมีคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เช่น เกย์ ท้อม และดี เป็นต้น

2.3.4. การกำหนดการศึกษาเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศในงานวิจัยนี้

เพศ คือทฤษฎีที่ว่าด้วยการแบ่งมนุษย์ออกเป็นสองกลุ่มตามลักษณะทางชีวภาพ ได้แก่ ชายและหญิง ส่วนเพศสภาพตามแนวคิดของบัตเลอร์คือการที่คนเราสามารถแสดงพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกและอัตลักษณ์ทางเพศได้อย่างหลากหลายโดยไม่จำเป็นต้องผูกติดอยู่กับเพศตามธรรมชาติ บัตเลอร์ชี้ให้เห็นว่าเพศสภาพของชายและหญิงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามพฤติกรรม และชุดการกระทำที่ต่อเนื่อง เช่น การแต่งกาย การแสดงกิริยาท่าทาง และการแสดงอารมณ์ความรู้สึกการแสดงความ เป็นชายและหญิงจึงมีความหลากหลายมากกว่าเป็นอัตลักษณ์ตายตัวที่ยึดโยงอยู่กับเพศสรีระเท่านั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเรื่องเพศสภาพของบัตเลอร์ การแบ่งประเภทกลุ่มคนรักร่วมเพศที่ปิยรัตน์ มาร์แตงได้ทำการศึกษาไว้ ผนวกกับนิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน ซึ่งจากองค์ความรู้ดังกล่าวนำมาสรุปได้ว่าคนรักร่วมเพศแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ กลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงรักหญิง จากกลุ่มชายรักชายมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก 3 กลุ่ม ได้แก่

1. กะเทย หรือผู้ชายที่มีจิตใจเป็นหญิง มีการแต่งตัวและแสดงออกถึงความเป็นผู้หญิงอย่างชัดเจน
2. เกย์คิง หรือผู้ชายที่มีร่างกายและจิตใจเป็นชาย แต่รักและมีความรู้สึกทางเพศต่อผู้ชายด้วยกัน
3. เกย์ควีน ผู้ชายที่รักและมีความรู้สึกทางเพศต่อผู้ชายด้วยกัน มีกิริยาท่าทางและบทบาทเป็นหญิงแม้ไม่ได้แสดงอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในเรื่องการแต่งกายเป็นหญิง เช่นเดียวกับกะเทย

47 เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

และจากกลุ่มหญิงรักหญิงมีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อยอีก 2 กลุ่ม ได้แก่

1. ท้อม หรือผู้หญิงที่มีจิตใจเป็นชาย มีการแต่งตัว และแสดงออกถึงความเป็นผู้ชายอย่างชัดเจน
2. ดี หรือผู้หญิงที่มีร่างกายและจิตใจเป็นหญิง แต่รักและมีความรู้สึกทางเพศต่อผู้หญิงด้วยกัน

ผู้วิจัยเชื่อว่าการแบ่งประเภทนี้จะมีประโยชน์อย่างยิ่งในขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบทรวมถึงการกำหนดระบบสรรพนามของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คนที่แสดงอัตลักษณ์ทางเพศหลากหลายแตกต่างกันไป

บทที่ 3

การวิเคราะห์ตัวบทและการวางแผนการแปล

หากนักแปลทราบประเภทของตัวบทก็จะสามารถตั้งข้อสมมุติฐานเกี่ยวกับประเด็นปัญหาในการแปลที่อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากภาพยนตร์แต่ละประเภทย่อมมีปัญหาและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหา และวิธีการนำเสนอ ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำแนวทางการแบ่งประเภทตัวบทของแคทารีนา ไรส์ และแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพของสาร์กิ แกสตันมาผนวกกับแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับของ คริสตินาเน่ นอร์ด เพื่อวิเคราะห์ตัวบทภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* โดยจะกล่าวถึงตามลำดับต่อไปนี้

3.1 การวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับ

3.1.1 การวิเคราะห์ประเภทตัวบท

หากพิจารณาตามแนวทางของไรส์ ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* จัดเป็นตัวบทประเภท audio-medial text แต่ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่าสื่อประเภท audio-medial text อาจมีลักษณะบางประการที่ทับซ้อนกับสื่อประเภท content-focused text หรือตัวบทที่เน้นเนื้อความในแง่ของเจตนาการสื่อสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นภาพยนตร์สารคดีที่เน้นการให้ข้อมูล ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในแง่ประเภทของตัวบท ผู้วิจัยได้นำแนวทางการแบ่งประเภทตัวบทภาพยนตร์โดยพิจารณาจากเนื้อหาและวิธีการนำเสนอดังที่ สาร์กิ แกสตัน ได้พัฒนาต่อออกจากแนวคิดของไรส์มาช่วยในการแบ่งประเภท และพบว่าภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* จัดเป็น Informative Film ที่เน้นการถ่ายทอดข้อมูล เนื้อหาหลักเป็นการเล่าเรื่อง และถ่ายทอดประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ตัวอย่างข้อความบางตอนจากในเรื่องที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการถ่ายทอดข้อมูล ได้แก่

ตัวอย่างที่ 1 แพท บอนด์เล่าถึงประสบการณ์ความรักช่วงวัยรุ่น

แพท บอนด์:

Then I decided that I was in love with this woman...

who was obviously not in love with me.

And the thing to do was escape into the Women's Army

Corps. And go to Paris where Gertrude Stein had been.

ตัวอย่างที่ 2 เท็ด แมทริวส์รำลึกความทรงจำในวัยเด็ก

เท็ด แมทริวส์: I had this Ken doll that wore on my jacket this friend had given me. It was in a white and blue satin and tulle tutu.

นอกจากการให้ข้อมูลด้วยการบอกเล่าโดยตรง ยังมีการสื่อสารในรูปแบบของ dialouge (หรือบทสนทนาโต้ตอบระหว่าง 2 ฝ่าย) แต่ปรากฏให้เห็นในเรื่องน้อยมาก เช่น

ตัวอย่างที่ 1 แพท บอนด์โต้ตอบกับผู้สัมภาษณ์

แพท บอนด์: It attracted a lot of the women I knew, came down for their interviews in drag.

แพท บอนด์/ผู้สัมภาษณ์: - What do you mean? / - Wearing men's clothes.
- Really? / - Yeah, yeah.

ตัวอย่างที่ 2 เท็ด แมทริวส์โต้ตอบกับผู้สัมภาษณ์

ผู้สัมภาษณ์/เท็ด แมทริวส์: - Do you still feel that? / -No.

ผู้สัมภาษณ์: Then what gave you that feeling?

เท็ด แมทริวส์: Well, there were two roles offered me.

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่าทั้งคำบอกเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์โดยตรงและการโต้ตอบกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ล้วนเป็นไปเพื่อตอบสนององกลไกในการให้ข้อมูล โดยทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์จะตอบคำถามตามที่ถูกกำหนดโครงสร้างไว้ การที่ผู้สัมภาษณ์นิยมตัดส่วนที่เป็นคำถามออกไป และนำเสนอเพียงส่วนที่เป็นคำตอบทำให้ดูเหมือนผู้ให้สัมภาษณ์กำลังบอกเล่าเรื่องของตนเองฝ่ายเดียว แต่เมื่อผู้สัมภาษณ์ต้องการคำตอบที่ชัดเจน หรือต้องการความแน่ใจก็จะถามคำถามแทรกขึ้นมา และเมื่อมีการถามตอบกันจึงกลายเป็นลักษณะของบทสนทนา แต่ทั้งสองลักษณะต่างเน้นการให้ข้อมูลทั้งสิ้น

3.1.2 การวิเคราะห์ตัวบท

การวิเคราะห์ตัวบทตามแนวทางของนอร์ธจะพิจารณาเฉพาะองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการแปลเท่านั้น ซึ่งต่างจากการวิเคราะห์ตัวบทที่ใช้ในทางภาษาศาสตร์นอร์ธ¹ แนะนำให้วิเคราะห์โดย

1 อ้างถึงในวรรณภา แสงอร่ามเรือง. ทัศนคติและหลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะ

เริ่มจากองค์ประกอบภายนอกไปสู่องค์ประกอบภายในเนื่องจากสถานการณ์จะมีอยู่ก่อนตัวบท และจะเป็นตัวควบคุมการนำสิ่งที่เป็้องค์ประกอบภายในมาใช้

3.1.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกตัวบท

1) ผู้ส่งสาร (ผู้กำกับ)

ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* กำกับโดยกลุ่มมาริโปซา फिल्म (Mariposa Film Group) มาริโปซา เป็นชื่อถนนสายหนึ่งในซานฟรานซิสโกที่เป็นที่ตั้งของสำนักงานของพวกเขา นอกจากนี้คำว่า Mariposa ในภาษาสเปน แปลว่า ผีเสื้อ และยังเป็นคำสแลงที่ใช้เรียกกลุ่มคนรักร่วมเพศในแม็กซิโก กลุ่มมาริโปซา फिल्मประกอบด้วยสมาชิก 6 คน ได้แก่ ปีเตอร์ อาแดร์ (Peter Adair) แนนซี อาแดร์ (Nancy Adair) แอนดรูว์ บราวน์ (Andrew Brown) ร็อบ เอปสไตน์ (Rob Epstein) ลูซี่ เมสซี ฟีนิกซ์ (Lucy Massie Phenix) และเวอร์โรนิกา เซลเวอร์ (Veronica Selver)



กลุ่มมาริโปซา फिल्म

ปีเตอร์ อาแดร์ เป็นทั้งผู้กำกับและศิลปิน เขาเริ่มเข้าสู่อุตสาหกรรมภาพยนตร์ในช่วงปี 1960 และเริ่มเป็นที่รู้จักจากภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Holy Ghost People* (1967) ที่เล่าเรื่องราวการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านในแถบแอปปาลาเชียที่เข้าถึงพระเจ้าด้วยการสวดอ้อนวอน การร้องเพลง และการบูชาตามความเชื่อของกลุ่มคณะเพนเทคอสตอล เมื่อพบว่าบรรดาเพื่อนฝูงในวงการภาพยนตร์จากไปด้วยโรคเอดส์ ในปี 1986 อาแดร์จึงร่วมมือกับร็อบ เอปสไตน์ กำกับภาพยนตร์เรื่อง *The AIDS Show: Artists Involved in Death and Survival* กล่าวถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชีวิตของศิลปินที่ติดเชื้อ HIV และหลังจากพบว่าตนเองก็เป็นเหยื่อของโรคเอดส์ เขาจึงเขียนบทและกำกับภาพยนตร์เรื่อง *Absolutely Positive* สะท้อนชีวิตที่อยู่ท่ามกลางความไม่แน่นอนของผู้ติดเชื้อ HIV

อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545.

ก่อนที่เขาจะจบชีวิตด้วยวัยเพียง 52 ปี

แนนซี อาแดร์ เป็นน้องสาวของปีเตอร์ อาแดร์ ในปี 1967 เธอพบว่าตนเองมีรสนิยมทางเพศแบบหญิงรักหญิงหลังจากได้ไปเที่ยวที่เมอดส์ (Maud's) บาร์เลสเบียนที่เก่าแก่ที่สุดในซานฟรานซิสโก ที่นั่นเธอได้พบกับกลุ่มคนรักร่วมเพศที่มาจากต่างพื้นเพ เช่นเดียวกับเลสเบียนคนอื่นๆ เธอต้องเผชิญกับอคติ และความกดดันจากสังคม นอกเหนือจากการเป็นศิลปิน และช่างภาพอิสระ เธอยังรับจ้างขับเรือข้ามฟาก ขับรถส่งของ และขับรถแท็กซี่ จนกระทั่งพี่ชายของเธอ ปีเตอร์ อาแดร์ ชวนเข้าร่วมโครงการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* และตั้งแต่นั้นมาแนนซี อาแดร์ก็กลายเป็นหัวข้อสำคัญในการเรียกร้องสิทธิให้แก่สตรี และกลุ่มคนรักร่วมเพศ

แอนดรูว์ บราวน์ ชาวแอฟริกัน-อเมริกัน อาชีพครูสอนหนังสือ และเข้ามาร่วมเป็นส่วนหนึ่งในภาพยนตร์เรื่องนี้หลังจากที่เห็นโฆษณาประกาศรับสมัครงาน

รีอบ เอปสไตน์ เป็นทั้งผู้กำกับ ผู้อำนวยการสร้าง นักเขียน เขาเป็นอีกคนหนึ่งที่ได้รับประกาศรับสมัครที่งานภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ในนิตยสารก่อนที่จะตัดสินใจเข้าร่วมทีมและกลายเป็นสมาชิกที่อายุน้อยที่สุด (19 ปี) ในบรรดาผู้กำกับทั้ง 6 คน เมื่ออายุ 29 ปี เอปสไตน์ได้รับรางวัลออสการ์สาขาภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากภาพยนตร์เรื่อง *The Times of Harvey Milk* (1984)

ลูซี่ เมสซี ฟินิกซ์ เติบโตมาในเมืองเลกซิงตัน รัฐเคนทักกี สมัยเด็กเคยเป็นนักร้องประสานเสียง และจบการศึกษาทางด้านปรัชญา จากนั้นเข้าทำงานในองค์กรเพื่อสังคม American Friends Service Committee และได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท และเป็นอาจารย์สอนหนังสือที่โรงเรียน Children's Community Workshop School ในส่วนของงานภาพยนตร์เธอเคยเป็นทั้งผู้ร่วมสร้าง และร่วมตัดต่อภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับสงครามเวียดนาม *Winter Soldier* (1972) และเคยมีส่วนร่วมในภาพยนตร์สารคดีหลายเรื่องซึ่งส่วนใหญ่เกี่ยวกับประเด็นทางการเมืองอเมริกัน

เวอโรนิกา เซลเวอร์ เป็นเพื่อนสมัยเรียนของปีเตอร์ อาแดร์ ก่อนที่จะเข้าร่วมกลุ่มมาริโปซาฟิล์ม เธอเคยเป็นผู้ติดต่อเสียงให้กับภาพยนตร์เรื่อง *One Flew Over the Cuckoo's Nest* (1975) ซึ่งได้รับรางวัลออสการ์ครั้งที่ 48 ถึง 5 สาขา

2) ค่ายผู้ผลิต

เนื่องจากภาพยนตร์สารคดีส่วนใหญ่เป็นการชี้ให้เห็นปัญหา และแสดงเหตุการณ์หรือแนวทาง

ปัจจุบันของสิ่งที่เกิดขึ้นในสังคมจึงไม่ใช่ภาพยนตร์ที่สามารถเรียกความสนใจจากผู้ชมส่วนใหญ่ได้มากนักเมื่อเทียบกับภาพยนตร์กระแสหลักที่เน้นการให้ความบันเทิง ผลที่เกิดขึ้นคือค่ายผู้ผลิตไม่ว่ารายใหญ่หรือรายย่อยจึงไม่นิยมลงทุนเสี่ยงเพื่อแลกกับผลกำไรที่อาจไม่คุ้มทุน สถานการณ์เช่นนี้ไม่เว้นแม้แต่ภาพยนตร์เรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ปีเตอร์ อาแดร์ ผู้กำกับและผู้กำกับการสร้างใช้เวลาสองปีเพื่อหาเงินทุนจนได้ผู้สนับสนุนจากภาคธุรกิจสองรายซึ่งให้เงินสนับสนุนเบื้องต้น 30,000 เหรียญสหรัฐฯ

3) สถานที่

ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ถ่ายทำตามเมืองต่างๆ ในสหรัฐฯ ตั้งแต่ ซานฟรานซิสโก นิว แมกซิกโก ไปจนถึงบอสตัน เนื่องจากต้องตามไปสัมภาษณ์ถึงบ้านหรือที่ทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน ดังนั้นจึงมีฉากหลังที่หลากหลายสลับกันไปมา เช่น กระท่อมในชนบทนอกเขตซานฟรานซิสโก เขตมหาวิทยาลัย ในห้องซ้อมของนักแสดง และในสวนสาธารณะ เป็นต้น

4) เวลา (ปีที่สร้าง)

ภาพยนตร์เรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* สร้างขึ้นในปี 1977 ซึ่งเป็นช่วงที่สังคมยังไม่เปิดกว้างสำหรับกลุ่มคนรักร่วมเพศเท่าใดนัก อาจกล่าวได้ว่าเป็นภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับกลุ่มคนรักร่วมเพศขนาดยาวเรื่องแรกๆ ที่สร้างโดยกลุ่มคนรักร่วมเพศ แม้ว่าช่วงหลายปีก่อนหน้านี้ในภาพยนตร์ฮอลลีวูดมีตัวละครที่เป็นเกย์อยู่บ้างแต่ก็มักจะถูกนำเสนอผ่านอคติ และเป็นตัวละครในสายตาของผู้ชมที่มีรสนิยมรักต่างเพศ หรือไม่ก็เป็นตัวละครที่มีปัญหาทางจิต จนแทบจะเป็นสูตรสำเร็จว่าตัวละครที่เป็นเกย์จะต้องนำสมเพศ และต้องจบลงด้วยหายนะ ยกตัวอย่างเช่น บทบาทของ ทอม ลี ในภาพยนตร์เรื่อง *Tea and Sympathy* (1956) และ ซาล มิเนโอ ใน *Rebel without a Cause* (1955)

ย้อนกลับไปเมื่อปี 1969 เกิดเหตุการณ์สโตนวอลล์ (Stonewall) ซึ่งเป็นเหตุจลาจลในบาร์เกย์แห่งหนึ่งในย่านกรีนวิช ไกลด์กับมหานครนิวยอร์ก สาเหตุเกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้ความรุนแรงเกินกว่าเหตุทำร้ายร่างกายหญิงรักร่วมเพศคนหนึ่งขณะบุกเข้าตรวจค้นและจับกุมลูกค้าที่แต่งกายข้ามเพศ ส่งผลให้มีการขจัดขึ้นการจับกุมและขว้างปาก้อนอิฐใส่เจ้าหน้าที่ เหตุการณ์ดังกล่าวถือเป็นการจุดประกายให้กลุ่มคนชายขอบเหล่านี้ลุกขึ้นยืนหยัดและต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพของตนเอง ต่อมาในปี 1970 ขบวนการไพรด์ของชาวเกย์ (Gay Pride) ปรากฏสู่สายตาประชาชนเป็นครั้งแรกที่ลอสแอนเจลิส ชิคาโก และนิวยอร์ก เพื่อรำลึกถึงเหตุจลาจลที่สโตนวอลล์

หลังจากนั้น 8 ปี ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ออกฉายเป็นครั้งแรกที่โรงละครคาสโตร (Castro Theater) ในซานฟรานซิสโก และได้สร้างความแตกตื่นให้แก่ผู้ชมทั่วประเทศเมื่อออกฉายตามโรงภาพยนตร์ทั่วไป และทางสถานีโทรทัศน์ในอีกหนึ่งปีต่อมาจดหมายหลายพันฉบับถูกส่งมาที่สำนักงานของกลุ่มมารีโปลา ฟิล์ม เพื่อแสดงความขอบคุณ และเล่าว่าภาพยนตร์เรื่องนี้เปลี่ยนชีวิตของพวกเขาอย่างไรบ้าง ส่งผลให้ *Word is out: Stories of Some of Our Lives* กลายเป็นสัญลักษณ์ของการต่อสู้เพื่อสิทธิของกลุ่มคนรักร่วมเพศในช่วงยุค 1970

5) ผู้รับสาร (กลุ่มผู้ชมเป้าหมาย)

แม้จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับกลุ่มคนรักร่วมเพศแต่กลุ่มผู้ชมเป้าหมายไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่นั้น หากพิจารณาในแง่วัตถุประสงค์ในการสื่อสารจะพบว่าผู้กำกับไม่เพียงต้องการให้กำลังใจกลุ่มคนรักร่วมเพศด้วยกัน แต่ต้องการให้สังคมในวงกว้างให้ค่าความเป็นมนุษย์ของคนกลุ่มนี้ทัดเทียมกับคนรักต่างเพศ ดังนั้นผู้ชมเป้าหมายจึงไม่ใช่แค่เพียงกลุ่มคนรักร่วมเพศ แม้ว่าจะได้รับเสียงตอบรับที่ดีมากจากคนเหล่านี้ก็ตาม ในส่วนของผู้รับสารผู้วิจัยคิดว่าไม่มีความแตกต่างกันมากระหว่างภาษาปลายทาง และภาษาต้นทาง

6) วัตถุประสงค์ในการสื่อสาร

โดยทั่วไปเราสามารถพิจารณาวัตถุประสงค์ในการสื่อสารของผู้สร้างภาพยนตร์สารคดีได้จากรูปแบบการนำเสนอ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบเพื่อให้ความรู้ 2) รูปแบบเพื่อความบันเทิง 3) รูปแบบเพื่อต้องการชี้แจงให้ทราบ และ 4) รูปแบบเพื่อหวังผลในการชักจูง² สำหรับเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ผู้กำกับ ปีเตอร์ อาแดร์ กล่าวในสุนทรพจน์ของเขาที่ Artlink ในวันที่ 2 ตุลาคม 1993 ว่าเขาต้องการนำเสนอภาพที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่เขาเป็นที่ผ่านมากลุ่มคนรักร่วมเพศมักถูกตัดสินโดยคนนอกที่มีทัศนคติแบบเดิมๆเกี่ยวกับเกย์และเลสเบี้ยน ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงเป็นการตอบคำถามง่ายๆว่า "พวกเราคือใคร" นอกจากนี้หากพิจารณาจากวิธีการนำเสนอที่ให้คนรักร่วมเพศมาบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองก็อาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ต้องการนำเสนอภาพลักษณ์ของกลุ่มคนรักร่วมเพศในฐานะคนปกติที่มีความรู้สึกนึกคิด และมีหัวใจหัวใจไม่ต่างจากคนทั่วไปในสังคม และหากพิจารณาจากเกณฑ์ข้างต้นก็อาจกล่าวได้ว่าภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการชี้แจงให้ทราบถึงความเป็นจริงเกี่ยวกับกลุ่มคนรักร่วมเพศ

2 สุตศน์ บุรีภักดิ์ อ้างถึงใน ชนิศรา อรรถจักร์ตฐกุล, "การแปลบทบรรยายได้ภาพในภาพยนตร์สารคดีเรื่อง This film is not yet rated" (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศิลป์ สาขาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553), หน้า 25.

3.1.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบภายในตัวบท

1) ตัวละคร

เนื่องจากภาพยนตร์สารคดีถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริงจึงไม่มีตัวละครที่สร้างขึ้นใหม่เหมือนภาพยนตร์ประเภทอื่นๆ แต่จะมีเจ้าของเรื่องราว หรือบุคคลที่เป็นประเด็นหลักของเรื่อง (subject) ซึ่งในเรื่องนี้คือผู้ให้สัมภาษณ์ที่มีความหลากหลายทางเพศทั้ง 24 คน แต่ละคนมาจากพื้นที่แตกต่างกันทั้งในด้านเชื้อชาติที่มีตั้งแต่คนผิวขาว คนผิวสี ชาวสเปน และชาวเอเชียที่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 18-79 ปี และมาจากสายอาชีพที่หลากหลาย ได้แก่ แม่บ้าน ทหาร นักเขียน นักเคลื่อนไหวทางการเมือง นักศึกษา นักประดิษฐ์ ผู้นำด้านสิทธิมนุษยชน สัตวแพทย์ คนขับรถบรรทุก พนักงานโรงงานและผู้กำกับภาพยนตร์หัวก้าวหน้า

ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อขอบเขตของการวิจัยว่าผู้วิจัยได้คัดสรรบทบรรยายได้ภาพมาแปลเป็นบางส่วน โดยพิจารณาเลือกส่วนที่มีประเด็นปัญหาที่น่าสนใจในบริบทของการแปล ซึ่งตอนที่คัดเลือกมาประกอบด้วยผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 คน ดังต่อไปนี้ (เรียงลำดับตามการปรากฏตัว)



1. โรเจอร์ ฮาร์เคนไรเดอร์ (Roger Harkenrider) อายุ 35 ปีนักแสดงฮอลลีวูดที่ออกไล่ล่าตามฝันในวัยหนุ่ม ด้วยบุคลิกท่าทางกระดุกกระดิงเหมือนผู้หญิงเขาเล่าถึงประสบการณ์อันแสนทรมาณที่ต้องปิดบังความจริงเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศของตนเองเป็นเวลาหลายสิบปีก่อนหน้าในช่วงที่สังคมยังไม่เปิดกว้างให้คนรักร่วมเพศ แม้ว่าไม่ได้แต่งกายหรือมีรูปลักษณ์ภายนอกเป็นหญิง แต่ก็มีกิริยาท่าทางเหมือนผู้หญิงอย่างเห็นได้ชัด ทั้งการใช้มือไม้ประกอบการพูด การหัวเราะและการขึ้นเสียงสูงซึ่งเขาเองก็เล่าว่าตัวเองมักถูกเรียกว่า *faggot* หรือ *sissey* อยู่เสมอ และถูกตั้งฉายาว่า ลิเบอรัลชี (Liberace) ซึ่งเป็นนักร้องและนักเปียโนชื่อดังที่เป็นต้นแบบของผู้ชายที่มีบุคลิกกระดุกกระดิงในยุค 1950



2. แซลลี เกียร์ฮาร์ท (Sally Gearhart) ผู้เป็นทั้งครู นักต่อสู้เพื่อสิทธิสตรี นักแต่งนิยาย

วิทยาศาสตร์ และนักเคลื่อนไหวทางการเมือง ต่อมาเธอกลายเป็นหัวหอกสำคัญในการเรียกร้องสิทธิให้แก่อุ้มคนรักร่วมเพศในสหรัฐฯ เกียร์ฮาร์ทเติบโตขึ้นในครอบครัวที่แตกแยก หลังจากที่พ่อแม่หย่าร้าง เธอต้องอยู่กับปู่ย่า เมื่ออายุได้สิบขวบเธอเริ่มรับรู้รสนิยมทางเพศของตนเอง แต่ต้องคอยปิดบังตัวตนที่แท้จริงซึ่งทำให้เธอสูญเสียความเป็นตัวเองอย่างมาก จนกระทั่งในปี 1978 เกียร์ฮาร์ทตัดสินใจลุกขึ้นต่อสู้เพื่อสิทธิคนรักร่วมเพศอย่างเปิดเผย และถือได้ว่าเธอเป็นหนึ่งในผู้ริเริ่มหลักสูตรเพศสภาพศึกษา (Gender Study) ในสหรัฐอเมริกา



3. แฮร์รี เฮย์ (Harry Hay) ชาวอังกฤษที่ย้ายมาอยู่อเมริกาตั้งแต่อายุ 10 ปี เฮย์เล่าย้อนเหตุการณ์ตั้งแต่อายุ 15 ที่ต้องเรียนรู้การวางตัวกับเพศตรงข้าม และเพศเดียวกันเพื่อไม่ให้เป็นที่ผิดสังเกต ในสมัยหนุ่มเฮย์เข้าเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์อเมริกันซึ่งทำให้เขาแต่งงานกับแอนิต้า แพลตกี ในปี 1983 เนื่องจากทางพรรคไม่ยอมรับบุคคลรักร่วมเพศ ในช่วงปี 1950 หลังจากที่เปิดเผยตัวตนเขามีส่วนร่วมในการก่อตั้งองค์กรเครือข่ายเพื่อคนรักร่วมเพศ Mattachine Society และหย่ากับภรรยาในที่สุด เฮย์ตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกับจอห์น เบิร์นไซด์ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์ ในตอนหนึ่งของสารคดีเรื่องนี้ภาพที่เฮย์ และเบิร์นไซด์เดินจูงมือกันเก็บลูกเบอร์รี่ในทุ่งหญ้าได้รับการกล่าวขวัญอย่างมากจากบรรดานักวิจารณ์ เฮย์เป็นตัวแทนของเกย์ควีนสูงวัยที่ยอมรับว่าต้องสวมบทบาทแบบชายแท้โดยมีดาราในสมัยนั้นเป็นต้นแบบ แต่ก็มีหลายครั้งที่เขาอยากทำอย่างที่เขาต้องการ



4. แพท บอนด์ (Pat Bond) ตัวแทนของหญิงรักร่วมเพศที่มีบุคลิกท่าทางซึ่งขึงคล้ายผู้ชาย ทั้งการแต่งกาย การพูด และการเดิน หลังจากถูกผู้หญิงคนหนึ่งปฏิเสธ บอนด์ตัดสินใจเข้าร่วมกองทัพทหารหญิงในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อลิ้มความเจ็บปวด แต่เธอและทหารหญิงอีก 500 นายต้องถูกปลดออกจากกองทัพฐานประพฤติตนเสื่อมเสียด้วยเหตุผลที่เธอเป็นเลสเบี้ยน หลังจากนั้นบอนด์ผันตัวมาเป็นนักแสดง และถือเป็นผู้แสดงหญิงคนแรกๆ ที่เปิดเผยตัวตนในฐานะหญิงรักร่วมเพศ

บอนด์ยอมรับว่าการแต่งตัวและไว้ผมสั้นแบบผู้ชายช่วยดึงดูใจสาว ๆ แต่เธอต้องแกล้งบอกจิตแพทย์ ทหารว่าตัวเองชอบผู้ชายเช่นเดียวกับผู้หญิงทั่วไป



5. **เบอร์นิส วิททีย์ แพลดเด็น** (Burnice Whitey Fladden) ใช้ชีวิตสันโดษอยู่ที่บ้านพักนอกเมือง หากพิจารณาจากลักษณะภายนอก เธอดูเหมือนผู้หญิงทั่วไป แม้จะแต่งตัวทะมัดทะแมงและไม่ได้ แต่งหน้า ตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นวิททีย์พยายามหาคำอธิบายรสนิยมทางเพศของตนเองที่ไม่ชอบเด็กผู้ชาย แต่กลับสนใจเด็กผู้หญิง และเฝ้าหาคำตอบว่าเลสเบียนคืออะไร หลังจากที่เปิดเผยกับครอบครัวว่ามี รสนิยมทางเพศแบบหญิงรักหญิง วิททีย์ถูกส่งเข้าสถานบำบัดอยู่บ่อยครั้ง จิตแพทย์แนะนำให้เธอกิน ผักใบเขียวเพื่อรักษาอาการเลสเบียน



6. **ดอนัลด์ เฮกเค็ท** (Donald Hackett) คนขับรถบรรทุกผิวสีที่ไว้หนวดเคราหนา และแต่งกาย เหมือนชายทั่วไป เฮกเค็ทพยายามพยายามฝึกความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองจนกระทั่งอายุ 21 เขารู้สึก ว่าสัญญาณบางอย่างที่ความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และหลังอยู่กับภรรยาได้หนึ่งปีเขาพบว่า การ แต่งงานไม่ใช่คำตอบของชีวิต และตัดสินใจแยกทางกับอดีตภรรยา และแสวงหาตัวตนที่แท้จริง



7. **เอลซ่า กิดโลว์** (Elsa Gidlow) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ที่อายุมากที่สุดด้วยวัย 79 ปี กิดโลว์มีลักษณะ ของสุขภาพสตรีที่มีความอ่อนโยน และมีอารมณ์อ่อนไหว เธอแต่งหน้าทำผม รักสวยรักงามเหมือนผู้ หญิงทั่วไป กิดโลว์เป็นนักประพันธ์ผู้มีบทบาทสำคัญต่อกลุ่มหญิงรักร่วมเพศผู้สนับสนุนสิทธิสตรีในช่วงทศวรรษที่ 1970 เธอแต่งหนังสือ *Grey Thread* ซึ่งถือเป็นหนังสือรวมรวมบทกวีเล่มแรกในสหรัฐฯ

ที่ว่าด้วยหญิงรักร่วมเพศอย่างเปิดเผย



8. **จอร์จ เมนเดนฮอลล์** (George Mendenhall) เปิดเผยประสบการณ์เมื่อครั้งยังเป็นวัยรุ่นที่นิยมแสวงหาความสุขจากการมีเพศสัมพันธ์กับชายวัย 30-40 ปี แม้จะไว้หนวดและแต่งกายเหมือนผู้ชายที่ดูขึงขังแต่เมนเดนฮอลล์ต้องหลั่งน้ำตาเมื่อเล่าถึงความอ้างว้างเดียวดายในฐานะคนรักร่วมเพศที่ถูกกีดกันจากสังคม และต้องอาศัยบาร์เกย์แห่งเป็นที่พึ่งทางใจ



9. **แพม แจ็คสัน** (Pam Jackson) หญิงรักร่วมเพศผู้เคยผ่านการแต่งงานและมีลูกตั้งแต่อายุ 17 หลังหย่าร้างกับสามีเธอตัดสินใจสร้างครอบครัวใหม่กับมิลลิงตัน ซึ่งเป็นผู้ให้สัมภาษณ์คนหนึ่งในสารคดีเรื่องนี้ แจ็คสันเป็นตัวแทนของดีตามแบบฉบับ มีบุคลิกที่แสดงออกถึงความเป็นผู้หญิงอย่างชัดเจน ทั้งการแต่งหน้า ทาปาก ทำผม ใส่ต่างหู และสวมสร้อยแพชชั่นแบบผู้หญิง



10. **รัสตี้ มิลลิงตัน** (Rusty Millington) หญิงรักร่วมเพศที่แต่งกาย และมีบุคลิกลักษณะภายนอกเป็นผู้ชาย มิลลิงตันเคยผ่านการแต่งงานมาแล้วและยังมีบทบาทของการเป็นแม่ด้วย หลังหย่าร้างกับสามีมิลลิงตันตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกับแพม แจ็คสัน หนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์ในสารคดีเรื่องนี้ ทั้งคู่อาศัยอยู่ที่แคลิฟอร์เนีย



11. **มาร์ก พินนี** (Mark Pinney) ชายชนชั้นกลางใส่สูท และผูกเนคไท เขาสารภาพว่าการได้ไปเที่ยวที่ชายหาดที่มีแต่ชายรักร่วมเพศตอนอายุ 14 เป็นประสบการณ์ที่เขาประทับใจมาก พินนีเคยผ่านการแต่งงานเช่นเดียวกับชายรักชายในสมัยนั้นที่ต้องปิดบังอัตลักษณ์ทางเพศของตนเอง



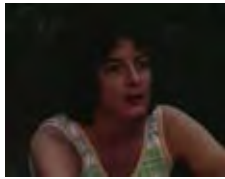
12. **ริก สโตกส์** (Rick Stokes) เป็นนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิกลุ่มคนรักร่วมเพศ เป็นทนายความ และนักการเมือง สโตกส์เล่าถึงประสบการณ์ความรักครั้งแรกกับเด็กผู้ชายชื่อโจ เขาตัดสินใจแต่งงานกับผู้หญิงคนหนึ่งด้วยหวังว่าจะทำให้รสนิยมทางเพศของตนเองเปลี่ยนไป และเคยเข้ารับการรักษาอาการผิดปกติทางเพศด้วยการใช้กระแสไฟฟ้าช็อต



13. **จอห์น เบิร์นไซด์** (John Burnside) เกิดเมื่อปี 1916 เขาถูกส่งไปอยู่บ้านเด็กกำพร้าเนื่องจากพ่อแม่มีฐานะยากจน ไม่สามารถเลี้ยงดูได้ เมื่ออายุ 16 ปีเขาสมัครเป็นทหารเรือ และหลังจากปลดประจำการเขาแต่งงานกับ อีดิธ ซินแคลร์ ในปี 1963 เบิร์นไซด์พบกับความเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในชีวิตหลังจากที่เขาได้พบกับสมาคมคนรักร่วมเพศในลอนดอนเองเจิลลิส หลังหย่าร้างกับอดีตรภรรยา เบิร์นไซด์ตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกับ แฮร์รี่ เฮย์ ทั้งคู่มีบทบาทสำคัญในการเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพให้แก่คนรักร่วมเพศในยุคนั้น



14. **เท็ด แมทธิวส์ (Tede Mathews)** ชายรักร่วมเพศที่แต่งกายเป็นหญิงอย่างเปิดเผย เขาเกิดที่รัฐเคนทักกี และย้ายไปอยู่ที่เมืองบอสตันในช่วงต้นยุค 70 เขาเป็นนักเขียน นักแสดง และนักเคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านสงคราม แมทธิวส์เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ด้วยวัยเพียง 41 ปี



15. **ซินเธีย แกร์ (Cynthia Gair)** แต่งกายแบบนักกีฬา และมีบุคลิกของ 'ทอมบอย' ตามแบบฉบับ เธอเล่าถึงความตื่นเต้นที่ได้พบกับกลุ่มคนที่เป็นไบเซคชวล และเล่าถึงความสับสนในช่วงวัยรุ่นที่เธอเริ่มตั้งคำถามกับตัวเองว่าชอบการสัมผัสจากผู้หญิงด้วยกันหรือไม่



16. **เดวิด กิลลอน (David Gillon)** อายุ 23 ปี นักศึกษามหาวิทยาลัยแมสซาชูเซตส์ กิลลอนเคยคบหากับคนรักที่เป็นผู้หญิงเป็นเวลา 3-4 ปีแต่สุดท้ายก็พบว่าตนเองไม่ได้มีความรู้สึกทางเพศกับหญิงคนรัก และต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการอธิบายให้เธอเข้าใจว่าเขามีความรู้สึกพอใจกับคนเพศเดียวกันมากกว่า



17. **ไมเคิล มินท์ซ์ (Michael Mintz)** นักศึกษาด้านสังคมวิทยา มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน แม้

จะไม่ได้แต่งตัวตัวหรือไว้ผมยาวอย่างผู้หญิง แต่มินท์ซก็มักมีกิริยาท่าทาง และการแสดงออกต่างจากผู้ชายทั่วไป และค่อนข้างเป็นผู้หญิงมากกว่า นอกจากนี้เขายังเป็นนักเต้น และนักออกแบบท่าเต้น และก่อตั้งคณะนักเต้นแนวโมเดิร์นแดนซ์ด้วย



18. **ลินดา มาร์โค** (Linda Marco) นั่งให้สัมภาษณ์อยู่บนชิงช้าท่ามกลางบรรยากาศธรรมชาติ มาร์โคเติบโตมาพร้อมกับค่านิยมแบบอเมริกัน ด้วยความที่มีบุคลิกหน้าตาดี เธอจึงได้เป็นดาวโรงเรียน เป็นเชียร์ลีดเดอร์ และเป็นราชินีงานเต้นรำ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่แบบชายหญิง



19. **เดนิส จู** (Dennis Chiu) ชายรักชายชาวจีนเล่าประสบการณ์ที่ต้องเผชิญกับอคติทั้งในฐานะที่เป็นชาวเอเชีย และในฐานะที่เป็นเกย์ จู เป็นตัวอย่างของเกย์ที่สับสน และไม่สามารถแสดงตัวตนได้เต็มที่ เนื่องจากเป็นลูกชายชาวจีนเขาต้องแบกรับความรู้สึกอัดอั้นตันใจ และทำในสิ่งที่ฝืนความรู้สึกของตนเอง



20. **นิค ดอร์สกี** (Nick Dorsky) ผู้กำกับภาพยนตร์หัวก้าวหน้าชาวนิวยอร์ก อายุ 34 ปี ที่มีลักษณะภายนอกเหมือนชายทั่วไปทุกประการ แม้จะมีเพื่อนหญิงคนสนิทแต่เขาพบว่าความสัมพันธ์นั้นเป็นไปในเชิงมิตรภาพมากกว่าคู่สาว ในขณะที่เขาต้องปิดบังความรู้สึกที่มีให้แก่เพื่อนเพศเดียวกัน



21. แอน แซมเซล (Ann Samsell) สัตวแพทย์หญิงจากรัฐออริกอน หลังจากค้นพบตัวตน แซมเซลถอนหมั้นและยกเลิกการแต่งงาน ในระหว่างการถ่ายทำภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้เธออาศัยอยู่ในเมืองทางใต้ซึ่งยังมีเหตุการณ์ความไม่สงบจากลัทธิเหยียดสีผิวคู คลักซ์ แคลน (Ku Klux Klan)



22. เฟรดดี้ เกรย์ (Freddy Gray) มีบุคลิกลักษณะภายนอกเหมือนผู้ชายทั่วไป เขาเป็นศิลปินที่เป็นทั้งสามี และพ่อ แต่เขาพบว่าบทบาทเหล่านั้นไม่ใช่ตัวตนของเขา เกรย์เปิดเผยว่าเขาเคยปรึกษาจิตแพทย์แต่ยังถูกรัวคำถามมากมายก็ยิ่งทำให้เขาจิตตก สุดท้ายทุกอย่างคลี่คลายลงเมื่อเขาค้นพบว่าตัวเองเป็นเกย์



23. เบ็ตตี โพลเวล (Betty Powell) ตัวแทนของหญิงรักหญิงผิวสีที่มีบุคลิกลักษณะภายนอกเหมือนผู้หญิงทั่วไป เธอเป็นทั้งนักการศึกษา และนักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิมนุษยชน เธอตัดสินใจจบชีวิตแต่งงาน และอุทิศตนให้กับงานด้านสิทธิมนุษยชนทั้งเพื่อคนผิวสี และกลุ่มคนรักร่วมเพศ



24. นาดีน อาร์มีโค (Nadine Armijo) หญิงรักร่วมเพศเชื้อสายลาตินอเมริกา อาร์มีโคเป็นอีก

คนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับท้อมที่แต่งกายและมีบุคลิกเหมือนผู้ชาย เธอให้สัมภาษณ์อยู่บนเตียงในห้องนอน และแสดงอาการตื่นกลัวอย่างเห็นได้ชัดซึ่งแตกต่างจากผู้ให้สัมภาษณ์บางคนที่สามารถตอบคำถามได้อย่างฉะฉาน อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตาม ปรากฏการณ์ของเธอสอดคล้องถึงตัวตน และความใส่ใจของหญิงที่ใช้ชีวิตอย่างสันโดษนอกเมือง

2) ฉาก

ฉากหลังของภาพยนตร์เรื่องนี้คือสังคมอเมริกันในช่วงยุค 70 โดยถ่ายทำในสถานที่สามแห่ง ได้แก่ เมืองซานฟรานซิสโก รัฐนิวยอร์ก และเมืองบอสตัน เนื่องจากภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้นำเสนอภาพชีวิตของคนรักร่วมเพศกลุ่มหนึ่งที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตไม่ต่างจากคนทั่วไป ฉากและสถานที่ถ่ายทำส่วนใหญ่จึงเป็นที่บ้าน ที่ทำงานหรือที่มหาวิทยาลัยเพื่อสะท้อนสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน ซึ่งไม่ว่าจะเป็นในห้องรับแขกที่มีรูปถ่ายวัยเด็ก ในป้ายคาลิปต์สที่อยู่ในอาณาเขตของกระท่อมชนบท ในห้องทำงาน หรือแม้แต่ในห้องนอน ล้วนเป็นมุมมองตัวที่ผู้ชมจะได้เข้าไปสัมผัสชีวิตของพวกเขา ในแง่ของเทคนิคก็ถือเป็นการสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้ชมกับผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย

3) เนื้อเรื่องย่อ

ภาพยนตร์เรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ช่วงหลักตามพัฒนาการด้านวุฒิภาวะของผู้ให้สัมภาษณ์ได้แก่ "แรกแย้ม" (The Early Years) ซึ่งเป็นการเล่าเหตุการณ์ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยรุ่น (ซึ่งสำหรับผู้ให้สัมภาษณ์บางคนคือการแต่งงานและใช้ชีวิตคู่แบบรักต่างเพศ) ที่เริ่มต้นพรบสนิยมทางเพศของตนเอง "เติบโต"(Growing Up) ว่าด้วยการเปิดเผยตัวตนและการสร้างอัตลักษณ์ของตนเองในช่วงที่สังคมอเมริกันยังไม่เปิดกว้างพอสำหรับกลุ่มคนรักร่วมเพศ บางคนสูญเสียสิทธิในการเลี้ยงดูบุตร บางคนถูกปลดออกจากกองทัพอย่างไร้เกียรติ หรือไม่ก็ถูกส่งไปสถานบำบัดผู้ป่วยทางจิต หรือแม้กระทั่งถูกช็อตด้วยไฟฟ้า ตอนสุดท้ายคือ "นับจากนี้" (From Now On) เล่าถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรอบตัวและทิศทางในอนาคตของกลุ่มคนรักร่วมเพศ มีภาพการขึ้นกล่าวคำปราศรัยบนเวทีของหนึ่งในผู้ให้สัมภาษณ์ และการร่วมกิจกรรมเพื่อเรียกร้องสิทธิให้กลุ่มคนรักร่วมเพศ คำบอกเล่าของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนสะท้อนถึงความหวาดกลัวต่อคำตัดสินของสังคม ความพยายามในการแสวงหาพื้นที่เล็กๆ ให้แก่ตัวเอง รวมถึงการวางตัวกับคนรัก เพื่อนฝูง และสังคมในวงกว้าง ภาพยนตร์นำเสนอมุมมองและวิถีจัดการกับปัญหาที่แตกต่างกันออกไปก่อนที่จะจบลงด้วยประกายแห่งความหวัง

ในแต่ละ 3 ช่วงหลักมีการแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนย่อย รวมทั้งหมดมี 15 ตอน ได้แก่

- | | |
|------------------------------|-----------------------------|
| 1. Were you always gay? | 9. Your heart was misplaced |
| 2. Part One: The Early Years | 10. I was marching |
| 3. Here comes another one | 11. Tonight was the night |
| 4. Let's take it for granted | 12. Part Three: From Now On |
| 5. Let us walk together | 13. He didn't blink |
| 6. It takes a terrible toll | 14. A sense of themselves |
| 7. Part Two: Growing Up | 15. I am me |
| 8. Marriage, Rules and Roles | |

4) วิธีการดำเนินเรื่อง

การสัมภาษณ์เป็นแกนหลักในการดำเนินเรื่อง มีการสัมภาษณ์ทั้งแบบเดี่ยว และสัมภาษณ์แบบคู่ ทั้งคู่หญิงรักหญิง และคู่ชายรักชาย ผู้กำกับใช้เทคนิคการถ่ายภาพครึ่งตัว และภาพขนาดใหญ่แบบหน้าตรง ที่ให้ความรู้สึกแบบภาพเหมือน โดยผู้ให้สัมภาษณ์พูดกับกล้องเพื่อสร้างความใกล้ชิดระหว่างผู้พูดและผู้ชม ในการเล่าเรื่องผู้กำกับนำบทสัมภาษณ์มาตัดออกเป็นสั้นๆแล้วนำมาร้อยเรียงใหม่ และจัดวางให้เข้ากับหัวข้อของแต่ละตอน นอกจากการสัมภาษณ์มีการแทรกภาพเหตุการณ์จริง และการแสดงดนตรีของวงดนตรีรักร่วมเพศที่แต่งเพลงขึ้นใหม่เพื่อสร้างอารมณ์ร่วมกับเนื้อหาของตอนที่ผ่านมา หรือไม่ก็เป็นการเตรียมความพร้อมสู่ตอนใหม่ที่กำลังจะเริ่มขึ้น

5) บทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นการตอบคำถามในแนวเดียวกัน กล่าวคือเป็นการเล่าเรื่องตามลำดับเวลาจากอดีตถึงปัจจุบันสู่นาคต ในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้มีการโต้ตอบระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์น้อยมาก กล่าวคือผู้กำกับกำหนดโครงสร้างของคำถามไว้แล้ว และเปิดโอกาสให้ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าเรื่องของตนเองอย่างอิสระ มากกว่าเป็นการซักถามที่ละเอียด

6) คำศัพท์ สำนวน ระดับภาษา และวัจนลีลา

การที่มีผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 คนที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ อายุ และรสนิยมทางเพศย่อมส่งผลให้เกิดความแตกต่างในด้านคำศัพท์ สำนวน ระดับภาษา และวัจนลีลาไม่มากนักน้อย แต่หากพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดมีลักษณะร่วมกันคือเป็นบุคคลในระดับ

ชนชั้นกลางที่ใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอเมริกันในช่วงยุค 1970 ระดับภาษาที่ใช้เป็นระดับกึ่งทางการจนถึงระดับกันเอง ในส่วนของคำศัพท์มีคำที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มคนรักร่วมเพศ เช่น gay และ lesbianism คำที่เกี่ยวข้องกับการแบ่งประเภทของชายและหญิงรักร่วมเพศตามบทบาทที่แสดง และบุคลิกลักษณะภายนอก ตัวอย่างเช่นคำเรียกหญิงรักร่วมเพศที่มีทั้งคำว่า dyke และ butch คำเรียกชายรักชาย เช่น sissy และ faggot ส่วนสำนวนและวลีลึกลับจะแตกต่างกันตามบุคลิกของผู้พูด กล่าวคือผู้พูดที่เป็นชายแต่มีกิริยาท่าทางเป็นหญิงจะใช้สำนวนและวลีลึกลับที่แพรวพราว และแสดงอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าผู้พูดที่เป็นหญิงแต่มีกิริยาท่าทางเป็นชาย เพื่อให้ภาพชัดเจนผู้วิจัยขอยกตัวอย่าง ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

จอห์น เบิร์นไซด์: Until recent times, as a homosexual, you realized that you were three things. To the doctor, you were sick. To the lawyer, you were a criminal, and to the minister you were wicked.

ตัวอย่างที่ 2

โรเจอร์ ฮาร์เคนไรเดอร์: So I was like propelled out by all of the mental pressures...that I probably did not, I mean, I can't... I can only talk about them now as a 35 year old. I must have been subject to enormous pressures. I wasn't happy. I had pimples of death, for Christ's sake.

7) องค์ประกอบด้านอวัจนภาษา

องค์ประกอบด้านอวัจนภาษา หมายถึงสัญลักษณ์ที่แสดงออกมาโดยไม่ใช้ภาษาเป็นสื่อ ทำหน้าที่เสริมความ ขยายความให้เด่นชัดหรือขจัดความกำกวมของเนื้อความหรือเน้นย้ำเนื้อความในทบ³ องค์ประกอบด้านอวัจนภาษามีบทบาทมากในการสื่อตัวตน และความคิดของผู้ให้สัมภาษณ์ในภาพยนตร์สารคดีเรื่องนี้ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกทางสีหน้า และการใช้น้ำเสียง การพยักหน้า การหัวเราะ และการผ่อนคลายของร่างกาย นอกจากนี้การที่ภาพยนตร์สารคดี เรื่องนี้ใช้เทคนิคการถ่ายหน้าตรง และภาพขนาดครึ่งตัวเป็นส่วนใหญ่ผู้ชมจึงมีโอกาสดูเห็นสีหน้าของผู้พูดได้อย่างชัดเจน เช่น เมื่อพวกเขาเล่าถึงประสบการณ์ที่เลวร้ายที่ตนเองเคยประสบก็จะแสดงออกถึงอารมณ์เศร้า สิ้นหวัง โดดเดี่ยว ผ่านสีหน้าท่าทางและน้ำเสียง แต่เมื่อพูดถึงประสบการณ์ความรักในช่วงวัยรุ่นผู้ชมจะได้เห็นรอยยิ้ม และดวงตาที่เป็นประกาย นอกจากนี้ลักษณะภายนอกเช่น เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และเครื่องประดับก็เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องพิจารณาเนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งในการแสดงอัตลักษณ์ของผู้ให้

3 นอร์ค อ่างถึงในวรรณภา แสดงอ่วมเรื่อง.ทฤษฎีและหลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2545, หน้า 79.

สัมภาษณ์แต่ละคน

8) เนื้อความที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ

เนื้อความที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจเป็นเงื่อนไขของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง ตามหลักแล้วผู้ฟังจะต้องเข้าใจสิ่งที่ผู้พูดละไว้ได้ แต่สำหรับนักแปลจะต้องประเมินว่าผู้รับสารของตัวบทต้นฉบับ และผู้รับสารของงานแปลมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกันมากน้อยเพียงใด เนื้อความที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจปรากฏอยู่หลายแห่งในเรื่อง เช่น มีการกล่าวถึงปีค.ศ. 1968 ซึ่งเป็นปีที่เกิดเหตุการณ์สโตนวอลล์ และดาราคีที่เป็นต้นแบบของผู้ชายในยุคนั้น เช่น แกรี่ คูเปอร์ (Gary Cooper) และคลาร์ก เกเบิล (Clark Gable) รวมถึงเนื้อความบางตอนจากคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งผู้รับสารฉบับแปลอาจไม่เข้าใจเนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม และยุคสมัย

3.2 การวิเคราะห์สรรพนามบุรุษที่ 1 ของกลุ่มคนรักร่วมเพศ

ในการแปลข้ามภาษาไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใดล้วนต้องประสบปัญหาเรื่องความแตกต่างของระบบภาษา และวัฒนธรรมระหว่างภาษาต้นฉบับกับภาษาปลายทาง ยิ่งเป็นตัวบทประเภทสื่อโสตทัศนศึกษาก็ยังมีข้อจำกัดเรื่องเวลาในการอ่าน และจำนวนช่องอักษรให้นักแปลต้องตระหนักเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าในการแปลบทบรรยายได้ภาพของภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* มีประเด็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องได้รับการวิเคราะห์ และจัดการอย่างเป็นขั้นตอน นั่นคือ การแปลคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นบุคคลรักร่วมเพศ จำนวน 24 คน

เนื่องจากต้นฉบับภาษาอังกฤษใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 เพียงคำเดียว คือคำว่า "I" ที่ใช้แทนได้ทั้งผู้พูดที่เป็นชายและหญิง แต่ระบบสรรพนามภาษาไทยนั้นมีคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ให้เลือกใช้มากมาย หลากหลายตามเพศ พจน์ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ผู้วิจัยจึงต้องเผชิญกับคำถามที่ว่า จะแปลคำว่า I อย่างไร เมื่อผู้พูดเป็นชายแต่มีจิตใจและท่าทางกระตือรือร้นอย่างผู้หญิงหรือในทางกลับกันเมื่อผู้พูดเป็นหญิงที่แต่งกายเป็นชายและแสดงกิริยาอาการอย่างผู้ชาย เพื่อให้เห็นภาพชัดเจนผู้วิจัยได้จัดทำตารางสรุปข้อมูลทางกายภาพเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคน โดยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ ได้แก่ 1) เพศสภาพ 2) ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย 3) การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง 4) ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม ทั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการชมภาพยนตร์โดยตรง และจากแหล่งอื่น เช่น บทวิจารณ์ และเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์ของภาพยนตร์มาวิเคราะห์ โดยอาศัยองค์ความรู้จากการศึกษาแนวคิดเรื่องเพศสภาพของจูดิธ บัตเลอร์ การแบ่งประเภทคนรักร่วมเพศตามที่ปีแยร์ตัน มาร์แต็ง ได้ทำการศึกษาไว้ ประกอบกับนิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของ

ราชบัณฑิตยสถาน และสามารถสรุปได้ว่าคนรักร่วมเพศแบ่งเป็น 2 ประเภทหลัก คือ กลุ่มชายรักชาย และกลุ่มหญิงรักหญิง จากกลุ่มชายรักชายแบ่งออกเป็น เกย์คิง เกย์คิง และเกย์ควีน ในขณะที่กลุ่มหญิงรักหญิงแบ่งเป็นท้อมและดี นอกจากนี้ยังได้นำแนวทางความรู้จากการศึกษาเรื่ององค์ประกอบด้านอวัจนภาษาตามแนวทางของนอร์ตมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาการใช้อวัจนภาษาและกิริยาท่าทางของผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย ส่วนตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนามนั้นผู้วิจัยเห็นว่ามีความสำคัญ และจำเป็นต้องพิจารณาร่วมกับหัวข้ออื่นๆ เนื่องจากเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถสะท้อนตัวตนและอัตลักษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้เป็นอย่างดี

ตารางสรุปข้อมูลทางกายภาพของผู้ให้สัมภาษณ์จำนวน 24 คน

1. โรจเจอร์ ฮาร์เคนไรเดอร์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์ควีน
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ดูเหมือนผู้ชายทั่วไป มีหนวดเครา ไร้ผมยาว สวมเสื้อยืดสีน้ำเงิน กางเกงวอร์มสีขาว คล้ายชุดวอร์มที่นักแสดงนิยมใส่ในชั้นเรียนการแสดง หรือเวลาซ้อมละคร ใส่ต่างหู
	การใช้อวัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	มักใช้มือประกอบในการพูด มีการแสดงออกทางสีหน้าชัดเจน ใช้เสียงสูง ยุ่มและหัวเราะเป็นระยะ ท่าทางกระดุกกระดิงเหมือนผู้หญิง
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "us" I feel a responsibility to the other weird people of the world to be a representative intelligent weird person. You know, so that the people who are made uncomfortable by the presence of <i>us</i> weird people, or who can't deal with <i>us</i> at all.
2. แซลลี่ เกียร์ฮาร์ท	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้หญิงวัยกลางคนทั่วไป สวมเสื้อคอปิดสีม่วงคลุมทับด้วยเสื้อกันหนาวสีเทา สวมสร้อยลูกบิด
	การใช้อวัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	สีหน้าจริงจังเคร่งเครียด ผงกศีรษะขณะพูดบ่อยครั้ง ใช้มือประกอบกรพูดเป็นครั้งคราว กิริยาท่าทางเหมือนผู้หญิงทั่วไป ดูมีความมั่นใจ และมีการศึกษา
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" I spent the fifties, essentially either going to graduate school or beginning my career as a teacher who was very much in

		the closet. And very much attempting to hide the fact what / was a lesbian.
--	--	---

3. แฮร์รี่ เฮย์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ชาย สูงอายุ ศีรษะล้าน สวมเสื้อเชิ้ตสีชมพู กางเกงและถุงเท้าสีฟ้า สวมสร้อยหินสีแดงคล้ายเครื่องประดับของผู้หญิง
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	สีหน้าจริงจัง น้ำเสียงหนักแน่น ใช้มือประกอบการพูดเป็นครั้งคราว กิริยาท่าทางเหมือนผู้ชายสูงอายุทั่วไป
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม ...	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" ... all these other guys were in the gang were all these were the sort of people who swaggered around taking things for granted. And / envied them because / couldn't take any of this for granted. / had to learn it and / had to learn it hard.

4. แพท บอนด์	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ทอม
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ผมสั้น สวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้น กางเกงลูกฟูกสีเทา สวมสร้อยเงินที่มีกุญแจแทนจี้ สวมแหวนและกำไลเงิน
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	หัวเราะเสียงดัง น้ำเสียงห้าว กิริยาห้าวคล้ายผู้ชาย สวมสร้อยเงิน จีบสุรา ขณะที่ให้สัมภาษณ์
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม So,	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "me" / remember / went down to the Blackhawk Hotel in Davenport, Iowa...where the recruiting sergeant was and she was just darling to <i>me</i> . She looked sort of like all my old gym teachers in drag...stomping around with little earrings. You know, her hair slicked back but very daintily done so you couldn't tell she was a dyke. But / knew.

5. เบอริโนส วิททีย์ แพลดเด็น	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ทอม
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	แต่งกายทะมัดทะแมง สวมเสื้อลายตาราง กางเกงขายาว ฝ้ายาวสีทองประป่า ไม่แต่งหน้า ไม่สวมเครื่องประดับ
	การใช้วัจนมีกิริยาและกิริยาท่าทาง	มีกิริยาท่าทางประกอบการพูด เช่น ยกไหล่ กระพริบตาข้างเดียว กรอกตา บุคลิกนิ่งๆ ไม่แสดงออกถึงความเป็นหญิงหรือชายอย่างชัดเจน สบหูหรี จิบเครื่องดื่มขณะที่ให้สัมภาษณ์
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 “I” และ “me” I asked, What was a lesbian? And everybody laughed. Well, that's a, you know, a woman who, or a girl who likes other girls instead of boys. Cause I guess at that age people were, girls were getting interested in boys, you know. And I thought, ooh, that sounds like <i>me</i> .

6. โดนี่ลด์ เฮกเค็ท	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ชายผิวสี รูปร่างกำยำ มีหนวดเครา อดำหยิก สวมเสื้อลายตารางสีน้ำเงินขาว ปลดกระดุมเม็ดบน เผยให้เห็นหน้าอก สวมสร้อยเงินเส้นเล็ก
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	กิริยาท่าทาง และน้ำเสียงเหมือนชายทั่วไป มีการใช้มือประกอบการพูด แต่ไม่บ่อยนัก
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 “I” และ “myself” Up until about twenty-one, I knew that there was something... but I really hadn't said to <i>myself</i> , well, I am gay. I really hadn't said it. I knew there was something, I kept knocking it.

		You know what / mean?
--	--	-----------------------

7. เอลซ่า กิดโลว์	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	หญิงสูงวัยที่รักสวยรักงาม แต่งหน้าทาปากแดง สวมเสื้อกันหนาวสีแดงสด มีผ้าคาดเองสีเดียวกับที่คาดผม ใส่ต่างหู สวมสร้อยลูกปัดระย้า
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	พูดช้า น้ำเสียงเบา อ่อนโยน ใช้มือประกอบการพูดเป็นครั้งคราว ท่าทางอ่อนโยน สุภาพเรียบร้อย
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "my" I'm glad I'm a lesbian. I feel complete because I'm utilizing what society characterizes as the male and the female elements in <i>my</i> character. I feel I have a proportion of each. I've said yes to such a thing as a lesbian personality and I believe this is what I have and was born with.

8. จอร์จ เมนเดนฮอล	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะเหมือนชายวัยกลางคนทั่วไป รูปร่างท้วม ผมสั้น หยักศก สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาวลายตาราง กางเกงขายาว รองเท้าผ้าใบ
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	ใช้มือประกอบการพูดบ่อยครั้ง แต่เป็นลักษณะของการผายมือ ไม่ใช่การจับนิ้ว นั่งยกขาแบบผู้ชาย
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "me" I can remember being fourteen or fifteen years of age and I would go out and seek sex with older men in their 30's and 40's. And now if I look back upon, it is really amusing to <i>me</i> .

9. แพนม แจ็คสัน	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	มีบุคลิกที่แสดงออกถึงความเป็นผู้หญิงอย่างชัดเจน ทั้งการแต่งตัวแต่งหน้าจัด ทรงผม และสวมเครื่องประดับแฟชั่นแบบผู้หญิง
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	ใช้สีหน้าแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ขยับนิ้วมือเล็กน้อยขณะพูด นั่งไขว่ห้างแบบผู้หญิง
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> I was pregnant when we got married, and... he was in the service, in the Navy at the time. I loved him very much. I thought he was a typical prince charming...

10. รัสตี้ มิลลิงตัน	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ทอม
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้ชาย ผมสั้น สวมเสื้อคอปกสีน้ำเงินเข้ม กางเกงลายตาราง สวมนาฬิกา แหวน สร้อยข้อมือ และรองเท้าตามแฟชั่นแบบผู้ชาย
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งยกขาแบบผู้ชาย พาดแขนบนโซฟา กระดิกเท้าขณะพูดคุย ใช้เสียงต่ำ
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> I walked out with the children and about half of our clothing and that's all I took. And I left. I don't have anything against the man. I mean, he's a nice guy.

11. มาร์ก ฟินนี่	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนนักธุรกิจวัยกลางคน แต่งกายโก้หรู สวมสูทสีครีม ผูกเนคไทสีแดงสด ผมสั้นเกรียน ไว้หนวด
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	แสดงสีหน้าท่าทางประกอบการพูด พูดเร็ว น้ำเสียงเรียบเฉย แต่มีการลากเสียงเมื่อต้องการเน้นอารมณ์ สบหูหรีขณะที่ให้สัมภาษณ์
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 “I” และ “me” Well, that was it, you know. <i>I</i> walked out on the beach and <i>I</i> was... <i>I</i> guess a fairly hunky little teenager and <i>I</i> walked out there and got invited to parties and <i>I</i> met people and did things and people took <i>me</i> out and <i>I</i> said, Fantastic! This is for <i>me</i> !

12. วิก สโต้กส์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนชายทั่วไป รูปร่างผอม แต่งกายสุภาพ สวมเสื้อเชิ้ตสีฟ้า กางเกงขายาวสีดำ ผมเรียบ
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	สีหน้าเป็นมิตร ยิ้มแย้ม น้ำเสียงเรียบ นิ่งยกขาแบบผู้ชาย กระดิกเท้าเป็นครั้งคราว
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	สรรพนามบุรุษที่ 1 “I” <i>I</i> guess when <i>I</i> was about 15 or 16 and they began to date. At the end of the night, <i>I</i> would sit up on the hill and wait for him to walk her home and then he would come back and we would go to the nearby barn.

13. จอห์น เบิร์นไซด์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์ควีน
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะเหมือนชายสูงอายุทั่วไป ศีรษะล้าน สวมเสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีเขียวย่อมน กางเกงสีน้ำตาลอ่อน
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งกอดอก เชิดหน้า ยิ้มแย้มขณะที่พูด กิริยาท่าทางอ่อนโยน
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> / enjoyed the company of men. And / enjoyed a very nice relationship with the woman / married. But then, as / came later on into my forties, / began to despair.

14. เท็ด แมทริวส์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: กะเทย
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้หญิง แต่งกายและสวมเครื่องประดับทั้งสร้อยคอ แหวน และกำไลแบบผู้หญิง เจาะจมูก แต่งหน้า ผมหยิกยาวประป่า ทาเล็บ
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	ใช้มือประกอบการพูดอยู่เสมอ ซ้อมืออ่อน กรีดนิ้ว ยิ้มแย้ม ดัดเสียง นั่งไขว่ห้าง
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "my"</i> / always thought / was something else trapped within <i>my</i> body. Like / was an adult and / always felt that / was a girl trapped in a boy's body.

15. ซินเธีย แกร์	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ทอม
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะเหมือนทอมบอย บุคลิกห้าว สวมเสื้อกล้าม กางเกงขาสั้น เหมือนนักกีฬา ผมหยกสั้น
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งชันเข่ากับพื้น ใช้มือประกอบการพูด แต่ไม่กรีดกราย เหมือนผู้หญิง
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> / don't know where, / mean on the one hand / was really programmed to be heterosexual. But / don't know. / don't think any more so than any other kids. And on the other hand, when / thought about being a lesbian...

16. เดวิด กิลลอน	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ชายวัยรุ่น ไร้หนวดเครา ใส่เหล็กดัดฟัน สวมเสื้อยืดสีครีม กางเกงยีนส์ขายาว
	การใช้วาทะภาษาและกิริยาท่าทาง	ยิ้มแย้ม ใช้มือรูดก้านดอกไม้ไปมาขณะที่พูด ท่าทางสุภาพอ่อนโยน
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> Well, <i>I</i> thought <i>I</i> was probably gay. But at the same time, <i>I</i> didn't know anybody who was gay. <i>I</i> didn't know anybody else who was gay. So <i>I</i> sort of acted out the role of a heterosexual.

17. ไมเคิล มินท์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์ควีน
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะเหมือนนักศึกษาวัยรุ่น แต่งกายลำลอง ผิวสีเข้ม ผมสั้นเกรียน ไร้หนวดเคราบางๆ
	การใช้วาทะภาษาและกิริยาท่าทาง	พูดจาฉะฉาน พูดเร็ว น้ำเสียง และกิริยาท่าทางเวลาพูดต่างจากชายทั่วไป
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> To be called a sissy, it was something <i>I</i> didn't like... because <i>I</i> knew sissy meant girl and <i>I</i> wasn't a girl.

18. ลินดา มาร์โค	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	บุคลิกหน้าตาดี สวมเสื้อลายดอกไม้ และเครื่องประดับแบบผู้หญิง ไร้ผมสั้น
	การใช้วาทะภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งโยกชิงช้าเบาๆขณะให้สัมภาษณ์ ยิ้มแย้ม ท่าทางเป็นมิตร และอ่อนโยน
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "myself"</i> <i>I</i> had to make <i>myself</i> into a lot of different people. If <i>I</i> was with men, <i>I</i> was one person. If <i>I</i> was with really good friends, who were women, <i>I</i> was another person.

19. เดนิส จู	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ชายชาวจีนวัยรุ่น ลักษณะภายนอกเหมือนผู้ชายทั่วไป ผมสั้น สวมเสื้อลายตารางสีน้ำตาล
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	เสียงนุ่ม ทุ่ม สีหน้าเคร่งเครียด พูดซ้ำ มีการหยุดพัก และเว้นระยะก่อนขึ้นประโยคใหม่เสมอ
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "my"</i> It's really scary standing in isolation. From everybody else and that's what I feared most of <i>my</i> life. <i>The fact that I wasn't part of a group</i>

20. นิก ดอร์สกี	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้ชายทั่วไป สวมสูทสีน้ำตาล เสื้อเชิ้ตสีส้ม กางเกงขาวาวสีครีม ผมหยกศก สั้น
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	มักใช้มือประกอบการพูด และประสานมือไว้ที่หน้าขา
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I"</i> The girl who I'd been friendly with up until this point, very friendly with who was very pretty in retrospect, but who, at least in terms of <i>the conversation amongst the guys</i> , <i>wasn't considered a real catch.</i>

21. แอน แซมเซด	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้หญิงทั่วไป ผมยาว สวมเสื้อเชิ้ตแขนยาว ลายตารางสีแดง กางเกงสีครีม ไม่แต่งหน้า ไม่สวมเครื่องประดับ
	การใช้วจนภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งไขว่ห้าง ประสานมือไว้ที่ตัก ท่าทางสุ่ม น้าเสียงเรียบเฉย
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "myself"</i> <i>I think I had not any permission at all to ever consider it. Permission from society, permission from myself.</i>

22. เฟรดดี้ เกรย์	เพศสภาพ	ชายรักชาย: เกย์คิง
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	ลักษณะภายนอกเหมือนผู้ชายทั่วไป ผมสั้น ไว้หนวดเครา สวมแว่นตาทาหนา สวมเสื้อยืดสีเขียว กางเกงสีน้ำตาล
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	น้ำเสียงเหมือนผู้ชายทั่วไป ใช้มือประกอบการพูดเป็นครั้งคราว กระดิกเท้าเวลาพูดเป็นบางครั้ง นั่งชันเข่าข้างหนึ่ง
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "me"</i> <i>I didn't really feel that it was me. Even though I enjoyed doing what I was doing. I mean I enjoyed being a husband and father but it just didn't feel quite right, somehow.</i>

23. เบ็ตตี้ โพลเวล	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	หญิงผิวสี วัย 30-40 สวมเสื้อแขนยาวสีขาว กางเกงขาวยาวสีน้ำตาล ผมสั้น ใส่ต่างหูห่วงใหญ่ และสร้อยคอที่มีจี้ขนาดใหญ่ สวมแว่นตากรอบสีเหลี่ยมบาง
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	พูดจาฉะฉาน ท่าทางจริงจัง มีความมั่นใจ นั่งไขว่ห้าง ใช้มือประกอบการพูดเล็กน้อย
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" "my" และ "me"</i> <i>I discovered through my husband telling me that he was gay. I really had to think for the first time. I was like, 28 years old that I felt like I had to live an adult life.</i>

24. นาดีน อาร์มีโค	เพศสภาพ	หญิงรักหญิง: ดี
	ลักษณะภายนอกและการแต่งกาย	หญิงเชื้อสายลาตินอเมริกา สวมเสื้อเชิ้ตสีเหลืองทำจากผ้าปักลาย กางเกงยีนส์ขายาว ผมสั้น ใส่ต่างหูห่วงเล็ก สวมแหวน
	การใช้วัจนภาษาและกิริยาท่าทาง	นั่งไขว่ห้าง หันข้างให้กล้อง ประสานมือไว้ที่ตักขณะพูด บางครั้งใช้นิ้วหัวแม่มือถูกันไปมา แก้วชา ไม่ค่อยสบสายตากับผู้สัมภาษณ์
	ตัวอย่างการใช้ภาษาและคำสรรพนาม	<i>สรรพนามบุรุษที่ 1 "I" และ "me"</i> <i>So I can stay all day picking apples. It makes me feel good. That's what I do. But pretty soon, like I told you, I'm going to have to do something. I'm going to learn plumbing or maybe refrigeration or something.</i>

3.3 การวางแผนการแปล

3.3.1 แนวทางการแก้ปัญหาการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย

การกำหนดระบบสรรพนามไว้ล่วงหน้าทำให้บทแปลดำเนินไปอย่างราบรื่น และมีเอกภาพ ในที่นี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นการแก้ปัญหาการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน โดยจัดทำการวิเคราะห์สรรพนามบุรุษที่ 1 ประกอบกับข้อมูลทางกายภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ตาม ตารางในหัวข้อ 3.2 ในขั้นตอนต่อไปผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องระบบสรรพนามและคำ ลงท้ายในบทที่ 2 ประกอบกับการศึกษาแนวคิดเรื่องเพศสภาพ การแบ่งประเภทคนรักร่วมเพศ และ นิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศ รวมทั้งผลการเก็บตัวอย่างการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย บอกรวมความสุภาพของนิสิตคณะอักษรศาสตร์เพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงของโสมพิทยา คงตระกูล มา เป็นแนวทางในการกำหนดคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน ในภาพยนตร์สารคดี เรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ซึ่งจะนำเสนอในรูปแบบตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางสรุปสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 24 คน

ผู้ให้สัมภาษณ์	เพศสภาพ	สรรพนามบุรุษที่ 1 / คำลงท้าย	หมายเหตุ
1. โจจเจอร์ ฮาร์เคนไรเดอร์	เกย์ควีน	ฉัน/ฮะ ฮะ	'ฉัน' เป็นคำสรรพนามที่มาจาก การแปรทางเสียงของ 'ฉัน'
2. แซลลี่ เกียร์ฮาร์ท	ดี	ดิฉัน/คะ	
3. แฮร์รี่ เฮย์	เกย์คิง	ผม/ครับ	
4. แพท บอนด์	ดี	ฉัน/ ฮะ	
5. เบอร์รีโนส วิททีย์ แพลดเด็น	ท้อม	เรา/ไม่ใช้คำลงท้าย	
6. โดเนลด์ เฮกเคท	เกย์คิง	ผม/ครับ	
7. เอลซ่า กิดโลว์	ดี	ดิฉัน/คะ	
8. จอร์จ เมนเดนฮอล	เกย์คิง	ผม/ครับ	
9. แพม แจ็คสัน	ดี	ฉัน/คะ ฮะ	
10. รัสตี้ มิลลิงตัน	ท้อม	ผม/ครับ ฮะ	

ผู้ให้สัมภาษณ์	เพศสภาพ	สรรพนามบุรุษที่ 1 / คำลงท้าย	หมายเหตุ
11. มาร์ก ฟินนี่	เกย์คิง	ผม/ครับ	
12. ริก สไตน์	เกย์คิง	ผม/ครับ	
13. จอห์น เบิร์นไซด์	เกย์ควีน	ผม/ไม่ใช่คำลงท้าย	
14. เท็ด แมททิวส์	กะเทย	ฉัน เตียน/คะ ฮะ	'เตียน'เป็นคำสรรพนามที่เกิดจากการสูญเสียเสียงในพยัญชนะต้นของพยางค์ที่ 2 ของคำว่า 'ดิฉัน' ซึ่งเป็นคำแสดงเพศหญิง
15. ซินเธีย แกร์	ทอม	เรา/ไม่ใช่คำลงท้าย	
16. เดวิด กิลลอน	เกย์คิง	ผม/ครับ ฮะ	
17. ไมเคิล มินท์	เกย์ควีน	เรา ตัวเอง/ ฮะ	
18. ลินดา มาร์โค	ดิ	ฉัน/คะ	
19. เดนิส จู	เกย์คิง	ผม/ครับ ฮะ	
20. นิก ดอร์สกี	เกย์คิง	ผม/ครับ	
21. แอน แซมเซด	ดิ	ฉัน/คะ	
22. เฟรดดี้ เกรย์	เกย์คิง	ผม/ครับ ฮะ	
23. เบ็ตตี้ โพล	ดิ	ดิฉัน/คะ	
24. นาดีน อาร์มีโค	ดิ	ฉัน/ไม่ใช่คำลงท้าย	

จากตารางข้างต้นสรุปได้ว่า ในกลุ่มชายรักชาย ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นกะเทยและเกย์ควีนบางคนที่มีการตั้งกระทู้กระทิงเหมือนผู้หญิงจะใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอกเพศหญิง ได้แก่ "ฉันหรือเตียน/คะ" นอกจากนี้ยังมีคำว่า "ฮะ" ซึ่งเป็นคำลงท้ายที่ไม่แสดงเพศด้วย ในขณะที่เกย์ควีนบางคนก็แสดงออกถึงความเป็นหญิงไม่มากเท่ากลุ่มแรกสามารถเรียกแทนตัวเองว่า "ผม" หรือ "เรา" ได้ และไม่จำเป็นต้องใช้คำลงท้าย ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นเกย์คิงเนื่องจากมีบุคลิกลักษณะภายนอก

4 ภาสพงศ์ ผิวพอใช้, "การแปรทางเสียงของคำว่า "ดิฉัน" กับทอรรณะของคนไทย," วารสารวิชาการ ม.อบ. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี 5 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2546): 72.

เหมือนชายทั่วไปอยู่แล้วจึงใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายแบบผู้ชายทั่วไป ได้แก่ ผม/ครับ สำหรับคนที่ เป็นนักศึกษา หรือยังอยู่ในช่วงวัยสามสิบต้นๆก็ใช้ "ฮะ" ได้ สำหรับกลุ่มหญิงรักหญิง ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นที่อมที่แสดงบทบาทของผู้ชายอย่างชัดเจนให้ใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย บอกเพศชาย ได้แก่ "ผม/ครับ ฮะ" บางคนที่ยังมีลักษณะภายนอกเป็นผู้หญิงอยู่บ้างใช้ "เรา" และไม่ใช้ คำลงท้ายที่แสดงเพศ ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นดี ใช้คำเรียกแทนตัวและคำลงท้ายของผู้หญิงได้ เลย ทั้งนี้จะใช้ "ฉัน" หรือ "ดิฉัน"

อย่างไรก็ดีเนื่องจากการแปลบทบรรยายได้ภาพสำหรับภาพยนตร์มีปัจจัยเรื่องช่องอักษรและ ระยะเวลาในการแสดงบทบรรยายเป็นตัวแปรสำคัญ ในกรณีที่มีตัวอักษรมากจนล้นจอผู้วิจัยจำเป็นต้องลดคำลงท้ายที่ไม่ส่งผลกระทบต่อความหมายและรูปประโยค ในส่วนของจำนวนช่อง อักษร และระยะเวลาในการแสดงบทบรรยาย ผู้วิจัยจะกล่าวถึงในหัวข้อการกำหนดเงื่อนไขทาง เทคนิค

3.3.2 การวางแผนการแปลบทบรรยายได้ภาพ

หลังจากที่ได้วิเคราะห์ปัญหาและสามารถกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาหลักได้แล้ว ลำดับต่อไป เพื่อให้งานวิจัยดำเนินไปอย่างราบรื่นและเป็นระบบ ผู้วิจัยได้วางแผนการแปลโดยนำทฤษฎีและ แนวทางการแปลตามที่ได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 มาประยุกต์ใช้ ได้แก่ แนวทางการตีความของฌอง เดอลีลส์ และแนวทางการแปลบทบรรยายได้ภาพของสาร์กี แกสตัน โดยได้วางแผนการแปลอย่าง เป็นขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 การกำหนดเงื่อนไขด้านเทคนิค

ในการกำหนดเงื่อนไขด้านเทคนิคผู้วิจัยพิจารณาเรื่องช่องบรรจุอักษรและระยะเวลาในการ แสดงบทบรรยายได้ภาพเป็นสำคัญ การที่มีตัวอักษรมากจนล้นจอในเวลาที่ยิบคั้นเป็นสิ่งที่ผู้ชมไม่พึง ประารถนา ดังนั้นการกำหนดช่องบรรจุอักษรและระยะเวลาที่เหมาะสมทำให้ผู้ชมมีเวลาเพียงพอที่จะ ชมภาพยนตร์และอ่านบทบรรยายได้ภาพโดยไม่รู้สึกรบกวน ในการนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขด้าน เทคนิคตามเกณฑ์มาตรฐาน ดังนี้

1. ช่องบรรจุอักษรมีความยาวได้ไม่เกิน 2 บรรทัด บรรทัดละ 30 ตัวอักษร รวมช่องว่าง (อาจ ปรับเปลี่ยนได้ตามขนาดและแบบอักษรที่ใช้)
2. เวลาในการแสดงบทบรรยาย ควรให้เวลาผู้ชมอ่านบทบรรยายอย่างน้อย 5-6 วินาทีต่อ บรรทัด หรือทิ้งช่องว่างประมาณ 3-7 ภาพระหว่างบทพูด

นอกจากนี้ผู้ให้สัมภาษณ์บางคนพูดเร็วและยาวติดต่อกันหลายประโยค เพื่อให้ผู้ชมอ่านบท

บรรยายให้ทัน จึงต้องเน้นการแปลให้กระชับ แต่ได้ใจความครบถ้วนสมบูรณ์

3.3.2.2 การตีความและถ่ายทอดความหมาย

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจึงแนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์ ซึ่งช่วยในการวิเคราะห์หาความหมายประจำทางภาษาและความหมายในระดับวาทกรรมโดยอาศัยบริบทเพื่อทำความเข้าใจตัวบทและถ่ายทอดออกมาเป็นบทแปล โดยที่ยังคำนึงถึงวัฒนธรรมปลายทางของผู้รับสารด้วย

3.3.2.3 การจัดการด้านภาษา อารมณ์ และวจนลีลา

ดังที่ได้กล่าวไว้ในหัวข้อการวิเคราะห์ตัวบทแล้วว่าภาพยนตร์เรื่องนี้มีการใช้ภาษา อารมณ์ และวจนลีลาที่หลากหลายเนื่องจากมีผู้ให้สัมภาษณ์ 24 คนที่มีอัตลักษณ์ทางเพศแตกต่างกันไป ตัวบทที่คัดเลือกมาแปลเป็นการแสดงถึงความพยายามในการอ้างเอกลักษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ที่เป็นกะเทย เกย์คิง เกย์ควีน ทอม และ ดี ดังนั้นการให้ความสำคัญกับรายละเอียดในด้านภาษา อารมณ์ และวจนลีลาของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนจะช่วยให้บทแปลมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ทั้งในแง่ความหมาย และอรรถรส อันจะนำไปสู่ผลตอบสนองที่เทียบเคียงกับต้นฉบับ

3.3.2.4 การรักษาเอกภาพของตัวบท

การกำหนดระบบสรรพนามและคำลงท้ายถือเป็นการรักษาเอกภาพของตัวบทวิธีหนึ่ง อย่างไรก็ตามก็ดีเพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงการรักษาระดับภาษา วจนลีลา และอารมณ์เพื่อให้บทแปลเป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดทั้งเรื่อง

บทที่ 4

บทแปลบทบรรยายใต้ภาพภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* และแนวทางการแก้ปัญหาการแปล

4.1 บทแปล

ผู้วิจัยเลือกศึกษาและแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์เรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* รวมทั้งสิ้น 5 ตอน ความยาว 41 นาที ดังนี้

ตอนที่ 2: Part One: The Early Years

ตอนที่ 4: Let's take it for granted

ตอนที่ 5: Let us walk together

ตอนที่ 7: Part Two: Growing Up

ตอนที่ 8: Marriage, Rules and Roles

ตอนที่เลือกมาศึกษาทั้ง 5 ตอนนี้ครอบคลุมเนื้อหาสำคัญของเรื่องและมีประเด็นเรื่องการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ที่น่าสนใจอยู่หลายจุด นอกจากนี้ยังเป็นตอนที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนได้แสดง อัตลักษณ์ทางเพศของตนเองอย่างชัดเจนผ่านคำบทสัมภาษณ์ การแต่งกาย กิริยาท่าทาง และการใช้อวัจนภาษา หลังจากที่ได้วิเคราะห์ปัญหาการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 และกำหนดแนวทางการแปลโดยอาศัยความรู้จากการศึกษาแนวคิดเรื่องเพศสภาพของจูดิธ บัตเลอร์ การแบ่งประเภทคนรักร่วมเพศจากการศึกษาของปิยรัตน์ มาร์แต็ง นิยามศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถาน ประกอบกับการศึกษาเรื่องคำสรรพนามและคำลงท้ายทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอกความรู้สึกของนิสิตคณะอักษรศาสตร์เพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิงจากงานวิจัยของโสมพิทยา คงตระกูล ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำความรู้ดังกล่าวมาประยุกต์เข้ากับบทฤษฎีและแนวทางการแปลที่ได้ศึกษาไว้ในการสร้างสรรค์บทแปล

4.2 แนวทางการแก้ปัญหการแปล

ในการแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is Out: Stories of Some of Our Lives* นั้นปัญหาที่พบ แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อใหญ่ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านเทคนิค ปัญหาด้านภาษา และสิ่งที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ

4.2.1 ปัญหาด้านเทคนิค

สำหรับปัญหาด้านเทคนิคมีข้อจำกัดในเรื่องช่องบรรจุอักษรและเวลาในการแสดงบทบรรยาย เนื่องจากตัวบทมีลักษณะเป็นบทสัมภาษณ์ที่มีผู้ให้สัมภาษณ์บางคนพูดเร็ว จึงส่งผลต่อความเร็วในการแสดงบทบรรยาย กล่าวคือความเร็วในการพูดในแต่ละประโยคอยู่ที่ประมาณ 2-3 วินาที ประกอบกับผู้ให้สัมภาษณ์บางคนยังให้ข้อมูลที่อัดแน่นจึงทำให้ข้อความค่อนข้างยาว นอกจากนี้ข้อจำกัดเรื่องช่องอักษวยังส่งผลต่อการใส่คำลงท้ายด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าคำลงท้ายเป็นองค์ประกอบที่สามารถถ่ายทอดตัวตนและเพศสภาพของผู้พูดแต่ละคนได้เป็นอย่างดี แต่ด้วยข้อจำกัดเรื่องช่องบรรจุอักษรจึงไม่สามารถใส่คำลงท้ายได้เท่าที่ควร

แนวทางการแก้ปัญหการแปลด้านเทคนิคคือการถ่ายทอดบทแปลให้เป็นภาษาพูดที่สั้น กระชับ โดยที่ยังรักษาใจความสำคัญไว้ครบถ้วน เช่น การละประธานในประโยค หรือการละคำติดปากที่มีลักษณะภาษาพูดที่ไม่มีความหมายต่อเนื้อเรื่องและอารมณ์ในภาพยนตร์ เช่น *you know* และ *I mean* เพื่อให้เหลือช่องบรรจุอักษรเพิ่มขึ้น

การละประธาน เช่น

ต้นฉบับ

I don't remember anyone ever talking to me about it.

บทแปล

นึกไม่ออกว่ามีใครเคยมาพูดเรื่องนี้ให้ฟัง

การละคำติดปาก เช่น

ต้นฉบับ

stomping around with little earrings. You know, her hair slicked black...

บทแปล

เดินลงสั้นหนังกๆ มีต่างหูคู่น้อย ผมดำขลับ

4.2.2 ปัญหาด้านภาษา

ปัญหาด้านภาษาซึ่งเป็นประเด็นศึกษาหลักของงานวิจัยชิ้นนี้คือการแปลคำสรรพนามบุรุษที่ 1 ของผู้พูดที่มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความรู้ทางทฤษฎีและวิเคราะห์ปัญหาอย่างละเอียดแล้วในขั้นตอนการวางแผนการแปล ในขั้นตอนการแปลในหัวข้อ 4.1 จึงเป็นการนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์ และสรุปมาใช้ อย่างไรก็ตามก็ดีผู้วิจัยพบว่าปัญหาด้านภาษาในส่วนอื่นๆ กล่าวคือ ในระดับประโยคพบว่าตัวบทต้นฉบับผู้ให้สัมภาษณ์หลายคนมักพูดไม่จบประโยค พูดซ้ำหรือใช้คำฟุ่มเฟือย

แนวทางการแก้ปัญหการแปลที่ผู้พูดพูดไม่จบประโยคคือการพิจารณาบทพูดในประโยคถัดไปว่าสามารถนำมาร้อยเรียงเข้าด้วยกันให้เป็นประโยคภาษาไทยที่ได้ใจความ หรือแปลรวบสองประโยคนั้นได้หรือไม่ สำหรับปัญหาการพูดซ้ำ หรือใช้คำฟุ่มเฟือยควรแปลให้กระชับและตรงตามขนบของภาษาปลายทาง ทั้งนี้อาจใช้วิธีหลีกคำเพื่อให้บทแปลสละสลวยมากขึ้น เช่น

ต้นฉบับ

that I probably did not, I mean, I can't... I can only talk about them now...

บทแปล

ที่ฉันอาจจะพูดไม่ได้...แต่เดี๋ยวนี้พูดได้

4.2.3 สิ่งที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจ

เนื่องจากในคำสัมภาษณ์มีสิ่งที่คุณผู้พูดละไว้ในฐานที่เข้าใจซึ่งเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคม และวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับ ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหาคำความแตกต่างเหล่านี้ และเพื่อให้ผู้ชมในภาษาปลายทางเข้าใจข้อความนั้น เมื่อแปลจึงต้องอธิบายความเพิ่มเติม เช่น

ต้นฉบับ

Ordith, the Avon lady had told me

บทแปล

ออร์ดิธที่เป็นสาวขายเครื่องสำอางแอดวอนบอกผมว่า

ต้นฉบับ

That was Eisenhower, that was, you know, after...

บทแปล

หมายถึง ประธานาธิบดีไอเซนฮาวเออร์ นะ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเรื่องการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยศึกษาจากการแปลบทบรรยายใต้ภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *Word is out: Stories of Some of Our Lives* ทั้งนี้ผู้วิจัยแปลบทบรรยายใต้ภาพโดยคำนึงถึงประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศสภาพของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนที่สะท้อนผ่านลักษณะภายนอกและการแต่งกาย รวมถึงการใช้ถ้อยคำ และกิริยาท่าทางเป็นสำคัญ ภายใต้สมมุติฐานที่ว่า การแปลบทบรรยายใต้ภาพสำหรับภาพยนตร์สารคดีที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความหลากหลายทางเพศจำเป็นต้องอาศัยแนวทางการแบ่งประเภทของตัวบทของ แคทธารีนา ไรส์ แนวทางการวิเคราะห์ตัวบทของคริสตีอาเน่ นอร์ด แนวทางการแปลแบบตีความของฌอง เดอลีลส์ และแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพของสาร์กีย์ แกสตัน นอกจากนี้ต้องศึกษาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของภาษาอังกฤษและภาษาไทย ตลอดจนแนวแนวคิดเรื่องเพศสภาพและพฤติกรรมรักร่วมเพศ

ขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วยการศึกษาทฤษฎีและแนวทางการแปลโดยผู้วิจัยนำแนวทางการแบ่งประเภทตัวบทมาใช้ในวิเคราะห์ตัวบทต้นฉบับในเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะเฉพาะและข้อจำกัดในการแปล นอกจากนี้ยังได้นำแนวทางการวิเคราะห์ตัวบทมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน อันนำไปสู่ความเข้าใจเนื้อหาของภาพยนตร์และข้อความที่ผู้ให้สัมภาษณ์ต้องการสื่อ ในส่วนของการตีความและถ่ายทอดความหมายผู้วิจัยอาศัยแนวทางการแปลแบบตีความรวมถึงแนวทางการจัดการภาษาทั้ง 4 ระดับ เพื่อให้บทแปลนั้นถูกต้องแม่นยำ และมีเอกภาพ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยเห็นว่าทฤษฎีและแนวทางการแปลที่ได้ศึกษาข้างต้นได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อการแปลสื่อสิ่งพิมพ์เป็นหลัก ผู้วิจัยจึงนำมาปรับใช้ร่วมกับแนวทางการแปลบทบรรยายใต้ภาพของสาร์กีย์ แกสตัน ที่นำเสนอขั้นตอนการแปลบทบรรยายใต้ภาพไว้ 5 ขั้นตอน ผลจากการศึกษาความรู้เชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการแปลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสามารถวางแผนการแปลได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ ตั้งแต่ก่อนลงมือแปล ระหว่างสร้างสรรค์บทแปล และตรวจแก้เมื่อบทแปลเสร็จสมบูรณ์

นอกจากนี้การศึกษาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของภาษาอังกฤษและภาษาไทยช่วยให้ผู้วิจัยเข้าใจถึงความแตกต่างทางไวยากรณ์ของทั้งสองภาษา การศึกษาเรื่องการใช้บุรุษ

สรรพนามในภาษาไทยในแนวภาษาศาสตร์สังคมของอังกฤษ ผลการทดลองทำให้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึง ปัจจัยทางสังคมที่มีผลต่อการเลือกใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย นอกจากนี้พบว่างานวิจัยของ โสมพิทยา คงตระกูลที่ศึกษาเรื่องการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอกความสุภาพของนิสิต เพศชายที่มีจิตใจเป็นหญิง คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการ ทำความเข้าใจเรื่องความแตกต่างทางเพศในการใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้าย รวมถึงรูป แปรต่างๆของบุรุษสรรพนาม อย่างไรก็ตามการกำหนดคำสรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายของผู้ให้ สัมภาษณ์ที่มีความหลากหลายทางเพศที่ช่วยให้การแปลดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีเอกภาพจะไม่ สามารถเกิดขึ้นได้หากขาดการศึกษาแนวคิดเรื่องเพศสภาพของจูดิธ บัตเลอร์ แนวทางการแบ่ง ประเภทของกลุ่มคนรักร่วมเพศจากการศึกษาวิจัยของ ปิยรัตน์ มาร์แต็งประกอบกับการกำหนดนิยาม ศัพท์เกี่ยวกับคนรักร่วมเพศของราชบัณฑิตยสถานซึ่งผู้วิจัยได้นำความรู้มาวิเคราะห์และสรุปไว้ในรูป แบบของตาราง เมื่อได้วิเคราะห์และแก้ปัญหาเรื่องสรรพนามบุรุษที่ 1 อันเป็นประเด็นหลักของการ ศึกษาวิจัยแล้ว เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบผู้วิจัยได้วางแผนการแปลโดยคำนึงถึงข้อจำกัด และเงื่อนไขทางเทคนิค การถ่ายถอดอารมณ์และวจนลีลา และการรักษาเอกภาพของตัวบทด้วย

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการแปลบุรุษสรรพนาม ของกลุ่มคนรักร่วมเพศในมิติที่กว้างขึ้น โดยอาจพัฒนาต่อยอดจากการแปลสรรพนามบุรุษที่ 1 ไปถึง การแปลสรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 ด้วย ทั้งนี้สามารถศึกษาการแปลบุรุษสรรพนามในภาพยนตร์ ประเภทอื่นๆนอกเหนือจากภาพยนตร์สารคดี ที่มีบทเจรจาโต้ตอบที่แสดงออกถึงอารมณ์ของผู้พูด อย่างชัดเจน ผ่านวจนลีลา และการใช้วจนภาษา

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กฤษฎา เกิดดี. ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ การศึกษาว่าด้วย 10 ตระกูลสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คำสำนักพิมพ์, 2543.
- กำชัย ทองหล่อ. หลักภาษาไทย. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น, 2530.
- กุลธิดา กลิ่นเฟื่อง. การใช้คำอ้างอิงบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายในภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.
- ชนิตรา อรรถจักร์วิจิตรกาล. การแปลบทบรรยายได้ภาพในภาพยนตร์สารคดีเรื่อง This film is not yet
rated. สารนิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.
- เทอดศักดิ์ ร่มจำปา. วาทกรรมเกี่ยวกับเกย์ในสังคมไทยพ.ศ. 2508-2542. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ. ภาษาทัศนศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2540.
- ปิยรัตน์ มาร์แต็ง. แนวทางการให้การศึกษาเพื่อความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนรักเพศเดียวกัน.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- พิเศษ สะอาดเย็น. การแปลบทละครเรื่อง Angels in America ของ Tony Kushner ปัญหาการ
ถ่ายทอดภาษา camp ของชายรักร่วมเพศ. สารนิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2550.
- มีชัย เอี่ยมจินดา. วิวัฒนาการของระบบคำบุรุษสรรพนามตั้งแต่สมัยสุโขทัย-สมัยปัจจุบัน.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.
- เยาวนันท์ เชฎรัตน์. ประวัติศาสตร์ภาพยนตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ฅ นาน,
2534.
- รักसानต์ วิวัฒน์สินอุดม. ปั้น “บท” สะกด “หนัง: Three Act Structure Screenwriting.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อาทิตย์สนิทจันทร์, 2547.
- วรรณภา แสงอร่ามเรือง. ทฤษฎีและหลักการแปล. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่
ผลงานวิชาการคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- วราภรณ์ แสงสด. บุรุษสรรพนามในภาษาไทย: การศึกษาเชิงประวัติ. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์
มหาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

- สิริพร หฤทัยวิญญู. การศึกษาระบบบุรุษสรรพนามภาษาไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ในแนวเชิงประวัติ.
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.
- โสมพิทยา คงตระกูล. การจำแนกความต่างตามเพศในการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 และคำลงท้ายบอก
ความสุภาพ ของนิสิตคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ภาษาศาสตร์สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย, 2541.
- อุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ), พระยา, 2422-2484. หลักภาษาไทย (อักขรวิธี วจิวภาค
วากยสัมพันธ์ชั้นต้นลักษณะ). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2544.

ภาษาอังกฤษ

- Angkab Palakornkul. A Socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok
Thai. Arbor, Mich : University Microfilms International, 1985.
- Bordwell, D. and Thompson, K. Film Art: An Introduction, 2nd ed. USA: Newbury Award
 Records, Inc, 1986.
- Blandford, S., Grant, B.K. and Hillier, J. The Film Studies Dictionary. London: Arnold, 2001.
- Brondel, Herman. Teaching Subtitling Routines. Meta journal des traducteurs/
 Meta:Translators' Journal, vol. 39, n° 1, 1994.
- Buikema, Rosemarie and Iris Van Der Tuin, Eds. Doing Gender in Media, Art and Culture.
 Routledge, 2007.
- Butler, Judith. Gender trouble : feminism and the subversion of identity. New York:
 Routledge, c1999.
- Campbell, Russell N. Noun substitutes in modern Thai : a study in pronominality. The Hague:
 Mouton, 1969.
- Chanter, Tina. Gender Key Concept in Philosophy. New York: Continuum International
 Publishing Group, 2006.
- Cintas, J.D., and Anderman, G. Audiovisual Translation Language Transfer on Screen.
 Hampshire: Palgrave Macmillan, 2009.
- Cintas, Jorge Díaz., Remael Aline. Audiovisual Translation: Subtitling. Manchester:
 St. Jerome Publishing, 2007.
- Cooke, Joseph R., Pronominal reference in Thai, Burmese, and Vietnamese : University

- Microfilms International, 1985.
- Cronin, Michael. Translation goes to the Movies. New York: Routledge, 2009.
- Delisle, Jean. Translation : An interpretive approach. translated by Patricia Logan and Monica Creery. Ottawa : University of Ottawa Press, 1988.
- Jackson, Peter A., Sullivan Gerard. Lady Boys, Tom Boys, Rent Boys Male and Female Homosexuality in Contemporary Thailand. Thailand: Silkworm Books, 1999.
- Kolker, Robert. Film, Form & Culture. 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill, 2006.
- Munay, Jeremy. The Routledge Companion to Translation Studies. Oxon: Routledge, 2009.
- Nord, Christiane. Text Analysis in Translation. Bodopi B.V., 1991.
- Nord, Christiane. Translating as a Purposeful Activity. Manchester: St. Jerome Publishing, 2007.
- Reiss, Katharina. Translation criticism, the potentials and limitations : categories and criteria for translation quality assessment. translated by Erroll F. Rhodes. Manchester, U.K. : St. Jerome Pub. ; New York: American Bible Society, 2000.
- Sullivan, Nikki. A Critical Introduction to Queer Theory. New York: New York University Press, 2003.
- Venuti, Lawrence. The Translation Studies Reader, ed. London: Routledge, 2000.
- Wales, Katie. Personal Pronouns in present-day English. Cambridge: Cambridge University Press, 1996.

สื่อออนไลน์

- กาญจนา นาคสกุล, คำสรรพนามในภาษาไทยสะท้อนวัฒนธรรมไทย, [ออนไลน์], 2540. แหล่งที่มา <http://www.royin.go.th/>.
- หลิน. สรุปการบรรยาย "แนวความคิดหลักใน Queer Theory และประเด็นที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย โดยปีเตอร์ แจ็คสัน" [ออนไลน์] 9 กรกฎาคม 2555. แหล่งที่มา <http://www.sapaan.org/article/87.html>.
- The Internet Movie Database. Word is Out: Stories of Some of Our Lives [Online]. Available from: <http://www.imdb.com> [9 February, 2012]

สื่อภาพยนตร์

- Adair, Nancy., Brown, Andrew., Epstein Rob. (Producer). Word is Out: Stories of Some of Our Lives [Film]. USA, 1977.

ภาคผนวก

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวชิ่งสุมน ธรรมนิตยกุล เกิดเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน พ.ศ. 2525 ที่กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี และสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ในปี พ.ศ. 2543 ได้เข้าศึกษาต่อที่ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จนสำเร็จการศึกษาระดับอักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการแปลและการล่าม คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันเป็นนักแปลอิสระ และอาสาสมัครของมูลนิธิหนังสือไทยฯ

